

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ Η' 34 'ΙΑ'
ΝΟΜΑΡΙΟΥ 1908

176

Η ΑΛΒΑΝΙΑ

Η 'Αλβανία, ἢ μᾶλλον ἐκμωαμεθανισμένη χώρα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ὄριζεται ἐκ δυσμῶν μὲν ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, ἐκ νότου δὲ ὑπὸ τῆς Ἠπειροῦ, ἐξ ἀνατολῶν ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκ βορρᾶ ὑπὸ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου.

Ἡ χώρα αὕτη, ἥς τὸ διεθνὲς ὄνομα ὀφείλεται ἢ εἰς τὴν λευκότητα τῶν ἀπεψλωμένων καὶ λευκαζόντων ὄρεων τῆς, δοθὲν αὐτῇ ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων Ἰταλῶν, ἢ εἰς τὴν θρυλουμένην καταγωγὴν τῶν νεωτέρων κατοίκων τῆς ἐκ τῆς παρὰ τὸν Καύκασον Ἀλβανίας, ὀνομάζεται παρὰ τοῦ κατοικοῦντος αὐτὴν σήμερον λαοῦ *Σκιπερία*, ἐξ οὗ οὗτος ὀνομάζει καὶ ἑαυτὸν Σκιπετάρ.

Οἱ Ἀλβανοὶ διαίρουνται θρησκευτικῶς εἰς δύο κατηγορίας: 1^{ον} εἰς Ἀλβανούς μωαμεθανούς, ἤτοι Τουρκαλβανούς, καὶ 2^{ον} εἰς Ἀλβανούς χριστιανούς.

Οἱ μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ διαίρουνται ὡσαύτως εἰς δύο κατηγορίας, οὐχὶ τόσο φιλικῶς πρὸς ἀλλήλας διακειμένας: 1^{ον} τοὺς Γκέγκηδες, διαίρουμένους πάλιν καὶ τούτους εἰς ἀνατολικούς καὶ δυτικούς, καὶ 2^{ον} τοὺς Τόσκηδες, ¹ διαίρουμένους καὶ τούτους πάλιν εἰς πολλὰς μικροκατηγορίας, ἐκφαινομένας ἐκ τῶν παρ' αὐτῶν κατοικουμένων τόπων².

¹ Ἡ Τσοκαρία καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς Τόσκηδες ἔλαβον τὸ ὄνομα, κατὰ τὸν Βασιλείου, ἐκ τινος τῶν ἀπογόνων τοῦ βασιλέως τῶν Ὀστρογότθων, Τόσκι ὀνομαζομένου, οἵτινες Ὀστρογότθοι ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ βασιλέως τῶν τούτου ἐπέδραμον εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν Ἠπειρὸν, ἐγκατασταθέντες ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ κάτω Ἀλβανίᾳ (551).

² Πλείστοι τῶν Τόσκηδων ἀνήκουσιν εἰς τινὰ ἀφροσύνην, πρὸς κάλυψιν τῆς ὀπίας ὑποκρίνονται, ὅτι δῆθεν ἀνήκουσιν εἰς τὴν τοῦ Ἀλλῆ, εἰς ἣν ἀνήκουσι καὶ ὅλοι οἱ Πέρσαι. Ἀλλ' οὗτοι οὐδὲν κοινὸν μὲ τὸ

Οἱ δὲ χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ διαίρουνται καὶ οὗτοι: 1^{ον} εἰς ὀρθοδόξους Ἀλβανούς, ἢ μᾶλλον Ἐλληναλβανούς, κατ' ὅλην τὴν γραμμὴν ἑλληνίζοντας, ἐκπαιδευομένους μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐκκλησιαζομένους μόνον εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν, ἑλληνιστὶ λειτουργοῦσαν, καὶ ἔχοντας ἑλληνικὴν καὶ μόνον συνείδησιν, καὶ 2^{ον} εἰς καθολικούς Ἀλβανούς, ἄλλους μὲν αὐστριακίζοντας, ἄλλους δὲ ἰταλίζοντας, ἐκπαιδευομένους ἰταλιστὶ ἢ γερμανιστὶ, ἐκκλησιαζομένους εἰς τὴν λατινικὴν Ἐκκλησίαν, αὐτοκαλουμένους Λατίνους καὶ μεγάλως διίσταμένους πολιτικῶς πρὸς τοὺς Τουρκαλβανούς. Οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ καθολικοὶ Ἀλβανοὶ καὶ γεωγραφικῶς εὐρίσκονται χωρισμένοι, οἱ μὲν κατοικοῦντες τὴν βορειοδυτικὴν Γκεγκαρίαν, οἱ δὲ τὴν Τσοκαρίαν, καὶ πολιτικῶς διίστανται. Καὶ οἱ μὲν ὀρθόδοξοι Ἀλβανοὶ εἶναι, ὡς πάντες οἱ τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας χριστιανοί, ραγιάδες, οἱ δὲ καθολικοὶ Ἀλβανοὶ, ἰδίως δὲ ἡ φυλὴ τῶν Μιρδιτῶν, τυγχάνουσιν ὀφείμιοι τῶν μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν, μὴ ὑποκείμενοι, ὡς καὶ οὗτοι, εἰς οὐδεμίαν φορολογίαν τοῦ τουρκικοῦ Κράτους, καὶ ἔχοντες τὸ προνόμιον τοῦ νὰ στρατεύωνται ὑπὲρ τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, τὸ ὁποῖον προνόμιον κατηργήθη ἤδη σιωπηρῶς, ἀπὸ τῆς ἐπανάστασεως τῆς Ἐρζεγοβίνης, τοῦ κληρονομικοῦ αὐτῶν ἡγεμονίσκου (πρέγκ) ἐκ τῆς σημαινούσης οἰκογενείας τῶν Ντόντα κληθέντος δι' εὐνοήτους λόγους εἰς Κωνσταντινούπολιν, τιμηθέντος διὰ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ὑπασιπιστοῦ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἀποσταλέντος ὡς

δόγμα τῶν Περσῶν ἔχουσιν. εἰ μὴ μόνον, ὅτι θεωροῦσι μόνον τὸν Ἀλλῆ ὡς ἀρχηγὸν τῶν. Οἱ ὑπασιπιστοὶ τῆς αἰρέσεως ταύτης δὲν ὑπάγονται εἰς οὐδεμίαν τῶν γνωστῶν θρησκευτικῶν κατηγορίαν.

διοικητοῦ ἐπαρχίας τινὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Κατὰ τοὺς ἀσφαλεστέρους ὑπολογισμοὺς ὁ ἄλβανικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἀλβανίας, μετὰ τοῦ ἐν Ἡπειρῷ, Μακεδονίᾳ καὶ Παλαιᾷ Σερβίᾳ, ἀνέρχεται εἰς 1,300,000 ψυχῶν, ἔξ ὧν οἱ μὲν μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ ἀνέρχονται εἰς ἓν ἑκατομμύριον, οἱ δὲ χριστιανοὶ εἰς 300 χιλιάδας, τοῦ ἡμίσεος τούτων ἀνήκοντος εἰς τοὺς ὀρθοδόξους καὶ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος εἰς τοὺς καθολικοὺς χριστιανούς.

Ἡ Ἀλβανία οὐδέποτε ὑπῆρξε κράτος ἐν-αἰὼν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ὅτε ἔφερε τὸ ὄνομα Ἰλλυρία, οὗσα μέρος μόνον τῆς μεγάλης Ἰλλυρίας, χώρας ἔπεινομένης ἀπὸ τοῦ Ἀκροκεραυνίου Ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ μυχοῦ τῆς Ἀδριατικῆς Θαλάσσης, καὶ περιλαμβανούσης, ἐκτὸς τῆς σημερινῆς λεγομένης Ἀλβανίας, ὀλόκληρον τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Σερβίαν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἑρζεγοβίνην, τὴν Δαλματίαν, τὴν Κροατίαν καὶ τὴν Ἰστρίαν, ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀποβάσεως τῶν Ρωμαίων ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἀδρίου, ὑπῆρξεν ἀλλεπαλλήλως ρωμαϊκῆ, βυζαντινὴ καὶ τουρκικὴ ἐπαρχία. Κατὰ τὴν παρακμὴν δὲ τοῦ βυζαντινοῦ Κράτους, ὅτε πολλὰ ἐπαρχίαι ἀπεσπάρσθησαν αὐτοῦ, ἡ Ἀλβανία κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Σέρβου βασιλέως Στεφάνου τοῦ Δουσίου, συγκατακτηθεισῶν μετ' αὐτῆς τῆς Ἡπειροῦ, τῆς Φθιώτιδος, τῆς Θεσσαλίας καὶ ὀλοκλήρου τῆς δυτικῆς Μακεδονίας, μετὰ δὲ τὴν κατάλυσιν τῆς σερβοκρατίας ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐπαρχίαις πολλοὶ ἡγεμονίσκοι Σέρβοι (ζουμπάν) παρέμειναν εἰς διάφορα μέρη αὐτῆς. Εἰς δὲ τῶν ἡγεμονίσκων τούτων ἦτο καὶ ὁ περιφημὸς ἦρωρ τῆς Ἀλβανίας Γεώργιος ὁ Καστριώτης, ὁ ἐπικληθεὶς Σκενδέρ-μπεης, ¹ (σερβικῆς καταγωγῆς, κατὰ τὸν Παπαρηγόπουλον, πιθανῶς σφαλλόμενον, ὡς ἀρυσθέντα ἐκ σλαβικῶν πηγῶν), ὅστις κυρίως δὲν ὑπῆρξεν ἡγεμῶν ἄλβανικοῦ κράτους, ἀλλὰ πολέμαρχος, ἀρχηγὸς ἐπαναστατῶν Ἀλβανῶν, καθόσον τὸ πλεῖστον τῶν Ἀλβανῶν, ἐκμωαμεθανισθέντων ἤδη, ἐμάχετο ὑπὸ τὰς τουρκικὰς σημαίας κατ' αὐ-

¹ Ὁ Σκενδέρμπεης ἀνεκηρύχθη Ἕλληνας, κατ' ἄν τρέπον καὶ ὁ Μέγας Ναπολεὼν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, ὑπῆκοντος εἰς τὸ ἑλληνοποιῶν πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του:

« Ἐφερε δὲ αἷματος σου εἰς τὰς φλέβας του γαῖδα.

« Ὁ Κορκοβανός, ὁ ἔχων τὸν Ταγγετον πατέρα,

« Ὁ εἰς μίαν μόνην ὄραν

« Τὴν γῆν παῖδας, τὴν γῆν χάσας

« Εἰς τοῦ Βασιλέως τὴν χώραν».

(Ἐκ τοῦ «Περικλανωμένου»).

τοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγοντο καὶ οἱ ἀνεπιότοι Χαμψᾶς καὶ Μουσαχῆς, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐκμωαμεθανισθέντες. Ἀλβανοί, ὡς ὁ Μπαλαμπάν πασιᾶς Βαδέρας ², ὁ Γιουνίς πασιᾶς, ὁ Γιακουπ-πασιᾶς, ὁ ἐκ Δίβρης Μουσαμπεης (Μωσῆς).

Ἡ Ἀλβανία, ὡς χώρα μὴ ἑλληνικῆ, καὶ ὡς κατοικουμένη ὑπὸ λαοῦ μὴ ἑλληνικοῦ, δὲν θὰ ἐνδιέφερον ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ἐὰν κατὰ τὴν συντελεσθεῖσαν ἀφυπνίσιν τῶν λαῶν τῆς ἑλληνικῆς Χερσονήσου, ἧς τὸ σύνθημα πρῶτοι ἔδωκαν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σέρβοι, δὲν ἤρχιζαν ἀφυπνιζόμενοι καὶ οἱ Ἀλβανοί, ἐν δὲ τῇ ἐθνικῇ τῶν ταύτη ἀφυπνίσει δὲν ἔθιγον ἑλληνικὰς ἐπαρχίας, κυρίως τὴν Ἡπειρὸν, καὶ τὴν δυτικὴν Μακεδονίαν, ἂν καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἰδέᾳ τῶν Ἀλβανῶν περιλαμβάνει, σὺν τῇ Ἡπειρῷ, ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν καὶ αὐτὴν τὴν εἰς τὸ ἑλληνικὸν Βασίλειον παραχωρηθεῖσαν Θεσσαλίαν, κατὰ τὸ ἐν Ἰταλίᾳ χαλκευθεὶν ἄλβανικὸν ἀξιῶμα: «L'Albania deve essere una ed indipendente ed estesa nelle sue naturali provincie, l' Illiria, la Macedonia l' Epiro e la Thessalia» ἦτοι «ἡ Ἀλβανία δεῖν νὰ εἶναι μία καὶ ἀνεξάρτητος καὶ συγκεντρωμένη ἐν τῶν φυσικῶν αὐτῆς ἐπαρχίῶν, τῆς Ἰλλυρίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπειροῦ καὶ τῆς Θεσσαλίας». Ἐνεκα δὲ τούτου ἀκριβῶς ἠδελύσαμεν διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου νὰ ὁμιλήσωμεν εἰδικῶς περὶ τοῦ ἄλβανικοῦ ζητήματος, συμπληροῦντες ὅσα εἶπομεν ἐν προηγούμενῳ ἡμῶν ἄρθρῳ περὶ Ἡπειροῦ.

Ἡ Ἀλβανία, χώρα κατοικουμένη ὑπὸ μίας καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον, τῶν Ἀλβανῶν, ἀνερχομένων εἰς 1 ἑκατομμύριον καὶ 300 χιλιάδας, ὡς προείπομεν, καὶ ἐκμωαμεθανισμένη κατὰ τὰ $\frac{4}{5}$ αὐτῆς, ἐκπροσωπεῖται κυρίως ὑπὸ μόνον τῶν μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν, τῶν προσφύεστατα ἑλληνιστὶ Τουρκαλβανῶν λεγομένων, οἵτινες ὄχι μόνον ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην τῆς χώρας πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ καὶ διοικοῦσιν αὐτήν, κατ' ὃ ἀνήκοντες εἰς τὴν θρησκείαν ἐκείνην, ἧς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ, κράτει τέλειον θεοκρατικῷ, παρέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς τε πολιτικῆς διοικήσεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως αὐτῆς. Οὕτω, ἡ Ἀλβανία, ἔχουσα ἄλβανικὰς μεραρχίας στρατοῦ, ἄλβανικὴν χωροφυλακίαν, τελωνοφυλακίαν καὶ ἀστυνομίαν, ἄλβανικὰ δικαστήρια, ἄλβανικὰς διοικητικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀρχάς, καὶ ἄλβανικὰ ἐπαρχιακὰ

² Ἄλλος Ἀλβανὸς μωαμεθανός, ὁ ἐκ Δίβρης Μεχμέτ-μπεης συνηγωνίζετο μετὰ τοῦ Σκενδέρμπεης.

συμβούλια (μετζλήσι-ίνταρῆ = conseils gré gré) οὐδόπως σφαλλόμεθα, ἐὰν εἰπωμεν, ὅτι ἡ χώρα αὕτη τυγχάνει αὐτόνομος σχεδὸν ἐπαρχία, καὶ ἐνταῦτ' ἰμῆμα τοῦ τουρκικοῦ Κράτους.

Καὶ δὲν διοικοῦσιν οἱ Ἀλβανοὶ καὶ δὲν γέμονται μόνον τὴν Ἀλβανίαν, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, κατ' ὅσον ἐν μὲν τῷ τουρκικῷ Στρατῷ ὑπὲρ τοὺς πενήτηντα Ἀλβανοὶ στρατηγοί, ἐν δὲ τῇ πολιτικῇ διοικήσει ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν πενήτηντα διοικηταί, ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ καϊμεκάμ (ἐπαρχοῦ) μέχρι τοῦ βαλῆ (γενικοῦ διοικητοῦ) καὶ τοῦ σαδραζέμ (μεγάλου βεζύρου = προθυπουργοῦ) ἀριθμοῦνται. Τὸ γε νῦν, εἰς ὑπουργός, ὁ τῶν Ἀφιερωμάτων (βάκφ) Τουρχάν-πασιᾶς, καὶ ὁ μέγας βεζύρης (προθυπουργός) Φερὶδ-πασιᾶς τυγχάνουσιν Ἀλβανοὶ Τόσκηδες καὶ δὴ ἔξ Ἡπειροῦ. Οὐδεμία ἄλλη μωαμεθανικὴ φυλὴ τῆς Τουρκίας χορηγεῖ εἰς τὸ τουρκικὸν Κράτος τόσους στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ὑπαλλήλους, ὅσους ἡ ἄλβανικὴ φυλὴ, ἀνερχομένη εἰς 50 χιλιάδας καὶ πλέον. Τὸ ἡμισυ τῆς τουρκικῆς χωροφυλακῆς ἀπαρτίζεται ἔξ Ἀλβανῶν ἐν δὲ τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Γιλδίτ ἐνδιαίταται μόνιμος ἄλβανικὴ φρουρὰ ἐκ 10 χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν 50 τούτων χιλιάδων Τουρκαλβανῶν, τῶν ἀποζώντων ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου τῆς Τουρκίας, ἕτεροι 50 χιλιάδες ἔξ αὐτῶν ξενιτεύονται ἀνά τὴν λοιπὴν ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ὡς ἰδιωτικοὶ ὑπάλληλοι, οἷον κλητήρες προξενείων καὶ πρεσβείων (καβὰς) φύλακες, ἀγροφύλακες (μπεκτοῦ), νυκτοφύλακες (παζβάνδ), ἐπιστάται, θυρωροί, ἐκμισθωταὶ κτημάτων (μουλτεζιμ) καὶ φόραν, γαλακτοπῶλαι, σαλεποπῶλαι (σαλεπτοῦ) τρογαλιοπῶλαι κλ' Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν ἐπὶ τοῦ ὅλου τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν Ἀλβανῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν λοιπῶν μικροεπαγγελματιῶν Ἀλβανῶν, ἀνερχομένων ἐν ὅλῳ εἰς 100 χιλιάδας, καὶ ζώντων εἰς βάρος τοῦ τουρκικοῦ Δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ὅτι ἕκαστος Ἀλβανὸς ὀφείλει νὰ πέμπῃ εἰς τὴν Ἀλβανίαν πρὸς συντήρησιν τῆς οἰκογενείας του ἀνά μίαν ὀθωμανικὴν λίραν, κατὰ μέσον ὄρον, μηνιαίως, θὰ ἴδωμεν, ὅτι ἡ Ἀλβανία ἐκμυζᾷ ἔτησίως ἐν ἑκατομμύριον καὶ διακοσίας χιλιάδας λιρῶν, ἦτοι 27 περίπου ἑκατομμύρια φράγκων, δι' ὧν καὶ μόνον συντηρεῖται ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀγόνου ταύτης χώρας, ἧς οἱ κάτοικοι θεωροῦσι τὴν μισθοφορίαν ὡς τὸ ἐπικερδέστερον τῶν ἐπαγγελμάτων.

Ἐνεκα ὅλων τούτων οἱ Ἀλβανοὶ θεωροῦσι τὸ τουρκικὸν Κράτος ὡς προσοδοφόρον κτήμα των (τσιφτλίκ), ἀνεῦ τοῦ ὁποίου οὔτε νὰ ζήσωσι δύνανται, οὔτε τὸν ἐγωϊσμόν των νὰ θεραπεύσωσι, κατέστησαν δὲ, ὡς ἐκ τούτου, καὶ εἶναι ὄντως οἱ μεγαλύτεροι ὑπέρμαχοι τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας καὶ οἱ εὐκρινέστεροι φίλοι καὶ θιασῶται τοῦ τουρκικοῦ καθεστώτος, ἐχθροὶ ἀσπονδοὶ τοῦ τουρκικοῦ καθεστώτος, διότι ἡ ἀκεραιότης τῆς Τουρκίας καὶ τὸ τουρκικὸν καθεστῶς, «τὸ ἀμεταρρύθμιστόν», συνδέονται στενώτατα μετὰ τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν εὐημερίας, αὐτὸ τοῦτο μετὰ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν.

Ἄλλ' ἡ σπουδαιοτάτη γεωγραφικὴ θέσις τῆς Ἀλβανίας, ἧς εἶναι μῆλον ξιδοῦς μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ἰταλίας, καὶ ὁ ἰσχυρὸς ἀνταγωνισμὸς μετὰ τῆς Χριστιανισμοῦ καὶ Μωαμεθανισμοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ Χερσονήσῳ ἐνέβαλον εἰς τοὺς Τουρκαλβανούς τὸν φόβον τῆς ἐκλείψεως τῆς Τουρκίας ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς καταλήψεως τῆς πατρίδος των ὑπὸ μίας ἢ δύο μεγάλων χριστιανικῶν Δυνάμεων.

— Τί θὰ γίνωμεν, ἐρωτῶσιν ἑαυτοὺς οἱ Τουρκαλβανοί, ἐν ἡ περιπτώσει ἐκλείψεως ἢ Τουρκίας τῆς Εὐρώπης;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀποκρίνονται αἱ ἐν Ἀλβανίᾳ ἐγκαθιδρυμένοι ἀκριβῶς διὰ τὸν σκοπὸν τούτον ξένοι προπαγάνδαι, ἡ Αὐστριακὴ καὶ ἡ Ἰταλική, ἐκάστη κατὰ τὸ ἑαυτῆς συμφέρον, ἡ μὲν, ὅτι ἡ Αὐστρία, ἡ δὲ, ὅτι ἡ Ἰταλία θὰ ἰδρῶσιν ἄλβανικὸν Κράτος μέγα, ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς. Ἡ ἀπόκρισις αὕτη εἶναι ἡ μόνη παρηγορία τῶν Τουρκαλβανῶν διὰ τὴν τυχὸν ἐκλείψιν τῆς Τουρκίας. Ἀρέσκονται νὰ πιστεύωσιν εἰς τὴν ἰδρῶσιν ἄλβανικοῦ Κράτους, ἀντὶ τῆς ἐπικειμένης αὐτῶν βεβαίας ἐθνικῆς καταστροφῆς, καὶ τὸ ὁποῖον στέργουσιν ἔξ ἀνάγκης, διότι δι' αὐτοὺς εἶναι προτιμότερά τούτου ἡ διατήρησις τῆς Τουρκίας ἐν Εὐρώπῃ, κατ' ὅσον ἡ ἰδρῶσις ἄλβανικοῦ Κράτους θὰ περιορίσῃ τὴν ἄλβανικὴν ἐθνότητα ἐντὸς στενῶν καὶ ἀσφυκτικῶν ὁρίων, δυσκόλως δυναμένην νὰ ἔχη ἐντὸς αὐτῶν τὰς ὑλικὰς ἀπολαύς, ὡς ἔχει σήμερον, ἐξαπλουμένη ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ ἀπὸ τῶν τουρκοβουλγαρικῶν συνόρων μέχρι τῆς Σαχάρας.

Ἄλλ' ἡ ἰδρῶσις ἄλβανικοῦ Κράτους ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τοῦ Ἀδρίου δὲν εἶναι μόνον ἀσύμφορος εἰς τοὺς σκοποὺς τῶν δύο γειτονικῶν καὶ ἀντιζήλων Μεγάλων Δυνάμεων, Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ εὐάλωτος λεία

των περίε αὐτοῦ χριστιανικῶν κρατιδίων, ἅτινα οὐδέποτε συνεβίωσαν εἰρηνικῶς μετὰ τῶν Ἀλβανῶν, καὶ ἅτινα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἄλβανικοῦ Κράτους θὰ εὗρισκον μίαν νέαν Τουρκίαν, καὶ μάλιστα μικρὰν καὶ ἀσθενή, ἵνα ἐπαναλάβωσι τοὺς κατὰ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἀγῶνας τῶν.

Ἐν τούτοις μὲ ὅλα τὰ ἕλικὰ καὶ τὰ ἠθικὰ συμφέροντα, ἅτινα συνδέουσι τοὺς Ἀλβανούς πρὸς τὴν Τουρκίαν, τόσον καταφανῆ πρὸς τὸν ἄλβανικὸν λαόν, ὥστε ν' ἀποκαλῆ οὗτος τὸν Σουλτάνον «*μπαμπάν*» (πατέρα), ἢ αὐστριακῆ καὶ ἢ ἰταλικῆ Προπαγάνδα κατώρθωσαν διὰ μεγάλων χρηματικῶν θυσιῶν, χάριν τῆς ἐξαγορᾶς τῶν συνειδήσεων, νὰ εὗρωσι προσηλύτους ἐν Ἀλβανίᾳ. Οὕτω ἡ μὲν αὐστριακῆ Προπαγάνδα κυρίως ἐν τῇ βορείῳ Ἀλβανίᾳ, τῇ Γεγκκαρίᾳ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου καὶ ἄνω, ἢ δὲ ἰταλικῆ κυρίως ἐν τῇ νοτιῳ Ἀλβανίᾳ, τῇ Τσοκαρίᾳ, ἀμφότεραι δὲ γενικῶς καὶ ἐν ἐκείνῳ καὶ ἐν τούτῳ τῷ τμήματι τῆς Ἀλβανίας ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων ἐκάστη ἐργαζομένη, ἀλλὰ πάντοτε ὑπὸ τὸ πρόσημα τῆς ἰδρύσεως ἄλβανικοῦ Κράτους, ὑπὸ τὴν προστασίαν (protectorat) ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Μεγάλης Δυνάμεως, ἐδημιούργησαν ἄομμα ἔθνικόν ἄλβανικόν, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ προπαγάνδαι αὐταὶ ἀπὸ κοινοῦ ἐνέπνευσαν ἀσπονδον κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ μίσος, ἐκ τοῦ ἐλλόγου φόβου, ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ ἠδύναντο νὰ συμπράξωσι μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅπερ θὰ διέλυεν ὅλας τὰς πολιτικὰς σκευωρίας τῶν προπαγανδῶν τούτων.

Αἱ δύο αὐταὶ Προπαγάνδαι ἴδρυσαν ἢ μὲν αὐστριακῆ γερμανικά, ἢ δὲ ἰταλικῆ ἰταλικά σχολεῖα ἀνά τὴν Ἀλβανίαν, ἐν οἷς διδάσκειται καὶ ἢ Ἀλβανικῆ. Οὕτω ἰδρῦθησαν δύο γερμανικαὶ σχολαὶ ἐν Σκόδρα, ἕξ ὧν ἢ μία ἐμπορικῆ ἢ ἑτέρα γλωσσικῆ, μὲ ἑκατὸν περίπου μαθητὰς ἐκάστη, μία ἐν Τυράνοις μὲ πενήτηντα μαθητὰς, ἅπαντας μωαμεθανούς, μία ἐν Δυρραχίῳ μὲ ἑκατὸν περίπου μαθητὰς, μία ἰταλικῆ σχολὴ ἐν Σκόδρα, μὲ ἑκατὸν πενήτηντα μαθητὰς, ἑτέρα ἐν Δυρραχίῳ μὲ ὀγδοήκοντα μαθητὰς καὶ ἄλλη ἐν Αὐλώνι μὲ ἄλλους τόσους περίπου. Ἐν Δυρραχίῳ ἰδρῦθη καὶ ἰταλικῆ Τράπεζα, παρέχουσα πλείστας εὐκολίας εἰς τὸν πτωχὸν ἄλβανικὸν λαόν.

Αἱ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ σκευωρίαι τυγχάνουσιν ἔργον κυρίως τῆς ἰταλικῆς Προπαγάνδας, ὡς δρώσης μᾶλλον ἐν τῇ κάτω Ἀλβανίᾳ καὶ ἐν Ἠπειρῷ καὶ συνεπῶς ἐρχομένης εἰς ἀμειστον συγκρουσιν μετὰ τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ δι' αὐ-

τῶν μεθ' ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἐξεγείρονται δὲ οὕτω κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ οὐχὶ μόνον οἱ μωαμεθανοὶ Ἀλβανοὶ (Τουρκαλβανοὶ), ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χριστιανοὶ Ἀλβανοὶ (Ἑλληναλβανοὶ), ὅς κυριωλεκτικώτερον δυνάμεθα ν' ἀποκαλέσωμεν ἄλβανόγλωσσους Ἑλληνας, οἵτινες ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τῆς παραδόσεως αὐτῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Τουρκαλβανῶν, ἐν μόνον εἶχον καὶ ἔχουσιν ἰδανικόν, τὴν ὑπαγωγὴν τῆς πατρίδος τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τῶν ὁποίων ἄλβανόγλωσσων Ἑλλήνων τὸ αἶσθημα ἐξεδηλώθη ἐν τῷ προσώπῳ τῶν ἄλβανόγλωσσων Ἑλλήνων Χρηστάκη Ζωγράφου καὶ Ἐθαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα κλ., ὧν γνωσταὶ αἱ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος μεγάλαι γενναιοδωρίαι. Ἀλλ' οἱ μᾶλλον κατηχηθέντες καὶ ραδιουργηθέντες ἐν τῷ ἀνθελληνικῷ τῶν Ἀλβανῶν μωρῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς καὶ τῆς αὐστριακῆς Προπαγάνδας, ἢ τελευταία τῶν ὁποίων ἐδημιούργησε καὶ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ, Ἠπειρῷ καὶ Ἀλβανίᾳ ρωμουνικῆν Προπαγάνδα, καὶ ταύτην λυσσαδῶς ἀγωνιζομένην διὰ ξένον λογαριασμόν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶναι ἄλβανόγλωσσοί τινες Ἑλληνας τῆς ἐπαρχίας Κοριτσᾶς, μερικοὶ τῶν ὁποίων, λησμονήσαντες τὸν ἔθνησμόν των καὶ τὰς πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν ἱερὰς ὑποχρεώσεις των, ἀπὸ φανατικωτάτων Ἑλλήνων κατέστησαν ἤδη φανατικώτατοι ἔθνησφορονες Ἀλβανοὶ, καὶ οἱ ἀσπονδότεροι ἐχθροὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἀλβανόγλωσσος Ἑλληνας ἐκ τῆς ἐπαρχίας Κοριτσᾶς ὑπῆρξεν ὁ ἐφευρέτης τοῦ ἄλβανικοῦ ἀλφαβήτου Βρόττος, ἀποθανὼν ἐν Ἀθήναις τῷ 1902, ὅπου ἦλθεν ἐκ Βουκουρεστίου ἵνα κατηχήσῃ οὐ μόνον τοὺς Ἠπειρώτας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἄλβανόγλωσσους ἄλβανόγλωσσους Ἑλληνας ἐκ Κοριτσᾶς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ἐκδότης ἄλβανικῆς ἐφημερίδος, τῆς «*Νιτρίτας*» ἐν Βουκουρεστίῳ, ὁ Νάτσης, τῆς νῦν ἐν Σόφίᾳ ἐκδιδόμενης, πρωτοστατησᾶσης καὶ πρωτοστατούσης ἐν τῷ ἀνθελληνικῷ ἀγῶνι ἄλβανόγλωσσοι Ἑλληνας ἐκ Κοριτσᾶς τυγχάνουσιν ὡσαύτως καὶ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ πρωτοστατοῦντες ἐν τῷ ἄλβανικῷ ἀνθελληνικῷ ἀγῶνι Ἀδαμίδης κλ. δημοσιεύοντες τὴν «*Μπέσαν*» (Πίστιν) τὴν «*Σπιπερίαν*» (Ἀλβανίαν) καὶ τὸ «*Σμιόπ*» (ρόπαλον) ἄλβανόγλωσσος Ἑλληνας ἐκ Κοριτσᾶς τυγχάνει ἐπίσης καὶ ὁ ἐν Ἀμερικῇ ἐκδίδων τὸ «*Κόμπι*» Σ. Πέτσης, τοιοῦτος τυγχάνει προσεῖτι καὶ ὁ ἐν Σόφίᾳ ἐκδίδων τὴν «*Σπιπερίαν*» Νικ. Λιάκος. Ολόκληρος ὁ ἄλβανικὸς τύπος, ἦτοι ὁ ἐν

Σόφίᾳ «*Νιτρίτα*» καὶ «*Σπιπερία*», ὁ ἐν Αἰγύπτῳ «*Μπέσα*», «*Σπιπερία*» καὶ «*Σμιόπ*», ὁ ἐν Ἀμερικῇ «*Κόμπι*», ὁ ἐν Ἰταλίᾳ «*Nazione Albanese*», «*Alardo d'Albania*» «*Pro Albania*» κλ. ὁ ἐν Βελγίῳ «*Albania*» καὶ ἄλλαχού, ὄργανα τῶν ἐνδιαφερομένων προπαγανδῶν, μίαν καὶ μόνην ἔχει ἀποστολήν, τὸν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀγῶνα, πολλάκις ἐξικινούμενον μέχρι λυσαλέων λιβέλλων κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τῶν δικαίων αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν ἄλβανικὸν τούτον τύπον, ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι ὁ τύραννος τοῦ ἄλβανικοῦ ἔθνους. (Ἐνῷ συμβαίνει τὸ ἐναντίον). Ὁ Ἑλληνισμὸς κατέλαβε τὴν ἄλβανικὴν ἐπαρχίαν... Θεσσαλίαν (;). Ὁ Ἑλληνισμὸς διεκδικεῖ τὰς ἄλβανικὰς ἐπαρχίας, Ἠπειρὸν καὶ Μακεδονίαν. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐσφετερίσθη τὴν ἄλβανικὴν θεότητα, Δία τὸν Δωδωναῖον (;), ἐπονομάσας αὐτὸν Ὀλύμπιον, καὶ τοὺς Ἀλβανούς ἡρώας Μέγαν Ἀλέξανδρον (;) καὶ Πύρρον (;), κηρύξας αὐτοὺς ἑλληνικούς. Ὁ Ἑλληνισμὸς πολεμεῖ τὴν ἄλβανικὴν γλώσσαν διὰ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τὴν ἄλβανικὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Πατριαρχείου! Πῶς; καὶ τί; Ἀδιάφορον! Ἡ Ἀλήθεια δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς πολιτικούς σκοποὺς καὶ τὰς πολιτικὰς ἰδέας!

Εἰς τὴν αἰσχρὰν ταύτην ραδιουργίαν οφείλεται καὶ ἢ πρὸ ἔτους γενομένη δολοφονία τοῦ Ἑλληνοῦ Μητροπολίτου Κοριτσᾶς Φωτίου, ἢς κύριος μοχλὸς ἦτο ὁ Ἀθ. Κωστούρης, πρῶην Ἑλληνας! καὶ ἢ πρὸ τινῶν μηνῶν ἴδρυσίς ἐν Worcester τῆς Ἀμερικῆς ἄλβανικῆς Ἐκκλησίας, πρὸς ἐκκλησιασμὸν τῶν αὐτόθι ἐκ Κοριτσᾶς ἄλβανοφώνων χριστιανῶν, τῶς Ἑλλήνων, πρωτοστατούσης τῆς ἐφημερίδος «*Κόμπι*».

Ὅλη αὐτὴ ἢ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τεχνητὴ ἄλβανικὴ σταυροφορία τῶν ἐν Ἀλβανίᾳ Ἠπειρῷ καὶ Μακεδονίᾳ προπαγανδῶν προῆλθε κυρίως ἔνεκα τῆς ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐν ταῖς χώραις ταύταις, κεκτημένου:

Ἐν Ἠπειρῷ μὲν	280 000	
» Μακεδονίᾳ δὲ	700.000	980.000
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλβανίᾳ		150.000
Ἦτοι τὸ ὅλον		1.130.000

ἀπέναντι 1 μόνου ἑκατομμυρίου Ἀλβανῶν (Τουρκαλβανῶν) ἦτοι:

600.000	Ἐν Ἀλβανίᾳ
200.000	» Παλαιᾷ Σερβίᾳ
120.000	» Μακεδονίᾳ
80.000	» Ἠπειρῷ, τῶν ὑπολοίπων

150 χιλιάδων ὀρθοδόξων Ἀλβανῶν, (διότι ἔπομεν, ὅτι ἢ ἄλβανικὴ φυλὴ ἀνέρχεται εἰς 1.300.000) καὶ τῶν ἑτέρων ὑπολοίπων 150 χιλιάδων, τῶν καθολικῶν οὐδεμιᾶν σχέσιν, φιλίαν καὶ πολιτικὴν κοινότητα ἔχοντων μετὰ τῶν Τουρκαλβανῶν.

Ἡ τακτικὴ τῶν ἄλβανιστικῶν τούτων προπαγανδῶν συμβαδίζει καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ μὲ τὸ γνωστὸν καθιερωμένον ἀδικὸν ἄλβανικὸν Δίκαιον: «*Τὸ δικό σου δικό μου καὶ τὸ δικό μου δικό μου*». Οὐ μόνον δὲν ἀναγνωρίζουσιν οὗτοι οὐδὲν δικαίωμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ, κεκτημένου 150 χιλιάδας ἑλληνίζοντος πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ διεκδικοῦσι τὴν Ἠπειρὸν καὶ τὴν Μακεδονίαν ὑπὲρ τῶν Ἀλβανῶν, διότι κείνηται ἐν ταῖς χώραις ταύταις τουρκαλβανικὸν πληθυσμὸν 200 ἐν δλφ χιλιάδων, ἀπέναντι ἑλληνικοῦ ἐν αὐταῖς πληθυσμοῦ 980 χιλιάδων!

Τὸ σχέδιον τῶν ἄλβανιστικῶν προπαγανδῶν ὅπως ἐξωθήσῃ τὰς ἄλβανικὰς ἀξιώσεις μέχρις Ἀράχθου καὶ Ὀλύμπου, ἀφ' ἑνὸς μὲν βανκαλίξει αὐτοὺς μὲ τὴν ἴδρυσιν ἄλβανικοῦ Κράτους, καὶ καθιστᾷ φανατικούς ἀπαιτητὰς τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν Ἠπειρῶν καὶ Μακεδονίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ προπαρασκευάζει ὑπὸ τύπον Μεγάλης Ἀλβανίας τὴν ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας, τῆς Ἠπειρῶν καὶ τῆς Μακεδονίας καθόδον τῶν ἀνταγωνιζομένων Δυνάμεων Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας, τῆς μὲν πρώτης καταλαμβάνουσης τὴν κυρίως Ἀλβανίαν, τῆς δὲ δευτέρας τὴν Ἠπειρὸν, ἢ ἀπὸ πολλοῦ ἐπωνόμασαν «*νότιον Ἀλβανίαν*», καὶ ὅταν ἀνατελεῖ ἢ ἡμέρα τῆς πραγματοποίησεως τοῦ σατανικοῦ τούτου σχεδίου, οἱ Ἀλβανοὶ θὰ τριβῶσι τοὺς ὀφθαλμούς των, βλέποντες τὴν Μεγάλην Ἀλβανίαν τῶν μίαν μεγάλην πομφόλυγα, καὶ τὴν πατρίδα των αὐστριακὴν ἐπαρχίαν.

Ἡ λύσις αὕτη εἶναι τὸ μόνον modus vivendi ἀνευ αὐστροῖταλικοῦ πολέμου καὶ ἀνευ διαταράξεως τῆς «*Ἀδριατικῆς Ἰσοροπίας*» (Equilibre adriatique), τοῦ ὁποίου πολέμου ἢ ἐκβασίς τὴν μίαν μόνον τῶν Δυνάμεων τούτων θὰ ἐγκαθίδρυνεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ σκέλους τοῦ Ἀδρίου, καὶ θὰ μετέβαλλε τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν εἰς αὐστριακὴν ἢ ἰταλικὴν λίμνην.

Οἱ Ἀλβανοὶ, συνορχούμενοι, ὡς οἱ ἔδοντες τοῦ Αἰσώπου κοχλίας, ἄλλοι μὲν μετὰ τῆς αὐστριακῆς, ἄλλοι δὲ μετὰ τῆς ἰταλικῆς Προπαγάνδας ἐν τῷ αὐστροῖταλικῷ τούτῳ ἀνταγωνισμῷ, ὅστις θὰ καταλήξῃ ἑξάπαντος εἰς σιωπηρὰν συνεννόησιν (entente tacite) τῶν δύο ἀντιζήλων Δυνάμεων, δὲν πράττουσιν ἄλλο ἢ

νά συμμαχῶσι μετὰ τῶν θανασίμων αὐτῶν ἐχθρῶν, τῶν ἐπιδικούντων τὴν ὑπὸ τινὰ εὐλογοφανῆ τίτλον ζεύξιν τῆς πατρίδος τῶν ὑπὸ τὸ αὐστριακὸν ὄραμα καὶ τὴν κατάληψιν τῆς ἑλληνικωτάτης Ἡπείρου ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, ἢ ὁποία Δύναμις οὐδέποτε θὰ συναινέσῃ εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ἀλβανίας ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, ἄνευ ἀντισταθμίσεώς τινος ὑπὲρ ἑαυτῆς, ὃ περ ἔσται ἢ παρ' αὐτῆς κατάληψις τῆς Ἡπείρου. Οἱ Ἀλβανοὶ προθυμοποιῶνται οὕτω νὰ παρασκευάσωσι τὸ ἄρτυμα (σάλτσαν), δι' οὗ θὰ μαγειρευθῇ ἡ Ἀλβανία τῶν!

Οἱ Ἀλβανοὶ, καταπατώντες τὰς ἀρχαίας προλήψεις, χάριν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἔδει νὰ θεωρῶσι τὸν Ἑλληνισμόν ὡς τὸν μεγαλειότερον αὐτῶν σύμμαχον, διότι Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοὶ ἔχουσι τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους. Οὕτως ἔδει νὰ θεωρῶσι καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Ἀλβανισμόν. Δυστυχῶς ὁμως ἀμφοτέρω τὰ ἔθνη ταῦτα ὑπελείφθησαν ἐν τῇ κατανοήσει τῶν ἀληθῶν αὐτῶν συμφερόντων, ἀφήσαντα ἐλεύθερον τὸ πεδίον τῆς δράσεως εἰς τοὺς ξένους, καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες, μὴ δυνηθέντες νὰ χαράξωσιν ἰδίαν καὶ ὑγιᾶ πολιτικὴν περὶ Ἀλβανίας, ἐθεώρησαν τοὺς Ἀλβανούς, ὅπως ἐθεώρουν τοὺς Ἡπειρώτας, τοὺς Μακεδόνας, τοὺς Θράκας κλ. ὑπηκόους τῇ Τουρκίᾳ Ἕλληνας, δηλαδή ἀλυτρώτους ὁμογενεῖς, καὶ ἐξεδήλουν πρὸς αὐτοὺς τάσεις καὶ σκοποὺς ἐνώσεως τῆς Ἀλβανίας μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ ἔδει νὰ θεωρῶσιν αὐτοὺς ἀπλῶς ὡς φίλον καὶ γείτον ἔθνος, νὰ κατηγῶσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ὑπὸ τῶν δύο Μεγάλων Δυνάμεων Αὐστρίας καὶ Ἰταλίας προπαρασκευαζομένους διὰ τὴν Ἀλβανίαν κινδύνους, ν' ἀναπτύσσωσιν αὐτοῖς τὰ σωτήρια ἀγαθὰ ἐκ μίας στενῆς ἑλληνοαλβανικῆς συνεννοήσεως, ἣτις τὴν μὲν Ἀλβανίαν θὰ ἐξησφάλιζε, τὴν δὲ Ἑλλάδα θὰ ἐδιπλασίαζε κατὰ τε τὴν δύναμιν καὶ τὴν σημασίαν ὡς παράγοντα ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἐπιμελῶς ἀποφενύγοντες καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἰδέαν τῆς ἐνώσεως τῶν δύο χωρῶν κατὰ τὸ δυαδικὸν σύστημα τῆς Αὐστρουγγαρίας, τὸ ὁποῖον, τὸ μὲν δὲν εἶναι εὐκόλον, τὸ δὲ διότι οἱ ἐχθροὶ ἀμφοτέρων τῶν ἐθνῶν, ἑλληνικοῦ καὶ ἀλβανικοῦ, ἐξεμεταλλεύθησαν, παραστήσαντες τὴν Ἑλλάδα ὡς τρέφουσαν κατακτητικούς ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας σκοπούς. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ, παραπεισθέντες καὶ ἀπατηθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιδικούντων τὴν κατάκτησιν τῆς πατρίδος τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ἰταλῶν πρακτόρων, οὐχὶ μόνον δὲν ἐτήρησαν μὴ ἐχθρικὴν στάσιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ τοῦναντίον, συμμαχίσαντες μετὰ τῶν ἐχθρῶν

αὐτῶν, οἵτινες τυγχάνουσιν ἐν ταῦτῳ καὶ ἐχθροὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐγένοντο ὄργανα αὐτῶν καὶ καταδιώκουσιν ἀσπόνδως τὸν Ἑλληνισμόν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, τῇ Ἡπείρῳ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Τουρκίας, ἰδιαιτάτα δὲ ἐν Ἡπείρῳ, ὅπου ὁ Ἑλληνισμὸς κυριολεκτικῶς ὑφίσταται ἐξολοθρευτικὴν καταδίωξιν παρὰ τοῦ διοικοῦντος αὐτὴν Ἀλβανισμοῦ.

Οἱ Ἀλβανοὶ, πρὸ τοῦ βεβαίον καὶ μεγίστου κινδύνου, ὅστις ἀπειλεῖ αὐτοὺς ὡς ἔθνος, καὶ ὅστις δὲν εἶναι τόσον ἐγγὺς διὰ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, ἣτις δυνατὸν ν' ἀπολέσῃ τὰς πρὸς βορρᾶν ἑλληνικὰς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ἐπαρχίας τῆς, θὰ ζήσῃ ὁμως, ἔστω καὶ κακῶς ἐντὸς τῶν στενῶν τῆς ὁρίων, χωρὶς νὰ καταστῇ ποτε γεωγραφικὴ ἔκφρασις, οἱ Ἀλβανοὶ, λέγω, ὄφειλον πρῶτοι νὰ ἐπιζητήσωσι τὸν μετὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ συνασπισμὸν τῶν, ὡς μᾶλλον ἐνδιαφερόμενοι καὶ μᾶλλον κινδυνεύοντες, πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἐπιχειρηματιῶν φοβεροῦ κινδύνου, ἅμα τῇ ἐξ Εὐρώπης ὑποτιθεμένη ἐκλείψει τῆς Τουρκίας, καὶ οὐχὶ νὰ ἐπιχειρῶσι ν' ἀπογυμνώσωσιν αὐτὸν ἑλληνικωτάτων ἐπαρχιῶν πρὸς ὄφελος καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐχθρῶν, διότι τὸ ἐθνικὸν αὐτῶν συμφέρον δὲν εἶναι νὰ κατακτηθῶσιν ὑπὸ ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς Δυνάμεως καὶ ν' ἀπολέσωσι τὸν ἐθνισμόν αὐτῶν, ὃν διετήρησαν ἐπὶ χιλιετηρίδας ἤδη, ἀλλ' ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι διακωνισμῷ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος ἀποτελέσωσι καὶ αὐτοὶ ὁμάδα ἐθνικὴν, ἰδίαν καὶ ἀνεξάρτητον, ἣτις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ τοῦ μετὰ τῆς Ἑλλάδος πολιτικοῦ αὐτῶν συνασπισμοῦ. Ἐπομένως, Ἑλλὰς ἰσχυρὰ καὶ μεγάλη εἶναι ἔρεισμα, εἶναι ἀσφάλεια, εἶναι ἐγγύησις διὰ τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν αὐτοτέλειαν τῆς Ἀλβανίας, πᾶσα δὲ καθ' ἑλληνικῶν χωρῶν ἐνέργεια τῶν Ἀλβανῶν εἶναι αὐτὸ τοῦτο ἐθνικὴ αὐτοκτονία. Ὁ σημερινὸς ἑλληνικὸς ἀγὼν κατὰ τοῦ Σλαβισμού, ὁστινος δορυφόροι τυγχάνουσιν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Αὐστρία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Ρωσία, εἶναι σπινάμα καὶ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς Ἀλβανίας. Ἀλβανία αὐτόνομος καὶ ἐλευθέρα, — ἐννοεῖται καθαρὰ Ἀλβανία καὶ οὐχὶ Ἀλβανο-Ἡπειρο-Μακεδονία — ἢ τουρκικὴ ἐπαρχία, ὅπως εἶναι σήμερον, θὰ εἶναι πάντοτε πρόχωμα ἰσχυρὸν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αὐστρίας. Ἀλλὰ θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐννοήσωσι τοῦτο οἱ καταρραδιουργούμενοι κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ Ἀλβανοὶ, οἱ τὸν βλεπόμενον τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος προπαρασκευάζοντες; Πολὸν τὸ ἀμφισβᾶλλον. Κατὰ τὴν γνώμη μου, οἱ Ἀλβανοὶ, καὶ ὡς ἐκ τῆς

ἐλλείψεως ἐν Ἑλλάδι ἀληθοῦς καὶ φωτισμένης ἀλβανικῆς πολιτικῆς, καὶ ὡς ἐκ τῆς μὴ ὑπάρξεως σήμερον ἐθνικῆς πολιτικῆς ἐν Ἀλβανίᾳ, θὰ ἐξακολουθήσωσι τὸ κατὰ τῶν Ἑλλήνων καταστρεπτικὸν αὐτῶν ἔργον, ὃ περ τὴν μὲν Ἑλλάδα θέλει μεγάλως ζημιώσῃ τὴν δὲ Ἀλβανίαν θέλει ρίψῃ εἰς τὸ βάραθρον τῆς κατα-

στροφῆς, ὃ περ λέγεται *Αὐστριακὴ κατοχὴ*.

Οἱ ἔχοντες ὅτα ἀκούειν, ἀκουέτωσαν!

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΑΗΣ

Σημείωσις. Ὁ συγγραφεὺς, καίτοι γράρων κατὰ τῆς Ἰταλικῆς Προπαγάνδας, τυγχάνει εἰς τῶν ἐνθουσιωδεστέρων φιλιταλῶν, πεποιθὸς ὅτι ὁ Ἰταλικὸς λαὸς εἶναι πάντῃ ξένος πρὸς τὴν ἰμπεριαλιστικὴν πολιτικὴν μεγαλομανῶν τινῶν Ἰταλῶν πολιτικῶν.

ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

Ἀφιερωμένο στὸν ἀδερφὸ τὸν ξενητεμένο.

*Καὶ κάποιον ἐσάλεψε ἓνα βλέφαρο
Καὶ κάποιον ἐλάγκυψε ἓνα ἀστέρι,
Καὶ πρὸς τὸ μεσονύχτι τὸ ἀδοξο
Καὶ πρὸς τὸ ἀνήλιο μεσημέρι
Μὰ ἀρχὴ φωνή, φωνούλα γνώριμη
Πίσω ἀπ' τὸν τοῖχο κλαίει, — πίσω ἀπ' τὴν πόρτα,
Κι ὠμίμενα ὁ τοῖχος εἶναι ἀσάλευτος
Κι ὠμίμενα ἀχάλαστη εἶναι ἡ πόρτα.*

*Βοήκε ἀδεία κι ἀράδα τὸ στοιχειὸ
Κατὰ τὸ σκεβρὸ τὸ παραθύρι
Κ' ἤρθε μέσα κ' ἔγυρε κ' ἐπλάγιασε
Στὸ πλευρὸ τοῦ δλιάκριβου μας Κύρη.
Μὰ ὡς ποὺ νὰ καλοπροφτάσῃ ἡ γρηά
Νὰ γνωιαστῇ τὸν κακομουσαφίρη,
Στὸ λαιμὸ ὁ βραχνᾶς τοῦ ἀρρώστου ἐπήδησε
Κ' ἔσπασέ μας τὸ ἀργυρὸ κροντήρι.*

*Στὸ χρυσοπράσινο γιὰ ἐγιαλιστηκὴς
Καὶ τᾶγραφτὸ γραφτὸ σου ἐκεῖ δὲν εἶδες, —
Στοῦ ἀρρώστου τραγουδιοῦ τὸν ἦχο ἐμοῦδίασε
Τὸ μαγικὸ γιὰ ποὺ πιά δὲν εἶδες.
Ἄλλοι κι ἄλλοι, τὰ κάλλη σου ἐλιμπίστηκαν
Ἀνήλιαγες ξωθιές, δοξαροφρύδες,
Διπλά καὶ ζερβοδύναμα ἀμποδέσανε —
Στὰ γροῖδρη! — τὸ γραφτὸ ποὺ πιά δὲν εἶδες.*

*Μπήκε ὁ βορριάς στοῦ ἀρρώστου τὸ κελλί
Καὶ ἔρριξε ἀπὸ τὸ εἰκονοστάσι τὸ καντήλι.
Ψάχνει νὰ φτάσῃ ἡ μάννα στὸ παιδί
Καὶ πράχνει χάμον τὸ χλιαρὸ φιντήλι.
— Ἄλλοι κι ἄλλοι, κακὸ πολὺ σημάδι,
Τέτοια βραδεία νὰ ριπισθῇ τὸ λάδι!
Μαδιέται, ψάχνει στὰ στραβὰ καὶ λέει,
Πιάνει ἓνα χέρι κρού, τὸ φιλεῖ καὶ κλαίει.*

*Καὶ ἐκόπηκε στὸ ὠραῖο τὸ στόμα
Τὸ ἀνείπωτο τὸ παραμῦθι*

Γιὰ τὸ ξανθὸ τὸ παληκάρι
Ποῦ μαγεμένο ἀποκοιμήθη.

Καὶ ἀστόχησαν τὲς μελωδίες
Τὲς μουσικὲς τὰ γὰ τὰ χεῖλη.
— Κάτω πλατεῖα σὰ χαμογέλια
Πιὰ δὲν θὰ φέρουν τὸν Ἀπρίλη.

Καὶ τώρα, ὦ μέ, ποῖς θάποσῶσῃ
Τὸ ἀνείπωτο τὸ παραμῦθι
Γιὰ τὸ ξανθὸ τὸ παληκάρι
Ποῦ μαγεμένο ἀποκοιμήθη;

Δαφνόκλαδα καὶ λουλουδιὲς σὰ ἀχνόξανθα μαλλιὰ σου
Καὶ νεραντζάνθια ἀμάραντα καὶ ζωτικὰ ἔμαδούσαν
Μὰ δπως σοῦ ἐγαμπροσιόλιζαν τὴν ὥρια λεβεντιά σου,
Σ' ἔλουζαν, σ' ἔχτενίζανε, σ' ἐγλυκοτραγουδοῦσαν
Πεντάμορφες, καλότυχε, καὶ ἀγνὲς καλοκυράδες, —
Ὡς ποῦ νὰ πᾶν καὶ ὡς ποῦ νὰ ρηθοῦν, χωρὶς νὰ ρηγοπορήσουν,
Γοργοὶ καὶ καλοπρόθυμοι τοῦ γάμου οἱ καλεσιτάδες
Στάρχοντισσπύια τῆς Ζωῆς, νὰ κοιτοπροσκυνήσουν,
Νὰ φέρουν τ' ὄριο κάλεσμα σὴν κόρη ποῦ προσμένει
Δαμπρόδωρη τριανταφυλλιά, μηλιὰ καμαρωμένη, —
Μιὰ πόρτα ἀνοίγει ὀλότρεμη καὶ ἀκάλεστος κουμπάρος,
Πρὶν ἔρθῃ ἡ νύφη καὶ ὁ παπᾶς, πρὶν ἔρθου οἱ καλεσμένοι,
Μπαίνει, σοῦ ἀλλάζει στέφανο γοργὰ σφαλεῖ καὶ βγαίνει
Κι ἀφίνει ξόδι τῆ χαρὰ ξοπίσω του ὁ κουρσάρος.

Χαμὸς καὶ δπου ἄστραψε ἔβρεξε φλογὶ σὶδὸ περιβόλι.
Κι ἂν σὺ, ἄμοιρη, νυχτόμερα καὶ ὀλαρυντῆς καὶ μένης
Κι ἀνοιχτὰ πάντα τὰ κλειδιὰ κρατᾶς σὴν ἄγια κρήνη,
Σκλήθρες ποτίζεις καὶ ἄραμνους καὶ ἀσπάλαχτα καὶ βᾶτα
Κι ὅσο καὶ ἂν συγγορραίνῃς το τὸ ἀκάρπερο κηπάρι,
Τὸ ἀσβολερὸ καὶ κάψαλο, βραγιὲς δὲν θὰ βλαστήσῃ
Τὰ βᾶγια, τὰ δαφνόχαρα στεφάνια τοῦ ἀκριβοῦ μας,
Ποῦ πρασινόφανα ἔλαμπαν μὲ τὲς χαρὲς τοῦ Ἀπρίλη.
Μόνο στῆς Ἄρνας τὲς πηγὲς ἀνθοῦν τὰ μαῦρα κρῖνα
Κι ἄλλοι σὶδὸ φύτρο ποῦ ἔπεσε στῆς Αἰσημονιάς τοὺς κήπους.

Καὶ σὶδὸ ἄγριο, τὸ τυραννικὸ μου, ἀργὸ ξενόχτι,
Ποῦ ἄγρα πνοὴ γύρω ἢ ζωὴ δὲν ἀνασαίνει,
Καὶ σὴν φοιχτὴ ἀγκαλιὰ ἀπονύχιου πνίχτη
Ἄταλη ἢ πλάση ἀπολουφάζει ἀφιοσιμένη,
Στὲς φάντες τὲς οὐρανικὲς σου ὀρμάει ὁ πόνος
Καὶ σὴν ψυχῇ, ποῦ ἅγιος βωμὸς μέσα καὶ θρόνος
Τοῦ μαρτυρίου σου, ὦ καλέ, κρατᾶει λημέρι,
Νυχτόδρεπα ἄνθη, ἀστερολούλουδα ἂν δὲν φέρῃ,
Ἄποκοτα δμως κατεβάζει μου ἀπ' τὰ ἔψη
Τῆ δύναμι, τῆ δύναμι ποῦ φέρνει ἢ θλάψι.

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΨΥΧΩΝ

ΑΝΔΕΡΣΕΝ — ΡΥΔΥΑΡ ΚΙΠΛΙΓΓ — ΙΟΥΛΙΟΣ ΡΕΝΑΡ

Ε διαβάσατε ίσως τὰς ὀραίας ἱστορίας φωκῶν, λύκων καὶ ἐλεφάντων τοῦ κ. Ρύδναρ Κίπλιγγ. Ἐχουν τοῦτο τὸ ἀξιοθαύμαστον ὅτι ἡ ψυχολογία τῶν ζώων εἶνε εἰς αὐτὰς εὐλογοφανῆς καὶ ζωντανή. Ναί μὲν ὁ συγγραφεὺς κατὰ συνθήκην ἀπαραίτητον, ἀποδίδει εἰς αὐτὰ τὴν γλῶσσαν μας, τὰς λέξεις μας, τὴν σύνταξίν μας, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου φαίνεται ὅτι δὲν τὰ παρουσιάζει νὰ ἐκφράζων, — διὰ λεξιλογίου ἄλλως τε ἀπλοῦ καὶ πολὺ περιορισμένου — παρὰ μόνον τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰς ἰδέας ποῦ εἶνε πραγματι δυνατὸν νὰ ἔχουν. Λέγει κανεὶς ἀναγινώσκων τὸν συγγραφέα αὐτόν:

— Ναί, τοιαῦτα θὰ εἶνε τὰ δνεῖρα καὶ αἱ τέρψεις ἑνὸς ἐλέφαντος. Τοιαύτη ἡ πείρα, ἡ σύνεσις καὶ αἱ σκέψεις ἑνὸς λύκου. Τοιαῦται αἱ ἐντυπώσεις καὶ οἱ λογισμοὶ μᾶς φώκης, καὶ ἂν μία φώκη εἶνε τολμηρὰ καὶ ἡρωϊκὴ θὰ εἶνε ἀκριβῶς καθ' ὃν τρόπον εἶνε τοιαύτη ἡ ἀξιότιμος φώκη τοῦ Κίπλιγγ.

Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο τῶν ζώων μᾶς ἐκκουράζει λίαν ἐπιτυχῶς ἀπὸ τὸ αἰώνιον μυθιστόρημα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου καὶ τῶν καχεκτικῶν ἢ περυσιωμένων αἰσθημάτων των. Ἄλλως τε ὁ ἄγγλος συγγραφεὺς δὲν ἐξογκώνει ποσῶς τὴν νοημοσύνην τῶν χαριτωμένων ζώων του, ὅπως καὶ οἱ μυθιστοριογράφοι τοῦ σαρμου δὲν μᾶς ἐξογκοῦν τὰς αἰσθητικὰς ἐπιπλοκὰς τῶν ἡρώων καὶ ἡρωίδων των, λεσχιδέων καὶ γυναικῶν τῶν αἰθουσῶν. Ὁ Κίπλιγγ εἶνε τοῦλάχιστον ἐπίσης «ἀληθινός», ἀλλὰ πόσον ὑγιέστερος, τονικώτερος, ἐνδυναμωτικώτερος!

Ἐφοῦ αἱ ἐντυπώσεις καὶ αἱ ἰδέαι τῶν ζώων του ἐξαφτῶνται ὅλαι ἀπὸ τὸ φυσικὸν «περιέχον», μᾶς κάμνει νὰ ζῶμεν μαζὶ με αὐτὰ τὴν μυστηριώδη ἐλευθέραν ζωὴν τῶν πολικῶν θαλασσῶν ἢ τῶν δρυμῶν καὶ τῶν παρθένων δασῶν οὕτως ὥστε ἀπολαύομεν τοῦ «παγῶνος» ὡς αἱ φῶκαι, καὶ τοῦ «λόγγου» ὡς οἱ λύκοι, αἱ τίγρεις καὶ οἱ ἐλέφαντες. Καὶ αἱ περιγραφαὶ του, καταπληκτικῶς ἐπακριβεῖς, εἶνε ἀνευ ἀνίας, διότι διατελοῦσι πάντοτε εἰς σχέσιν στενὴν καὶ ἄμεσον με τὰς διαφόρους διαθέσεις τῶν ζώων καὶ διότι πάντοτε διὰ μέσου τῶν διαθέσεων τούτων αἰσθανόμεθα τὸ περιβάλλον «τοπίον».

Πάντα ταῦτα εἶνε ἀρκούντως καινὰ. Ἄν ἀνεξήτει κανεὶς τὰς ἀρχὰς τοῦ φιλολογικοῦ εἰδους ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ ἄγγλος αὐτὸς τῶν Ἰνδιῶν ἀπέθηκε σφραγίδα τόσον ἰσχυρὰν καὶ τόσον πρωτότυπον, δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀναφέρει, φρονῶ, ἢ τὸν Λαφονταῖνον, τὸν Ἄνδερσεν (καὶ, ἂν θέλετε τὸν Τουσσενήλ, τὸν ὁποῖον δολογῶ ὅτι ἐλάχιστα ἀνέγνωσα).

Ἄς τὸ εἰπωμεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς ἀραιότατα σημεῖα καὶ ἀπὸ ὅλων παροδικὰς καὶ τυχαίας συμπώσεις τῆς φαντασίας του, ἤμπορεῖ ὁ Λαφονταῖνος νὰ ὑποληφθῇ ὡς ὁ λίαν ἄμεσος πρόδρομος τοῦ Ρύδναρ Κίπλιγγ. Ἐν γένει, τὰ ζῶα τοῦ Λαφονταῖνου ἀπλῶς παρέχουσι τὰ δνόματα αὐτῶν εἰς τοὺς διαφόρους τύπους τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας ἔχουσι κακίας καὶ πάθη ἀνθρώπινα καὶ λέγουσι λόγους καθαρῶς ἀνθρώπινους. Ὁ Λαφονταῖνος εἶνε τόσον ὀλίγον προσεκτικὸς ἢ τόσον ὀλίγον εὐσυνειδήτος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὥστε ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι ὁ Αἰσωπος τὸ ἐπράξε πρὸ αὐτοῦ, δὲν δισταίνει νὰ προῦποθέτῃ κοινωνικὰς σχέσεις μεταξὺ τῆς «περιστερᾶς καὶ τοῦ μῆρμυκος», ἢ ἐταιρικὰς σχέσεις μεταξὺ «τῆς ἀγελάδος, τῆς αἰγός, τοῦ προβάτου καὶ τοῦ λέοντος».

Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ μετρήσῃ εἰς τὰ δάκτυλα τὰς σελίδας εἰς τὰς ὁποίας τὰ ζῶα παρ' αὐτῷ δρῶσιν ὡς ζῶα καὶ κατὰ τρόπον ἀνάλογον καὶ σύμφωνον με τὴν φύσιν των, με τὰ ἐνστικτὰ των καὶ με τὰς γνώσεις των, γνώσεις ζώων. Τοιοῦτοι εἶνε, ἢ περίπου, οἱ μῦθοι οἱ τιτλοφορούμενοι *Γαλῆ καὶ Γηραιὸς Μῦς*, *Συμβούλιον τῶν Μυῶν Χελιδῶν καὶ Μικρὰ Πηγάδι*, *Οἱ δύο Πειτινοὶ*, καὶ ἀκόμη καλλιτέρα, οἱ *Κόνικλοι οἱ Ποτικὸι καὶ ὁ Αἰγωλιός*, οἱ *Δύο Ποτικὸι ἢ Ἀλώπηξ καὶ τὸ Ὄδιον*.

Ἄλλὰ νομίζω ὅτι ὅλοι ὅλοι εἶνε αὐτοὶ.

***

Ὁ ἀληθὴς πρόδρομος ἐνταῦθα εἶνε ὁ καλοκάγαθος, ὁ λεπτότατος καὶ γλυκύτατος Ἄνδερσεν. Αὐτὸς γνωρίζει τὰ ζῶα καὶ τ' ἀγαπᾷ. Διαβάξῃ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν πελαργῶν, τῶν κύκνων, τῶν χελιδόνων, τῶν κυνῶν, τῶν νησῶν, τῶν ἀσπαλάκων, τῶν ποτικῶν, τῶν βατράκων καὶ τῶν σαλιγάκων, καὶ τοῖς ἀποδίδει

αισθήματα και σκέψεις άγγινοστατης όμοια-
ληθείας.

Θέλετε να μάθετε ποίαν ιδέαν σχηματίζει
περι της Αιγύπτου ένας πελαργός; (Μετα-
φράζω μετάφρασιν γερμανικήν).

«Υπάρχουν εκεί, λέγει ο πελαργός, μεγά-
λαι λίθινοι οικίαι με τρεις πλευράς και αι
όποιαι άπολήγουν εις όξύ, και ένας ποταμός ο
όποιος έξέρχεται της κοίτης του και καλύπτει
την χώραν με ύλιν. Περιπατεί κανείς μέσα εις
την ύλιν αυτήν και τρώγει βατράχους κατά
βούλησιν».

Και τί λέγετε περι της «άπόψεως» αυτής
της ψυχολογίας των σαλιάγκων;

«Είχον άκούση να λέγουν ότι εις το άκρον
του πάρκου υπήρχεν ένας πύργος. Εκεί έψήνετο,
κανείς ούτω έγινε κανείς κατάμαυρος και
τότε έποδοθετείτο επί άργυρου πινακίου. Δέν
ήξευραν άκριβώς τί έσήμαινε τοϋτο, αλλά έν-
στικτον μυστηριώδες τοίς έλεγεν ότι έπρόκειτο
περι πράγματος λίαν τιμητικού».

Ο Άνδερσεν, είνε άληθής, δέν είνε η ο ψυ-
χολόγος των κατοικιδίων ζώων, των μετριο-
φρόνων ζώων. Δέν έχει ποσώς την μεγαλο-
πρεπή φαντασίαν του Κίπλιγγ, του ποιητού
αυτού των άγορμαίων. Άλλά πόσην λεπτότητα,
πόσην τρυφεράν φαιδρότητα, πόσην συμπάθειαν
έχει δι' όλα τα πλάσματα! Είνε ο άγνός Φραγ-
κίσκος d'Assise λέγων παραμύθια εις τα παι-
διά.

Άπαράλλακτα όπως έλκει μετ' αγάπης, —
μετά τόσης αγάπης ώστε το πιστεύει κανείς, —
την ψυχήν των ζώων προς την ιδιικήν μας,
ούτω και υποβάλλει τόση ήδέως εις τα φυτά
την ψυχήν των ούτως έξανθρωπισθέντων ζώων
ώστε σχεδόν πιστεύει κανείς τας περιπετείας
και τα μυστικά αισθήματα του άνθισμένου έ-
κείνου κλάδου της μηλέας που έμίσει τας ρε-
νόγκουλας και που άνεγνώρισε το σφάλμα του,
η του μικρού εκείνου έλάτου το όποιον ώ-
νειροπόλει να γίνη ιστός πλοίου το όποιον
υπήρξε μίαν έσπέραν, Δένδρον Χριστουγεννιά-
τικον και το όποιον ριφθέν εις μίαν γωνίαν
κάποιας άποθήκης έξηκολούθησε να άνειρο-
πολή και να έλπίη, παρηγορούμενον από το
έκ χρυσοχάρτου άστρον το άπομειναν εις την
κορυφήν του, μέχρις ου κάποιος ύπηρέτης το
μετέβαλεν εις καυσόξυλα.

Και, μετά το μυθιστόρημα των άλόγων ζώων
και των φυτών, ίδου το μυθιστόρημα των
συνήθων άντικειμένων, των έπίπλων, των οι-
κιακών όργάνων και σκευών. Δέν ήξεύρω πώς

το κατορθώνει ο καλοκάγαθος αυτός Δανός,
άλλά διεγείρει το ενδιαφέρον μου ύπερ των
πόθων, των ματαιοδοξιών, των χιμαιρών, των
άπογορευσεων ενός πυρείου η μάς τειοδόχης
δσοφ άλλοι διεγείρουν αυτό ύπερ των περι-
πετειών των όμοίων μου, — αι όποιαι ευρί-
σκονται να είνε, κατά βάθος, σχεδόν αι αυταί.

Διότι, άκόπως μετατρέπει εις σύμβολον την
ιστορίαν των άψύχων όντων, δια λεπτοτάτης
προσαρμοσεως των αισθημάτων τα όποια τοίς
άποδίδει εις την μορφήν αυτών η εις την ύλην
έξ ης είνε πλασμένα. Ω, αι παγεραί και μυ-
χιώταται άγαλλιάσεις του «έκ χιόνος άνθρω-
πάκου», ήδονικώτατα διαπερωμένου ύπό του
ψύχους και καταμαγεμένου που αισθάνεται
να τρέξη μέσα του ο πάγος! Ω, αι άγνοιαί
του και αι άφέλειαί του, αι συνομιλίας του με
τον κύνα της αυλής ο όποιος τον διδάσκει
συντόμως την ζωήν! Και έπειτα, το παραδο-
ξον εκεινο πάθος το όποιον ένσκήπτει μέσα
του, ο έρωσ εκεινος ο μυστηριώδης, ο μοιραίος
και φονικός προς την θερμάστραν με το έρυ-
θρον στόμιον την όποιαν βλέπει δια μέσον του
παραθύρου! «Την πρωταν εκείνην, αι ύαλοι
του παραθύρου παραμένουσιν κρυσταλλωμέ-
ναι, και δέν ήδύνατο να ιδη την φλόγα. Ητο
ο λαμπρότερος καιρός τον όποιον ήδύνατο να
έπιθυμήση άνθρωπάκος εκ χιόνος. Έπρεπε να
είνε ευτυχής, αλλά δέν ήτο! Διότι έπασχεν από
πάθος έρωτικόν προς μίαν θερμάστραν εκ φα-
γεντιανής γής» (μία λέξις εις το γερμανικόν).

Και η ιστορία του «σταθερού μολυβδίνου
στρατιώτου» που δέν έχει παρά έν μόνον σκέ-
λος και που αγαπά την από χαρτί και γάζαν
μικράν όρχηστρίδα της όποιας η κωανή ταινία
κοσμεΐται από έν άστρον του μικρού στρα-
τιώτου, ο όποιος πεσών εις το ρεΐθρον, έπι-
βιβασθείς από παιδία επί χαρτινου άκατίου,
κατακυλισθείς έντός στομίου, πνιγείς έντός ύπο-
γόμευ, καταπυθεις ύπό μεγάλου ίχθύος παρα-
μνει άκλόνητος, με το όπλον επ' ώμου και
δνειροπολών πάντοτε την ωραίαν κυρίαν με
το άστρον».

***

Ούτω, άφου το μυθιστόρημα των άνθρώ-
πων φαίνεται έξαντληθέν, το μυθιστόρημα των
ζώων και των άψύχων μάς προσκαλεί. Το φι-
λολογικόν τοϋτο είδος ύπάρχει από τουδε. —
(Έδιαβάσατε τας θανμασίας Φυσικας Ιστορίας
του Ίουλίου Ρενάρ;) Υπάρχει επί τοσοϋτον
ώστε είχομεν ήδη την παρωδιαν αυτου εις τα
«Άμορφα ποιήματα» του Φράγγ Νοάιν. Ο

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΝ — Η Α. Μ. ΜΕΝΕΔΙΚ Ο Β' ΚΑΙ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΒΥΣΣΙΝΙΑΝ — ΙΠΠΟΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Σπόγγος, αἱ Χελῶνας, τὸ Κόκκινον φάρμακον, τὸ τραγοῦδι τῶν 36 Κυριῶν, τὸ τραγοῦδι τῶν ὀδοντογλυφίδων καὶ τὸ τῶν Τελῶν τῆς Ἰαονοαρίου εἶνε ὡς πρὸς τὰ διηγήματα τοῦ Κίπλιγγ καὶ ὡς πρὸς τὴν παραμύθια τοῦ Ἄνδρῶσεν, ὅτι ἡ φάρμακον εἶνε ὡς πρὸς τὸ δράμα.

Ὅταν ὀρισμένως ἀποκάμωμεν ἀπὸ τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα μᾶς διηγούνται τὴν αἰωνίαν Ἱστορίαν τῶν κακῶν καὶ τῶν Ἐρώτων μας, δὲν

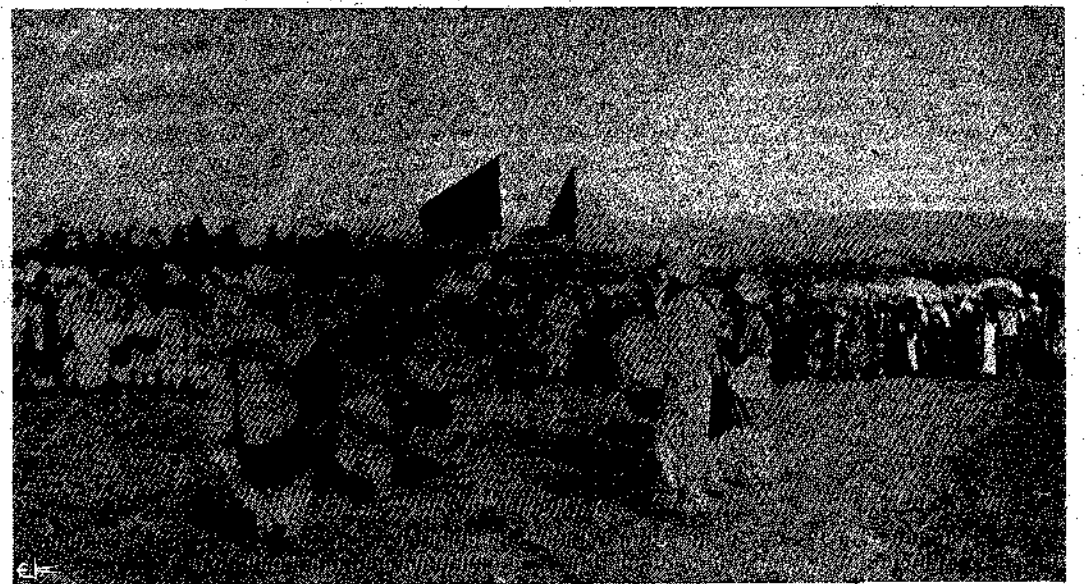
θὰ ἔχωμεν, ἢ νὰ κάμωμεν νὰ ξαναπεράσωμεν ἀπὸ τοὺς παιδικὸς ἐγκεφάλους τῶν ζώων — ἢ ἀπὸ τὴν μυστηριώδη ψυχὴν τῶν φυτῶν ἢ καὶ αὐτῶν τῶν ὄντων τὰ ὁποῖα καλοῦνται ἄψυχα — αἱ ἐντυπώσεις μας, αἱ ἰδέαι μας καὶ τὰ αἰσθηματὰ μας τ' ἀνθρώπινα, ἀνακαινισμένα, ἐπαναχθέντα εἰς τ' ἀρχικὰ αὐτῶν στοιχεῖα. Θὰ παραστήσωμεν ἐνώπιόν μας ὁλόκληρα τὰ Τρία Βασιλεία. Αὐτὸ θὰ μᾶς δροσίση, ὀλίγον καὶ ἢμπορεῖ νὰ παραταθῆ ἐπὶ τινὰ χρόνον.

[Μετάφρασις Χ. Θ. Δ.] ΙΟΥΛΙΟΣ ΛΕΜΑΙΤΡ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ

Λειτουργία τῆς διανοίας σπουδαιότης εἶνε ἡ διαίτησις, ἥτις εἶνε ἰδιότης μᾶλλον τῆς γυναικείας φύσεως. Ἡ διαίτησις τῆς ἀνδρικής διανοίας εἶνε πολὺ ἀμυδροτέρα. Ἡ γυναικεία διάνοια κέκτηται χαρακτηριστικὴν τινὰ ἰδιότητα νὰ δρᾷ τὰς πραγματικότητας τοῦ ἀόρατου κόσμου. Ἡ ἀνδρική διάνοια κέκτηται χαρακτηριστικὴν τινὰ ἰδιότητα νὰ δρᾷ ἐπὶ τῶν πραγματικότητων τοῦ ὄρατου κόσμου. Ὁ ὄρατος κόσμος καὶ ὁ ἀόρατος εἶνε ὡσεὶ τὸ δένδρον καὶ αἱ ῥίζαι του. Αἱ πραγματικότητες τοῦ ὄρατου κόσμου εἶνε ὡσεὶ αἱ σκιαὶ ἐπὶ τῆς αὐλαίας τοῦ θεάτρου φωτισμένης ἔσωθεν. Ὅπισθεν τῆς αὐλαίας οἱ ἠθοποιοὶ εἶνε ὡσεὶ τὰ ὄντα τοῦ ἀόρατου κόσμου καὶ ῥίπτουσιν ἐπὶ τῆς αὐλαίας τὰς σκιάς των ὡς βλέπομεν. Ἡ γυναικεία διάνοια κέκτηται τὴν ἰδιότητα νὰ ἀντιλαμβάνεται τὰ ὄπισθεν τῆς αὐλαίας καὶ αὐτὴ ἡ ἰδιότης εἶνε ἡ διαίτησις. Ἡ γυναικεία διάνοια ἀντιλαμβάνεται πράξιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δράστου πολὺ πρὶν οὗτος σκεφθῆ καὶ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν. Χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί, παθαίνεται ὑπὸ τῆς παρουσίας του ἄν. συναντηθῆ μετὰ προσώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ὁποῖου κυφορεῖται πράξις ποιᾶς τινος σπουδαιότητος καλῆς ἢ κακῆς. Ἡ γυναικεία διάνοια ἀναγνωρίζει ἐναργέστερον τὰς μεγάλας ἀληθείας αἰτινες λανθάνουσιν ὑφ' ὅλα τὰ εἶδη τῶν θρησκευτῶν. Ἄντλει δὲ ἀπὸ τῆς Ὑπερτάτης Σοφίας οὐθένος μετὰ μεγαλειέρας τελεφορότητος, διὰ τοῦτο καὶ βαστάζει τὰς θλίψεις τῆς καρτερικώτερον ἢ ὁ ἀνὴρ καὶ νοσηλεύει ἀσθενεῖς ἀποτελεσματικώτερον. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ ἀνὴρ ἐσφετερίσθη τὴν κυριαρχίαν τῆς κοινωνίας ἀποκλείσας τὴν γυναῖκα διότι, κρίνων ἐκ

τῆς ἰσχυροτέρας φυσιολογικῆς συστάσεως, ἐταύτισε τὴν ἀνδρικήν φύσιν μετὰ τοῦ χαρακτήρος τῆς Θεότητος καὶ ἐκήρυξεν αὐτὴν ἀποκλειστικῶς ἄρρενα. Δὲν εἶχε μάθει ἀκόμη ὅτι ἡ ἀνδρική ἰσχὺς εἶνε κατὰ μέγα μέρος προῖον τῆς θηλείας διανοίας. Πᾶσα ῥώμη ἐκδηλωθεῖσα ὑπ' ἀνδρῶν προέκυψε κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς γυναικείας ἐμπνεύσεως. Ἄνευ τοῦ θήλεος, τὸ ἄρρεν δὲν δύναται νὰ ἔχη ἰκανὴν δύναμιν, καὶ ἅμα τοῦτο κατανοηθῆ, θὰ ἀναγνωρισθῆ ἡ θηλεία φύσις τῆς Θεότητος συνυπάρχουσα μετὰ τῆς ἄρρενος, καὶ ὡς συνέπεια θὰ προκύψῃ ἡ παλινῶρθωσις τῆς γυναικὸς εἰς τὴν συγκυριαρχίαν τῆς κοινωνίας. Ἐν τούτοις καὶ μὴ ἀνεγνωρισμένη συγκυριαρχος ἡ γυναικεία διάνοια ἰθύνει τοὺς στοχασμοὺς τῶν κυριαρχούντων κατὰ μέγα μέρος. Ἡμισείας ὥρας συνέντευξις μετὰ γυναικὸς δύναται νὰ τροποποιήσῃ σημαντικῶς τοὺς στοχασμοὺς τοῦ ἀνδρῶς ἀπλῶς διὰ τῆς νοερᾶς ἐπιδράσεως. Ἐὰν ἡ μεταβολὴ εἶνε ἐπὶ τὰ κρείσσω ἢ τὰ χείρω, τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄν. ἡ γυνὴ ἔχη ἢ μὴ, τὴν ἔξιν νὰ αἰτῆ ἀπὸ τῆς Ὑπερτάτης Σοφίας φῶς καὶ ὁδηγίαν. Ὅσαῖς ἡ γυναικεία καρδία ταρασσεται διὰ τὰς δδύνας τοῦ κόσμου καὶ ποθεῖ ἄρσιν τῶν παντοίων κακῶν, θέτει εἰς ἐνεργεῖαν λεπτεπίλεπτα κύματα ἀδιοράτου δυνάμεως τεινούσης εἰς τὴν ἄρσιν αὐτῶν. Καὶ ὅταν τὸ τοιοῦτο ρεῦμα συναντηθῆ μετὰ τῶν κυματισμῶν οὗς ἐξαποστέλλουν ὅμοιαι γυναικείαι καρδίαι, ὁ ὄγκος τῆς ἐπιδράσεως πολλαπλασιάζεται. Ἡ Ὑπερτάτη Σοφία δρᾷ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων διὰ τῆς γυναικείας καρδίας ἥτις εἶνε ὄργανον λεπτότερον τοῦ ἄρρενος νοῦ καὶ δύναμις ἰσχυροτέρα. Ὁ ἀνὴρ ἔχει ἀνάγκη τῆς δυνάμεως ταύτης ἐν

ἈΠὸ τὴν Ἀβυσσινίαν — τὰ Θεοφάνεια. Χορὸς ἱερέων Ἀβυσσινίων

τῇ ὀρίμῳ ἡλικίᾳ του ὅσον εἶχε ἀνάγκη αὐτῆς καὶ ὡς βρέφος. Ἡ μήτηρ ἰσχυροποιεῖ τὸ βρέφος τῆς διὰ τῆς ἀγάπης ἢν τῷ ἐπιδαψιλεύει. Ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη, μὴ λησιμονώμεν, εἶνε ζωὴ καὶ δύναμις. Ἡ τροφή δὲν δίδει τόσην ἀκμὴν καὶ δύναμιν ὅσην δίδει ἡ ἀγάπη. Καὶ ὅταν τὸ βρέφος γίνῃ ἀνὴρ καὶ τότε ἔχει ἀνάγκη τῆς γυναικείας διανοίας. Καὶ τὴν ῥοφᾷ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ. Ὁ ἔμπορος ὅστις ἐν τῷ γραφεῖῳ του ὀργανίζει τὰς ὑποθέσεις του μετὰ σθένους, ἔχει προηγουμένως ἀπορροφήσῃ τὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς γυναικείας διανοίας. Ἡ γυνὴ χορηγεῖ ἀνεπιγνώτως καὶ ὁ ἀνὴρ ἀντλεῖ ἀνεπιγνώτως. Καὶ ὅταν ἡ γυνὴ αἰτῆ γαληνιαῶς ὁδηγίαν καὶ φῶς ἀπὸ τὴν Ὑπερτάτην Σοφίαν, πᾶσα δρᾶσις φέρει εἰς αἴσιον πέρας. Καὶ ὅταν ὁ ἀνὴρ ἀναγνωρίζῃ ὅτι ἀντλεῖ δύναμιν ἀπὸ τῆς οὕτω καθοδηγουμένης γυναικός, ἡ δρᾶσις του εἶνε ὡσεὶ γίγαντος, ὡσεὶ θεοῦ. Ἡ γυναικεία ἐπίδρασις εἶνε στοιχεῖον μετατρέπον εἰς χρυσὸν τὸν σίδηρον τῆς ἀνδρικής διανοίας, ἀρκεῖ ἡ γυνὴ νὰ ζητῆ γαληνιαῶς καὶ διηνεκῶς ἀπὸ τῆς Ὑπερτάτης Σοφίας ὁδηγίαν καὶ φῶς. Ὁ νόμος οὗτος δὲν συνεπάγεται ὑπεροχὴν τῆς γυναικός. Ὅταν λέγωμεν ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς βλέπει ἀλλ' ἢ χεῖρ ἐκτελεῖ, δὲν ὑποτίθεται ἐκ τούτου ποσῶς ὅτι ἡ χεῖρ εἶνε ὑποδεεστέρα τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ὅπως ὁ ἀνὴρ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γυναικὸς ὅσον ἀφορᾷ τὴν

πνευματικὴν δύναμιν, οὕτω ἡ γυνὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἀνδρῶς ὅσον ἀφορᾷ βάσιν ἐνεργείας. Ἐξουσία τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου εἶνε τι παράλογον καὶ ἐκτροματικόν. Οὕτε τὸ σύρμα δύναται νὰ ἔχη ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὃν μεταφέρει οὕτε ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐπὶ τοῦ σύρματος. Συνδυασμὸς τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος ἀνάλογος πρὸς συνδυασμὸν τῶν λειτουργιῶν τοῦ σύρματος καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, εἶνε ἡ συμβίωσις ἀνδρῶς καὶ γυναικός. Ἀκόμη δὲν ἔχει κατανοηθῆ τοῦτο, καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπικρατῆ ἡ ἀνδρική θεωρία ὅτι ἡ γυνὴ εἶνε δευτερεύουσα δύναμις. Ἡ δὲ γυνὴ ἀπορροφῶσα τὸν ἀνδρικὸν τοῦτον στοχασμὸν, θέτει ἐαυτὴν ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε πλάνη καὶ ἡ ἐπὶ τῆς πλάνης ταύτης θεωρία τοῦ ἀνδρῶς βαθμηδὸν ὑποχωρεῖ εἰς τὸν αὐχόντα σπινθῆρα τοῦ θείου φωτὸς ὅπερ τείνει νὰ διαπεράσῃ τὰ παχέα στρώματα τῆς ἀμαθίας καὶ ὑλοφροσύνης καὶ νὰ διαλάμψῃ μέγα μεγαλωστί. Τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ κραταιοῦνται ἀμοιβαίως διὰ τῆς προσηκούσης συζυγίας πρὸς ἀλληλα. Τοῦτο καταφαίνεται εἰς πάσας τὰς φάσεις τοῦ βίου καὶ εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας τῆς ἐπαρξέως. Ἀλλὰ καταδηλοῦται τρανώτερον ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ σφαίρᾳ ἐνθα διὰ τοῦ ἀληθινοῦ γάμου δημιουργεῖται θαυμαστὸν ὄλον οὐ τὰ δύο ἡμίση εἶνε τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ. Διὰ τοῦ ἀληθινοῦ γάμου τὸ ζεύγος τῶν συζύγων

είνε πανίσχυρον. Ὁ στοχασμὸς ἀμφοτέρων ἐπιδρῶν ἐπ' ἀλλήλων φέρει ἀρμονίαν ἥτις ἐξασφαλίζει υγείαν καὶ σθένος, ἀειθαλή νεότητα καὶ αὔξουσιν ἀδρόνοιαν. Μόνος ὁ ἀνὴρ, ἢ μόνη ἡ γυνὴ δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ ταῦτα. Πρέπει νὰ εἶνε ἐν σύζυγι καὶ νὰ εἶνε ἀρμόδια πρόσωπα ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ πρὸς ἀλλήλους. Οὕτω συζευχθέντες ἀποτελοῦν διηνεκὴ ἀντήρην ἰσχύος καὶ φωτὸς ἀπὸ τὴν ὑπερτάτην πηγὴν τῆς ζωῆς. Ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις θὰ φέρῃ τὸν τοιοῦτον γάμον ἡμέραν τινα. Σήμερον ταῦτα ζεύγη εἶνε ὀλίγιστα. Οἱ νόμοι τοῦ βίου ἀγνοοῦνται καὶ παραβιάζονται ἐν τῇ σφαίρᾳ ταύτῃ περισσότερο ἢ ὅσον ἀγνοοῦνται καὶ παραβιάζονται ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ σφαίρᾳ. Καὶ συνέπεια εἶνε ὅτι ἐπικρατεῖ συζυγικὴ κακοδαμονία πανταχοῦ.

Δὲν εἶνε υγιεινὸς οὐδὲ φυσικὸς ὁ ὑπάρχων διαχωρισμὸς μεταξὺ τοῦ γυναικείου βίου καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ. Ἡκιστα δύναται νὰ ὀνομασθῇ συμβίωσις τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα βίου μεταξὺ συζύγων. Ἡ γυνὴ γνωρίζει τὸν σύζυγόν της ὡς ἐπαγγελματιάν — δικηγόρον, ἰατρόν, ἔμπορον, ἐργάτην, κλπ., ἀλλὰ πράγματι ἀγνοεῖ τὸν κόσμον εἰς ὃν ὁ σύζυγός της ζῆ καὶ κινεῖται καὶ ἐστὶ. Ὁμοίως ὁ ἀνὴρ ὀλίγιστα γνωρίζει περὶ τοῦ οἰκιακοῦ κόσμου τῆς συζύγου, τοῦ πλήρους μόχθων, μεριμνῶν καὶ εὐθιμῶν. Ὅταν συναντῶνται, ἕκαστος ἐξακολουθεῖ νοερώς νὰ ζῆ εἰς τὸν ἴδιον κόσμον τοῦ διότι ὅπου τις ἔχει τὸν νοῦν του ἐκεῖ πράγματι εὐρίσκειται. Καίτοι τὰ σώματα ἀμφοτέρων εἶνε ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ, ἐν τούτοις στεροῦνται τῆς παρουσίας ἀλλήλων, διότι οὔτε τὴν γυναῖκα ἐνδιαφέρουσιν αἱ ἀσχολίαι τοῦ συζύγου ὡς ἀγνοοῦσαν αὐτὰς, οὔτε τὸν ἀνδρα ἐνδιαφέρουσιν αἱ φροντίδες τῆς συζύγου ὡς ἀγνοοῦντα αὐτὰς. Ἡ συμβίωσις ἀπαιτεῖ παρουσίαν ὄχι μόνον σώματος ἀλλὰ καὶ πνεύματος, ἐπομένως οἱ σύζυγοι θὰ ἦσαν εὐδαίμονες ἐὰν εἶχον πλήρη γνώσιν ἀλλήλων καὶ ζωηρῶς ἐνδιαφέροντο περὶ τῶν ἰδεῶν ἀλλήλων, καὶ ἵνα κατορθοῦνται τοιοῦτοι εὐτυχεῖς γάμοι εἶνε ἐπάναγκες νὰ ἀρθῇ ἐκ τῆς κοινωνίας ὁ φραγμὸς μεταξὺ τῶν δύο φύλων. Ὅπως ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ οὕτω καὶ ἐν τῇ ἐφηβικῇ καὶ τῇ ὄριμῳ τὰ δύο φύλα δεόν νὰ ἐπικοινωνῶσιν ἀκωλύτως. Καὶ δὲν δύναται ἄλλως νὰ γίνῃ καθ' ὅσον βελτιοῦται ἡ ἀνατροφή καὶ τὰ ἦθη. Πράγματι ἡ ἀκώλυτος ἐπικοινωνία εἶνε τὸ ἀποτελεσματικώτερον

μέρος τῆς μεθόδου πρὸς βελτίωσιν τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν ἠθῶν. Κύκλος ἀνδρῶν μηδαμῶς ἐπικοινωνούτων πρὸς κύκλον γυναικῶν εἶνε κέντρον νοσηρῶν ἐπιδράσεων· ἐπίσης κύκλος γυναικῶν μηδαμῶς ἐπικοινωνουσῶν πρὸς κύκλον ἀνδρῶν εἶνε κέντρον νοσηρῶν ἐπιδράσεων. Τὸ ἄρρεν ἀνευ τοῦ θήλεος εἶνε σκιδνὸν καὶ ἀπάνθρωπον. Τὸ θῆλυ ἀνευ τοῦ ἄρρενος εἶνε δύσνον καὶ ἀναγνον. Καὶ τῆς φυσιολογικῆς υγείας ὄλεθρος εἶνε ὁ φραγμὸς μεταξὺ δύο φύλων. Οὕτε αὐτοὶ οἱ σιᾶχεις τοῦ ἀγροῦ θὰ γίνονιν ἀκμαῖοι ἐὰν ἐπιβληθῇ εἰς αὐτοὺς φραγμὸς μεταξὺ τῶν δύο φύλων, οὔτε τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου, οὔτε αὐτὰ τὰ ὄρυκτά. Καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὑπάρχει ζωογόνος ἀλληλεπίδρασις ἄρρενος καὶ θήλεος πνεύματος. Ὅταν οἱ σύζυγοι συναντῶνται, πρέπει νὰ συναντῶνται ὄχι μόνον σωματικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς.

Ἡ πνευματικὴ συνάντησις εἶνε μόνον ἐφικτὴ ὅταν ἕκαστος λαμβάνῃ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον περὶ τῆς δράσεως τοῦ ἑτέρου. Ὅταν κατανοηθῇ ὁ νόμος οὗτος τῆς ἐναλλαγῆς μεταξὺ θήλεος καὶ ἄρρενος πνεύματος, οἱ ἐν γάμῳ βιοῦντες θὰ ἀνέλθωσιν εἰς μέγα ὕψος πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς υγείας, κάλλους, συνέσεως καὶ πλούτου. Σήμερον ἀντὶ τῶν ἀγαθῶν τούτων ἔχομεν νόσους, ἀσχημίαν, ἀφροσύνην καὶ πτωχείαν, ἀκριβῶς διότι δὲν κατορθοῦται ἀρμονικὴ ἐναλλαγή μεταξὺ τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος πνεύματος. Αὕτη ἡ ἐναλλαγή εἶνε ἀγάπη, καὶ ἀγάπη κυριολεκτικῶς σημαίνει ζωὴν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀγάπης ἀγει εἰς θάνατον. Δὲν δύναται νὰ δράσῃ οὔτε νὰ ζήσῃ κόσμος γυναικῶν ἀνευ τῆς κινητηρίου δυνάμεως τοῦ ἄρρενος στοιχείου, καὶ δὲν δύναται νὰ δράσῃ οὔτε νὰ ζήσῃ κόσμος ἀνδρῶν ἀνευ τῆς ζωτικότητος ἢν χορηγεῖ τὸ θῆλυ στοιχεῖον. Δυσαρτίμητα ζεύγη συζύγων διάγουσι κακοδαίμονα βίον ἀπλῶς καὶ μόνον διότι ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ μόνιμος καὶ αὔξουσα συζυγικὴ εὐδαιμονία πηγάζει ἐκ τῆς τηρήσεως νόμων τινῶν καὶ συνθηκῶν τῆς βιονομίας, ὅλον τοῦ τῆς ἀβρότητας καὶ περιποιήσεως, τῆς εὐπροεκοῦς περιβολῆς χάριν ἀλλήλων, τῆς αὐτοκρατίσεως τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν διαθέσεων ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀλλήλων, τῆς χαλιναγωγῆσεως τῶν ἐκφράσεων, τῆς ἀποφυγῆς ἀντιλογιῶν καὶ σαρκασμῶν, τῆς εὐλαβείας πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἰδιωτικῷ κύκλῳ τῆς ἐστίας χάριν τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ. Τὸ θῆλυ εἶνε ἐξανθρωπιστικὸν στοιχεῖον, τὸ ἄρρεν οἰκοδομητικόν. Τὸ ὄξυδερκὲς ἐν τῇ φύσει εἶνε θήλεια ιδιότης. Τὸ θῆλυ

βλέπει ἐναργέστερον. Διὰ τοῦτο καὶ γυναῖκες πρῶται ἀνεγνώρισαν τὸν Χριστὸν καὶ πιστότερον τὸν ἠκολούθησαν. Ἡ σύμπραξις τοῦ θήλεος ὀφθαλμοῦ μετὰ τῆς ἄρρενος χειρὸς ἀρκεῖ νὰ συνδυασθῶσιν ἀρμυδιῶς, εἶνε ὁ ἀληθινὸς γάμος, καὶ ἐκ τοῦ γάμου τούτου πηγάζει ἡ πραγματικὴ τῶν ὑψίστων ἰδανικῶν. Πᾶσαι αἱ πρυτανεύουσαι ζῶσαι ἰδέαι εἰσῆχθησάν εἰς τὸν κόσμον ὑπὸ γυναικῶν. Ὁ ἀνὴρ ἀνεπιγνώτως ἀπερρόφησεν αὐτὰς καὶ εἶτα τὰς ἐξετέλεσε θεωρῶν αὐτὰς ἰδικὰς του. Ὅπισθεν παντὸς μεγάλου κινήματος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἴσταιται μία ἀγνωστος γυνή, ἡ ἐμπνεύσασα τοὺς προτεργάτας του εἶτε ρητῶς εἶτε σιωπηρῶς. Ὁ γυναικεῖος νοῦς εἰσδέχεται ἰδέας ἐκ τοῦ ἀοράτου καὶ βρῖθει αὐτῶν, καὶ εἶνε ἴδιον τῆς ἄρρενος χειρὸς νὰ τὰς διακπεραιόνη. Ἄλλ' ἂν ἡ γυνὴ κληθῇ ἢ ἀναγκασθῇ νὰ ἐκτελῇ ἔργα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἀνδρός, μειοῦται κατὰ τὴν ὄξυδερκειαν καὶ τὸ ἐναργὲς τῆς ἀντιλήψεως τῶν πραγματικότητων τοῦ ἀοράτου. Συνέπεια ἐντεῦθεν ἔσται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός ἡ ἐλάττωσις καὶ ζημία. Ἡ Μάρθα ἔσφαλλε τυρβάζουσα περὶ τὰ οἰκιακὰ ὑπὲρ τὸ δεόν. Αἱ οἰκιακαὶ μέριμναι ἀμβλύνουσι τὸ θῆλυ πνεῦμα καὶ ἐπισκιαζοῦσι τὴν διαίθησιν. Ὁ ἀνὴρ ὅστις ἀνέχεται τοῦτο, ζημιῶι ἑαυτὸν διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἀνέχεται τὴν βλάβην τῆς πυξίδος του. Ἀνέχεται τὴν στειρεύσιν τῆς πηγῆς ἐξ ἧς τῷ χορηγεῖται ὁ χρυσοὺς ὃν αὐτὸς καλεῖ-

ται νὰ διαμορφώσῃ εἰς ἔργα κάλλους καὶ ἀγλῆς. Δὲν ὑπάρχει κατακτητῆς, εἶτε ἐν πολέμῳ εἶτε ἐν εἰρήνῃ, ὅστις νὰ μὴ ὀφείλῃ τὸν θρόνον του εἰς τὴν διαίθησιν γυναικῶς. Ἀνεπιγνώτως ὁ ἀνὴρ λαμβάνει, ἀνεπιγνώτως ἡ γυνὴ δίδει. Ἀμφότεροι δὲ ἀγνοοῦν ὅτι ἐν τῷ συνδυασμῷ τούτῳ θέτονται εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τὴν Θεότητα τούτεστι τὴν πηγὴν τῆς Δόσεως. Ἡ γυνὴ ἀνευρίσκει τοὺς ἀδάμαντας, τοὺς πολυτίμους λίθους τῆς νοήσεως, οὗς ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ πληρότητι τῆς γηθοσύνης του ἐπεξεργάζεται δημιουργῶν αἰῶνας καὶ κόσμους. Ἄλλ' ἐὰν ἀνέχεσθαι τὴν γυναῖκα νὰ τυρβάξῃ περὶ τὰ ἔργα τῆς ἡμέρας ἀποκλειστικῶς, ἀντὶ ἀδαμάντων θὰ λάβῃς γῆψον. Ἐπίσης γῆψον θὰ λάβῃς ἐὰν δὲν ἐπιμαῖς τοὺς ἀδάμαντας. Ἐν ἀληθινῷ γάμῳ διαβιοῖ ζεύγος τι ὅταν ἀμφοτέροι ἀναγνωρίζουν τὸν νόμον τοῦτον τὸν ἀπαιτοῦντα ἵνα ἡ γυνὴ ἀντλή ἐκ τοῦ ἀοράτου ζώσας ἰδέας καὶ ὁ ἀνὴρ μεταβάλλῃ αὐτὰς εἰς ἀθάνατα ἔργα. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἡ μεταξὺ αὐτῶν ἀγάπη εἶνε ὄχι μόνον ἀφθίτος, ἀλλὰ καὶ δύναμις αὔξουσα. Ἡ λειτουργία ὅμως τοῦ νόμου καταστρέφεται ὅταν ὁ ἕτερος τῶν συζύγων ἀπορροφήσῃ ἀλλότρια στοιχεῖα στοχασμοῦ. Ὅταν ὁ Ναπολέων ἤρχισεν ν' ἀπορροφᾷ τὰ στοιχεῖα τοῦ στοχασμοῦ τῆς Μαρίας Λουίζης, ἡ διαίθησις τῆς Ἰωσηφίνης ἔπαυσε πλέον νὰ τὸν ὀδηγῇ, ἡ κρίσις του ἐθολώθη καὶ ἡ τύχη του τὸν ἐγκατέλειπε.

Ἀπὸ τὸ Παράρτημα τῆς «Ἐρεῦνης»
Πλάτωνος Δρακούλη

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΟΙ ΚΑΙ ΒΑΛΗΝΕΣ

Ἡ ἀπολυταρχία τῆς Πορτογαλλίας καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1843. — Τύραννος Πορτογάλλος καὶ τύραννος Βάναρος. — Ἡ δολοφονία τοῦ Ἀδὸν Κάρλου καὶ ἡ ἔξωσις τοῦ Ὁθωνος.

Πέντε ἄνθρωποι τυλιγμένοι εἰς μαύρους μανδύας, καὶ κρυμμένοι εἰς μίαν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Ναυστάθμου ἐπυροβόλησαν κατὰ τῆς βασιλικῆς ἀμάξης τῆς Πορτογαλλίας, ἐφόρευσαν τὸν βασιλέα Ἀδὸν Κάρλον, ἐφόρευσαν τὸν Διάδοχον, ἐπλήγωσαν τὸν δευτερότοκον πρίγκιπα Μανουήλ καὶ ἐγγρατζούνισαν μὲ μίαν σφαίραν τὴν βασίλισσαν. Ἴδου εἰς τρεῖς τέσσαρας γραμμὰς τὸ ξεκλήρισμα μιᾶς οἰκογενείας, τὸ ἀναποδογύρισμα ἐνὸς καθεστώτος, τὸ ἀπλωμα τῆς φρίκης καὶ τοῦ τρόμου εἰς μίαν χώραν δόλοληρον.

Τὰ ἐπακόλουθα γίνονται. Οἱ ἀστυνομικοὶ ἐπυρο-

βόλησαν, οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλησαν καὶ οἱ συνωπιοὶ ἐπυροβόλησαν. Ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας σφαῖραι συρίζουσαι εἰσῆλθον ἀσυνειδήτως εἰς δλας τὰς σάρκας ποὺ ἐρέθησαν ἐμπρὸς των καὶ αἷμα βασιλικὸν καὶ αἷμα κακούργων καὶ αἷμα πληθελῶν, ἀνεκατέθησαν εἰς τὴν θυσίαν αὐτῆν τοῦ σαρκοφάγου θεοῦ τῆς ἀναρχίας. Ἡ ἐλευθερία — λέγει ἕνας παλαιὸς στίχος — εἶναι δῶρον τοῦ θεοῦ πρὸς αὐξάνει φυτευμένον εἰς τὰ στήθη ἐνὸς λαοῦ. Ἡ ἐλευθερία ὅμως διὰ νὰ φυτευθῇ καὶ διὰ ν' αὐξήσῃ ἔχει ἀνάγκην αἵματος. Καὶ τρέχει γύρω μας τὸ αἷμα. Ἄς τὸ ὑπομεινωμεν. Ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ χύνη αἷμα, καὶ ἴσως δὲν θ' ἀποκτήσῃ ποτὲ τὴν ἐλευθερίαν της. Ἴσως αὐτὸς εἶναι ὁ κληρὸς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Ἀδὸν Κάρλος ἐφρονεθῆ ὡς τύραννος. Οἱ βασιλεῖς εἶναι τύραννοι καὶ ὅταν δὲν κἀννον τίποτε καὶ

δταν κάμνουν πολλά. Είναι, αλήθεια, τόσο δύσκολον ή αντίληψις του ενός να έλθη εις Ισορροπίαν με την αντίληψιν των πολλών. Ήτο λοιπόν τύραννος ο Δόν Κάρολος όταν δεν έκαμνε τίποτε διά τo κράτος του, όταν τό άφηνε να πηγαίνει εις την τύχην, εις τόν δρόμον των κοινοβουλευτικών θεσμών. Τό σύνταγμα τό είχε φέρει και αυτός από την Άγγλιαν, διότι ή Άγγλία δεν έκαμε ως τώρα μόνον εξαγωγήν θαυμασιών άγγλικών ξυραφιών και συνταγών διά την κατασκευήν άγγλικών κείκς, αλλά έκαμε και εξαγωγήν κοινοβουλευτικών θεσμών. Ο διαβολος όμως τά έφερεν έτσι ώστε οι θεσμοί αυτοί, οι όποιοι πηγαίνουν θανμάσια εις την Άγγλιαν και προχωρούν εκει με άκαμπτον βήμα άγγλου πολιτισμν, μεταφερόμενοι άλλοι κοινοταίνον φοβερά. Λέγουν ότι τό ίδιον συμβαίνει εις τις ρέγκες της Ολλανδίας, οι όποιοι πονθενά άλλοι δεν διατηρούνται όσον εις εκείνην την χώραν.

Δεν έκαμνε λοιπόν τίποτε ο δόν Κάρολος και έθεωρείτο τύραννος από τόν λαόν του. Δεν έκαμνε τίποτε πολιτικώς, διότι βασιλικώς έκαμνεν ο τι ήμπορούσε και κάτι περισσότερο μάάλιστα. Έτρωγεν, έπινεν, έδιδεν έσοτάς, εκάπνιζε πολύ και έπήγαινε συχνά εις τό Παρίσι. Βασιλεύς της σχολής του Έρρίκου Δ' έννοουσε να περάση όσον τό δυνατόν καλλίτερα την βασιλικήν του ζωήν. Κατεγίνετο μάάλιστα και εις την θαλασσογραφίαν και ο ίδιος είχε ζωγραφιστήν τό Πορτογαλικόν θωρηκτόν «Τερρόρ δέλ μάρ» τό όποιον μολονότι έλέγετο «τρόμος των θαλασσών» ήτο εν τούτοις άελοδηγήτος σκυλλοπνίχτης.

Και όταν ο βασιλεύς άπεράσισε να άφήση πλέον αυτήν την τακτικήν και να γίνη πραγματικός βασιλεύς, πάλιν τόν εύρηκαν τύραννον οι ύπηκοοί του. Είναι, φαίνεται, μία από τās μεγαλυτέρας δυσκολίας των θρόνων, τό να εύρουν τόν μέσον όρον, τόν ακριβώς μέσον όρον μεταξύ της άπολύτου συνταγματικότητας και της άπολύτου μοναρχίας.

Και οι Πορτογάλλοι που δεν έσκότωσαν τόν βασιλέα κανιστήν, τόν βασιλέα ντολσεφρανιεντίξοντα, τόν βασιλέα γλεντζέν, έσκότωσαν τόν βασιλέα που έπεθύμησε να σφίξη άγρίας τά χαλινάρια, τόν βασιλέα που ήθέλησε να γίνη τύραννος.

***

Πότε γίνονται τύραννοι οι βασιλείς δεν είναι δυνατόν να τό γνωρίζουν οι σύγχρονοί των. Μόνον οι έρχόμενοι γενεαι είναι εις θέσιν να ζυγίσουν τά πράγματα και να βγάλουν άπόφασιν.

Αυτής της αληθείας μάρτυρες εμεθα ήμεεις οι ίδιοι. Σεφυλλίσσατε τά κειριμισμένα από την πολυκαιρίαν φύλλα των έφημερίδων του 1843. Θα ιδήτε ότι είχαμεν ένα τύραννον βασιλέα τόν Όθωνα, και μίαν βασίλισσαν ή όποία ήτο επίσης τυραννική, την Άμαλιαν. Ο Όθων έπερνούσεν από τό κόσμον όλων των κριτικών της εποχής του και έφημερίδες, και βιβλία και φυλλάδια κατεγίνοντο να τόν παρομοιάσουν προς όλους τούς μεγάλους τυράννους των αιώνων. Ο άνθρωπος ήτο μαλακός, έσκέπτετο πολύ και δεν ήθελε να εκθέσση τό έθνος του εις τούς κινδύνους αυτού του πολιτικού άνθους τό όποιον μεθ' και δηλητηριάζει όταν δεν ήξεύρει κανεις να τό μυρίσση. Και οι συνταγματικοί έμαίνοντο. Η ιδέα του Συντάγματος και ή ιδέα κατά του Όθωνος και των Βαυαρών του είχε λάβη τοιαύτην διάδοσιν ώστε άνώτερος υπάλληλος μεταβαίνων εις την θέσιν εις την όποιαν διωρίσθη εν Ηελοποννήσφ, ήκουσε τόν άγωγιάντη του να τραγουδή

Έπειδή τώρα έχομεν καιρόν
παρασκευασθώμεν κατά Βαυαρών.

Όταν ένας Ηελοποννήσιος άγωγιάντης τραγουδεί τραγούδια αυτής της φύσεως, δεν είναι δυνατόν παρά να έλθη ή επανάστασις. Και πράγματι ήλθεν. Δεν

είναι εδώ τόπος βέβαια να διηγηθώμεν πώς έγινε τό κίνημα της Γ'. Σεπτεμβρίου του 1843. Άλλά θα είναι άρκετόν να σημειώσωμεν με πόσην εύκολίαν έγινε, πόσον ειρηνικώς διεξήχθη, με ποίαν ήμερότητα ετελείωσεν.

Τό ίδιον εκείνο βράδυ, οτε δλα ήσαν άποφασισμένα, έδίδετο εις τό θέατρον παράστασις του Κοουέως της Σεβίλλης εις την όποιαν δεν έπήγαν οι βασιλείς. Άλλά ή Κυβέρνησις δεν ήτο ήσυχος. Φήμαι άόριστοι κυκλοφορήσασαι ένωρίς την υπεχρέωσαν να γεμισή τās όδοις των Άθηνών από περιπολίαις, οι όποιοι ήσαν και τά μόνα δείγματα άνησυχίας εις την ήμερον πόλιν.

Ο Καλλέργης, πρωταργάτης του κινήματος, έθεάθη άλλιον εις τό θέατρον, και εις τό διάλειμμα της δευτέρας πράξεως, έξηφανίσθη χωρίς να παρατηρηθή. Εις την οικίαν Μακρυγιάννη έπερίμεναν οι άλλοι συνωμότες και εις τόν στρατόνα ο Σκαρβέλας είχε παρατάξη τό τάγμα του, έτοιμος εις πρώτην είδοποίησιν να ξεκινήσση. Άλλ' ή χωροφυλακή εκύκλωσεν ήδη τό σπίτι του Μακρυγιάννη και ο Σκαρβέλας έξεκίνησε προς τά εκει και έλυσε την πολιορκίαν, κατόπιν δε μετέβη εις τόν Μενδρεσέν και άπελευθέρωσε τούς φυλακισμένους.

Ο Καλλέργης τειθείς επί κεφαλής του στρατού διηυθύνθη με σημαίαν και μουσικήν εις τ' Άνάκτορα όπου έζήτησεν από τόν βασιλέα τό Σύνταγμα.

Η πλατεία των Άνακτόρων ήτο γεμάτη από πλήθος λαός και στρατός ζητωκραυγάζαν. Πολίται ειρηνικοί περιεφέροντο μέσα εις τά πλήθη χωρίς κανένα φόβον. Ένψ διαπραγματεύσεις διεξήγοντο μεταξύ των στασιαστών και του Βασιλέως και ένψ οι ξένοι πρέσβεις έντρομοι έτρεχαν να δώσουν ήθικόν θάρρος εις τόν βασιλέα, κάτω εις την πλατείαν χιλιάδες λαού ζητωκραυγάζαν ειρηνικώτατα και ή μουσική της φρουράς διά να διασκεδάση τόν λαόν έπαίξε διάφορα κομμάτια της εποχής. Έξαφνα των ζητωκραυγών έδέσποσε μία δεξία κραυγή. Ήτο ή φωνή ενός Ήπειρώτου ψωμά ο όποιος προβλέπων ότι όπως δήποτε θα ήργει ή απόφασις του βασιλέως και ότι ο λαός θα έπεινούσε, έφόρτωσεν ένα πανέρι κουλοφρας και έξήλθε να τις πωλήσση. Και οι επαναστάται οι όποιοι ήπείλουν να ροκανίσουν τόν Όθωνα και την Άμαλιαν, έρρίφθησαν εις ταις κουλοφρας και ο Ήπειρώτης ψωμάς έφυγεν πολύ ικανοποιημένος και ίσως φεύ! ο πλέον όφελιμένος από τό Σύνταγμα.

Εις άλλιας ώρας ένα καθεστώς κατηγορήθη, μία πολιτική κατάσταση μετεβλήθη έντελώς, ολόκληρος λαός έξηγοιώμένος και μαινόμενος έξεθύμανε.

Αυτό δεν ήτο επανάστασις, έγραφεν ο πρέσβυς της Βαυαρίας αυτό ήτο πανηγύρι.

Ίσως δεν ήτο ούτε πανηγύρι. Διότι είναι δυστυχώς άποδεδειγμένον ότι και τά πανηγύρια είναι κάποτε περισσότερο άγρια και αιματηρά από την ώραίαν αυτήν Σεπτεμβριανήν νύκτα ή όποία έδιδε κατά την γνώμην των συνταγματικών νέαν έλευθερίαν εις την Ελλάδα και συνέχιζε τόν άγώνα του 1821.

***

Έν τούτοις έπειτα από άλλιον καιρόν οι Έλληνες άνεκάληψαν ότι είχαν γελασθή. Ο Όθων ήτο τύραννος ως άπολυταρχικός βασιλεύς και ήτο τύραννος τώρα και ως συνταγματικός. Είχεν άποτύχει τό Σύνταγμα άραγε; Τό άγγλικόν έμπορευμα τό όποιον με τόσσην σπουδήν και με τόσας έλπίδας είχεν εισαχθή εις την Ελλάδα, δεν εισήχθη καλά ή δεν εδρεν έδαφος πρόσφορον; Οι συνταγματικοί δεν ήθελαν να τό παραδεχθούν τό Σύνταγμα δεν έπταιν, αλλά ο Όθων. Και ήρχισεν ή τεραστία αντίδρασις ή όποία κατέληξεν εις την κατάλυσιν πάλιν του καθεστώτος, εις την κατάλυσιν της δυναστείας, εις την έξωσιν των βασιλέων.

Ότε αυτού του μεγάλου μας πολιτικού γεγονότος τās λεπτομερείαις δεν θα διηγηθώμεν εδώ, διότι δεν είναι ο τόπος κατάλληλος. Άπλώς θέλομεν να υπενθυμίσωμεν πόσον εδώ έγινε ημερώτερα και αυτή άόμοη ή άνατροπή.

Όλα πλέον ήσαν έτοιμα και τό κίνημα άργανώμενον προ πολλού όχι πολύ μυστικά, αλλά κάτω από την μύτην της κυβερνήσεως και της δυναστείας, έπερίμενε την κατάλληλον στιγμήν.

Ένας από τούς κυριωτέρους έργατάς της έξώσεως, ο Έπαμεινώνδας Δεληγεώργης, την περιέγραψεν εις δύο σελίδας. Οι μελετήσαντες την ιστορίαν της εποχής εκείνης έπεριμεναν με άνυπομονήσιν την έκδοσιν του ήμερολογίου του πολιτικού εκείνου. Και όταν τό ήμερολόγιον έξεδόθη, πενήντα γραμμαι άφιερώθησαν εις την ιστορίαν της καταλύσεως μιας δυναστείας. Πραγματικώς περισσότερα δεν έχρειάζοντο.

Όταν οι συνωμότες συνήλθαν εις την Γερουσίαν, πρώτος άπεχώρησεν ο Κ. Κανάρης. Ο Ζαΐμας συνέταξε τόν κατάλογον των ύπουργών της επαναστατικής κυβερνήσεως, ο Βούλγαρης έσχημάτισε τό ύπουργείον, ο Δεληγεώργης έμεινεν έξω. Εις τό μεταξύ άνηγγέλη ότι οι βασιλείς επιστρέφουν με τόν άιμοδρομόνα «Αμαλία».

Ο Δεληγεώργης επέμεινε να κατέβη ο λαός εις τόν Πειραιά και να έμποδίσση την άποβίβασιν. Ο Βούλγαρης αύταρχικός και παράφορος εφοβήθη μήπως ή καθόδος αυτή γίνη αιτία ταραχών. Άλλά ο Δεληγεώργης επέμεινεν. Είναι κρίμα ότι ο συγγραφεύς του

ήμερολογίου, άκολουθών παράδοξον σύστημα λακωνισμού, δεν μάς έσωσεν ούτε ίχνος του δραματικού αυτού διαλόγου, από τόν όποιον έξηγηάτο ή τύχη των βασιλέων και ή τύχη της Ελλάδος.

Τό βέβαιον είναι ότι ο Δεληγεώργης έπέτυχε να κατέβη εις τόν Πειραιά άκολουθούμενος από πλήθη τά τά όποια κατέλαβαν όλους τούς λόφους και έδωκαν όψιν πολιορκίας εις τό προσάτειον των Άθηνών. «Η κατάβασις έσωσε» λέγει εις τό ήμερολόγιον του ο Δεληγεώργης και είναι πιθανόν ότι αν δεν κατέβαινεν ο λαός, οι βασιλείς θ' άπεβιβάζοντο, οι βασιλόφρονες θα ένεθαρρόνιζον και τό αίμα θα έτρεγεν άφθονον.

Άλλά αίμα δεν έτρεξε ούτε σταγών. Η εύλάβεια προς την περιουσίαν των Βασιλέων είναι παραδειγματική εις την ιστορίαν των πραξικοπημάτων αυτού του είδους. Τρεις ήμέρας μετά την έξωσιν δλα τά άγρορά σκευή και άλλα πράγματα αξίας ενός εκατομμυρίου παρεδόθησαν εις τόν αντιπρόσωπον του Όθωνος, ή δε Κυρία των τιμών Πλούσικαφ, συνοδουμένη υπό του γάλλου πρέσβους Μπουρέ, μετέφερε και παρέδωκε εις την Βασίλισσαν δλα της τά κοσμήματα. Όλα τά άλλα πράγματα εις 107 κιβώτια έστάλησαν εις τούς βασιλείς, οτι δε απέμεινε τό ήγόρμασεν ο βασιλεύς Γεώργιος από τόν αντιπρόσωπον του Όθωνος Βάνιχ.

Τύραννος έχαρακτηρίσθη τότε ο Όθων, όπως τύραννος έχαρακτηρίσθη και ο Δόν Κάρολος. Δύο έθνη άπληλλάγησαν από δύο τυράννους. Άλλά με πόση διαφοράν!

G. B. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΩΝ — ΓΡΟ Θ. ΑΝΝΙΝΟΥ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Απολογία τῆς Ἑλληνικῆς Φύσεως

ΔΕΝ ὑποθέτω νὰ εὐρέθῃ κανένας ἕως τῶρα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμῃ τὴν ἀπολογίαν τῆς ἑλληνικῆς Φύσεως. Καὶ τοῦτο διότι, ἀπλούστατα, δὲν εὐρέθη κανένας νὰ κάμῃ τὸ κατηγορητήριόν της. Οἱ σφοδρότεροι μισέλληγες εὐρέθηκαν πάντα, καὶ εἰς τὰς πλέον ἀμειλίχτους ἐπιθέσεις των, ὀλίγα καλὰ λόγια διὰ τὴν ἑλληνικὴν γῆν καὶ διὰ τὸν ἑλληνικὸν οὐρανόν. Ὑπῆρξαν ἄνθρωποι, ἐνόμιον τὸν ὀπίσθιον δὲν εὐρέθηκαν ἕλεος οὔτε πρόσωπα, οὔτε πράγματα. Ἄλλ' ἢ φύσις ἔμεινεν ἀπρωτὴ ἀπὸ τὰ βέλη των. Ὑπῆρξαν ἄλλοι, πού δὲν εἰμπόρεσαν νὰ συγκληθῶν ἀπὸ τὰ ἐρεῖα καὶ τὰ μύραμα κ' ἐρυγαν ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον. Δὲν τοὺς ἄφισεν ὅμως ψυχροὺς ἢ μαγεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ τοπίου. Φαίνεται ὅμως ὅτι καμμία δόξα καὶ καμμία εὐτυχία δὲν εἶνε διαρκῆς. Ἡ ἑλληνικὴ Φύσις εὐρέθη καὶ αὐτὴ τὴν κατηγοροῦν της. Καὶ τὰ βέλη αὐτῆν τὴν φοράν ἤλθαν «ἐξ οικείων». Ὁ κ. Χατζιδάκης, ὁ ὁποῖος εἶνε Ἕλλην καὶ ὁ ὁποῖος εἶνε ἕνας φωτισμένος ἄνθρωπος καὶ ὁ ὁποῖος εἶνε μαθηματικός, χωρὶς νὰ εἶναι purus mathematicus, ὑψώσε τὴν κατηγορίαν του δοκιμασίῃ ἀπὸ τὰς στήλας τῶν «Παναθηναίων», ἀπαντῶν πρὸς τὸν κ. Ξενοπούλου καὶ κυρίως δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν κ. Περιελῆ Γιαννόπουλον. Τὸ πρῶγμα δὲν εἰμπορεῖ νὰ περάσῃ ἀπαράτητον.

Δὲν ἤξεύρω ἂν ὁ κ. Ξενοπούλος θάπαντήσῃ εἰς τὸν κ. Χατζιδάκην διὰ τὸν ἑαυτὸν του, διὰ τὸν κ. Γιαννόπουλον καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν Φύσιν. Δὲν ἤξεύρω ἐπίσης ἂν ὁ κ. Γιαννόπουλος θά δευτερολογήσῃ. Δὲν ἤξεύρω ἀκόμη ἂν ἡ ἑλληνικὴ Φύσις θά λάβῃ μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, μετὰ τὸν ἰδικὸν της τρόπον, μολοῦντι ὑποπεύουμαι, ὅτι τὰ χιόνια πού περιεβλήθη ἔξωθεν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, εἶχαν κάποιον σκοπὸν νὰ κολακεύουν τὰ βορεῖα γούστα τοῦ κ. Χατζιδάκη καὶ ὅτι αἱ φωνεῖαι φιλαρσεσκίαι τῶν τελευταίων ἡμερῶν δὲν ἦσαν ἀσχετοὶ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Ὅπως ὅποτε ἡ διοργανομένη ἀμυνα δικαιούται εἰς κάθε ἐπίσχυσιν.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅμως, ὅτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ὑπάρχει καὶ «τοῦ στραβοῦ τὸ δίκαιον». Καὶ τὸ δίκαιον αὐτό, ὅσον καὶ ἂν τὴ παρεβλέψαν οἱ φιλοσοφίσαντες ἐπὶ τοῦ δικαίου, εἶνε ἀκαταμάχητον. La raison de l'aveugle est toujours la meilleure. Καὶ τὸ δίκαιον αὐτό εἶνε ὑπὲρ τοῦ κ. Χατζιδάκη. Διότι ὁ κύριος κταίστης εἰς τὴν ὑπόθεσιν εἶνε ὁ κ. Γιαννόπουλος. Ὁ θανασιος αὐτὸς ἑλληνοπαθῆς κορυφίζει κάποτε τὸ ἐνατικὸν τῆς ἀντιλογίας εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ κάμῃ μισέλληνα καὶ τὸν πλέον διάπυρον φιλέλληνα. Ὁ κ. Χατζιδάκης εὐρέθηκε τὴν φοράν αὐτὴν εἰς τὴν πλώρην του. Καὶ τὴν ἔπαθε. Ὁ πρῶτος, εἰς τὴν αἰσιοδοξίαν του διὰ τὴν ἑλληνικὴν γῆν, μίαν αἰσιοδοξίαν πού καταστῆ παράλληλος μετὰ τὴν χρυστὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ κ. Μελετοπούλου — τηρομένου εὐλαβῶς τῶν ἀποστάσεων — ἠθέλησε νὰ περιορίσῃ τὸ δικαίωμα τῆς παραγωγῆς ἀνθρώπων εἰς τὴν ἑλληνικὴν γῆν. Κάθε ἄλλη γῆ παράγει ἀνθρωποειδεῖς. Ὁ κ. Χατζιδάκης, ὁ ὁποῖος εἶνε μαθηματικός καὶ ὁ ὁποῖος δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐνοήσῃ πᾶς, μετὰ οὐδέν ὅτι δίδει, δύο καὶ δύο εἰμποροῦν νὰ κάμουν πέντε, αἰσθάνθηκε τὸ αἶμα νὰ τοῦ ἀνεβαίῃ εἰς τὸ

κεφάλι. Καὶ εἰς εὐλογον βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀντὶ νὰ κτυπήσῃ τὸν παρονομαστὴν ἐκτόπησε τὸν ἀριθμητὴν. (Μεταχειρίζομαι τὴν μαθηματικὴν ἄλληγορίαν διὰ νὰποφύγω τὴν βαναυσότητα καὶ τὰς παρεξηγήσεις τῆς παρονομίας περὶ θνόν καὶ σώματος). Καὶ ἡ ἑλληνικὴ Φύσις εὐρέθη ἔτσι τὸν διάβολόν της. Ἄς ὄψεται ὁ κ. Γιαννόπουλος.

Τώρα, εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς συγκριτικῆς αἰσθητικῆς φυσιογραφίας, ὅπου ἔφρασε τὸ ζήτημα ὁ κ. Χατζιδάκης, ἡ ὑπόθεσις περιπλέκεται. θά ἦτο δὲ μέγα βάσανον νὰ ἀναμυχθῇ κανένας εἰς μίαν συζήτησιν πού εἰμπορεῖ νὰ μὴ ἔχῃ ποτὲ τέλος καὶ τὴν ὁποίαν μόνον ὁ ἀκραιπνότερος συγγραφεὺς τῆς «Ἐκλήσεως» εἰμπορεῖ νὰ καταπαύσῃ, χωρὶς φόβον. Διότι ὁ κ. Χατζιδάκης ἐπιπλατεῖται ὅλην τὴν γεωγραφίαν. Καὶ ἐρωτᾷ τὸν κ. Ξενοπούλου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶνε καθόλου Νάννας: «Ἐπιγάγετε, κύριε, εἰς τὴν Ἑλβετίαν; Ἐπιγάγετε εἰς τὴν Νορβηγίαν; Ἀγεθήκατε τὰς Ἀλπεις, τὰ Ἀπέννινα καὶ τὸ Ἀραράτ; Εἶδατε τὸν Ὀκεανόν; Εἶδατε ποτὲ εἰς τὸ θνητὸν σας καταρράκτην; Ἐχετε ἰδεῖν τί θά πῇ λίμνη μετὰ βατοράκια, πού τὴν διασχίζου ἀπὸ πᾶσι; Ἐφαντασθήκατε ποτὲ σας ποταμόν; Ὄνειρευθήκατε ποτὲ σας φίλδ, ἢ νομίζετε καὶ οὐκ, ὅπως ἕνας Ἀθηναῖος χρονογράφος, ὅτι εἶνε εἶδος ἀνθρωπίνων; Ἐξεμνύσατε ποτὲ σας ἕως εἰς τὸν Βόρειον Πόλον; Πῶς τολμάτε λοιπὸν νὰ ὁμιλήτε διὰ τὴν ἑλληνικὴν φύσιν; Ἐχομεν ἐμεῖς ἀπ' αὐτὰ; Ἐχομεν ἀπὸ ἐκεῖνα; Τί ἔχομεν λοιπὸν;» Καὶ ὁ κ. Ξενοπούλος, ὁ ὁποῖος εἶδε μόνον τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ζάκυνθον, θά μείνῃ ἀνύκτος.

Ἐγὼ ὅμως θέλω νὰ παρηγορήσω τὸν φίλον μου κ. Ξενοπούλου. Ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἰδῶ πολλὰ ἀπὸ τὰ θαύματα πού ἀνοίρει ὁ κ. Χατζιδάκης καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν Ἀλπεων ἐνοστάλησα κάποτε τὸν Ὑμηττὸν καὶ ἐπειδὴ μέσα εἰς τὴν ἡλιθιότητα τοῦ Ὀκεανοῦ ἐξακολουθοῦσα κάποτε νὰ θνητεύωμαι τὰ ἑλληνικὰ ἀρχιπελάγη, θέλω νὰ βεβαιώσω τὸν κ. Ξενοπούλου ὅτι δὲν εἶδε τὸν Ὑμηττὸν καὶ τὸν κάμπον τῆς Ἀθήνας, καὶ μόνον αὐτὰ, ἀρκετὰ εἶδεν καὶ εἰμπορεῖ νὰποθάνῃ χωρὶς νὰ ἰδῇ τίποτε ἄλλο. Διότι εἶδε τὸ φῶς, τὴν γραμμὴν, τὸ χρῶμα, διότι εἶδε τὸ Πνεῦμα ἐνώπιον ἐνοπίου.

Ἄλλ' ὁ κ. Χατζιδάκης ὑποθέτω ὅτι θά ἐπιμείνῃ καὶ θά τὸν ἐρωτήσῃ πάλιν: «Κύριε Ξενοπούλε, εἶδατε τὰς Ἀλπεις;» Ὁ κ. Ξενοπούλος δὲ τοῦ ἀπαντήσῃ τότε: «Κύριε Χατζιδάκη, εἶδατε ποτὲ σας τὰς Ἀθήνας;» Ἐάν τοῦ ἀποκριθῇ ὅτι τὰς εἶδε, ἔχει ὅλα τὰ δίκαια τοῦ κόσμου νὰ μὴ τὸν πιστεύσῃ.

Π. ΝΘ.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὸ βιβλίον τῆς Ἀυτοκρατείας Ἐλισάβετ, ὑπὸ Κωνσταντίνου Χρηστομάνου. Ἀθήναι. Σελ. 293.

ΕΙΜΠΟΡΕΙ νὰ εἴπῃ κανεὶς, ὅτι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ «Ἀπαντὸν» τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χρηστομάνου. Εἰς αὐτὸ ὀφείλει τὴν φήμην του τὴν εὐρωπαϊκὴν, εἰς αὐτὸ ὀφείλει καὶ τὴν ἀθηναίων του, ὅταν δὲ ἤλθεν ἐδῶ μετὰ τὸ μεγαλειόβουλον σχέδιον μιᾶς «Νέας Σκηπῆς», ὅλοι ἐλέγαμεν πλήρεις ἐμπιστοσύνης: «Εἶνε ὁ ποιητὴς τῆς Ἀυτοκρατείας Ἐλισάβετ». Ἐκτοτε ὁ φιλολογικὸς τίτλος τοῦ κ. Χρηστομάνου δὲν ἀντικατεστάθη, καὶ νομίζω ὅτι οὐδέποτε θάνατικατα-

σταθῇ. Μέσα εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ἔβαλεν ὀλόκληρον τὸν ἑαυτὸν του, ὥστε νὰ μὴ περισσεύῃ διὰ τίποτε ἄλλο. Ἡ καλλιτέρα, ἢ μοιραία αὐτῆ γνωριμία του μετὰ τὴν ἰδιόρρυθμον Ἀυτοκρατείαν τοῦ ἔκαμε τόσο μεγάλην ἐντύπωσιν, ἐνετόπισε τόσο μετὰ τὸ θέλητρον της τὴν ὑπαρξίν του μέχρι τῶν βαθυτέρων της ἰδῶν, ὥστε τὸν ἐκόρησε καὶ τὸν κατέστησε, θά εἴλεγε κανεὶς, ἀνίκανον πλέον νὰ προσδέχεται ἐντυπώσεις καὶ νὰ ἐφίσταται ἐμποτισμάτα. Διὰ τὸν κ. Χρηστομάνου οὔτε ὑπῆρξεν οὔτε ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον ἄλλο τι ὠραϊότερον καὶ μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἄλλοι ἐσχετίσθησαν τὴν μυστηριώδη αὐτὴν Γυναῖκα, καὶ μάλιστα νεαροὶ Ἕλληνες καλῶν οἰκογενειῶν, τοὺς ὁποῖους ἐκ περιτροπῆς προσελάμβανεν ἡ μεγάλη ἰδιότροπος ὡς διδασκάλους τῶν νεοελληνικῶν καὶ συνοδοῦς τῶν ρομαντικῶν της περιπάτων. Ἀλλὰ κανεὶς βέβαια δὲν ἀφοσιώθη εἰς αὐτὴν τόσο ὀλοφύχως. Ὁ κ. Κωνσταντίνος Μάνος κ. χ. ἐξώφλησεν ἀπλῶς μετὰ ἕνα σύντομον ποιηματάκι:

τὰ λουλουδάκια πού κρυφομιλοῦνε
λένε: «Ἡ Βασίλισσα κ' ὁ Ποιητὴς».

Ὁ δὲ κ. Κεφαλᾶς, ἀναγνώστης τῆς Ἀυτοκρατείας καὶ αὐτὸς, ἔγραψε περὶ τῆς «Μεγαλειότητός της» ἕν βιβλίον τόσο κοινόν, εὐπρεπὲς καὶ πεζόν, ὥστε ἐτυπώθη τῇ ἀδείᾳ τῆς Ἀυτοκρατορικῆς Αὐλῆς. Ἀπεναντίας τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χρηστομάνου μόνον αὐτοῦ, ἀνεστάτωσε τὴν εἰρημνίαν αὐτῆν. Ἄν δὲν ἀπαυθῶμαι μάλιστα, τῷ προσεφέρθη καὶ ἀποζημιώσεις, διὰ νὰ μὴ ἐκδόσῃ τὴν συνέχειαν καὶ τὸ τέλος τῆς σκανδαλώδους αὐτοῦ Ἡμερολογίου. Καὶ ἀκριβῶς ἐκρίθη σκανδαλώδης διότι εἶνε ὠραῖον καὶ ποιητικόν διότι τὸ ἔγραψεν ὁ κ. Χρηστομάνος ὅχι διὰ νὰ κολακεύσῃ τοὺς αὐλικούς, οὔτε διὰ νὰποκαταστήσῃ τὴν ἀγαθὴν φήμην της Ἀυτοκρατείας μεταξὺ τῶν ἀπλοϊκῶν, ἀλλὰ διότι ἠσθάνθη τὴν ψυχικὴν ἀνάγκην νὰ τὸ γράψῃ, διότι τῷ ἦτο ἀπαραιτήτων νὰνοήσῃ τὸν κροῦνον τῆς ὑπερτάτης τοῦ ἐμπνεύσεως, διότι ἂν δὲν τὸ ἔγραψεν ἠμποροῦσε καὶ νὰποθάνῃ ἀπὸ τὸ βάρος τῆς μοναδικῆς ἐντυπώσεως τῆς ζωῆς του.

Δι' αὐτὸ, τὸ βιβλίον του εἶνε ἕνα μικρὸν ἀριστούργημα.

Εἶνε περιττὸν νὰ τονίσωμεν ἐδῶ τὴν συγγένειαν μεταξὺ τῶν δύο ψυχῶν, — τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ τοῦ βιβλίου καὶ τῆς ἡρωίδος του. Μόνη αὐτῇ ἡ συγγένεια ἐθαυματούργησε. Εἶνε δὲ τόσο καταπληκτικῶς στενὴ, ὥστε μερικὸι ἰσχυρίζονται ὅτι καταστῆ ταυτότης. Εἶνε ζήτημα τῶνόντι, ἂν ἡ Ἀυτοκρατεία Ἐλισάβετ ὑπῆρξεν ἀκριβῶς ὅπως ἔγραφετὰ, τόσο ἀπαραιμύλλως, ὑπὸ τοῦ κ. Χρηστομάνου, ἢ ἂν ἡ ὑπέροχος καὶ θαυμαστὴ αὐτῆ ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξί, ἢ ζῶσα εἰς τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου, δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς, δανειζόμενος τὰ χαρακτηριστικά, τὰ κινήματα καὶ κάποτε τὰ λόγια τῆς Ἀυτοκρατείας. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ φιλολογικὸς κόσμος δὲν θαυμάζει πλέον τὴν Ἀυτοκρατείαν τῆς Ἀυτοκρατείας ἀλλὰ τὴν Ἀυτοκρατείαν τοῦ Χρηστομάνου. Καὶ ἂν πραγματικῶς δὲν τὴν ἀντέγραψεν ἀλλὰ τὴν ἐδημιούργησεν αὐτὸς, ἀντήλας ἀπὸ τοὺς θεσσαυροὺς τῆς ἰδίας του ψυχῆς ἢ ποιητικῆς ἀξίας τοῦ βιβλίου εἶνε ἀκόμη μεγαλυτέρα.

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀντίληψις αὐτῆ μου ἀρέσει περισσότερο. Ἀγαπῶ δηλαδὴ νὰ θεωρῶ τὴν ἡρωίδα τοῦ κ. Χρηστομάνου, ὅχι ἀπλῶς ὡς ἐξιδανικευμένην ἀλλὰ καθ' αὐτὸ ὡς ἰδανικὴν. Πλάσμα τῆς φαντασίας ἑνὸς καλλιτέχνου ποιητοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἡ ὠραιότερα πραγματικῶς δὲν εἶνε παρὰ ἀφορμὴ δημιουργίας ἀκόμη ὠραιότερας. Καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐποψιν ἀκριβῶς θαυμάζω τὸ ὠραῖον καὶ ἐξόχως ἠδονικὸν βιβλίον, χωρὶς νὰ μ' ἐξικτάξῃ οὔτε τὸ πολυτρόπον ὕψος του μετὰ νεορομαντικῶν, — ἠμμοροδὸς νὰ λέγονται τὰ πράγματα ἀπλούστερα καὶ ἡ ἐντύπωσις νὰ εἶνε ἡ ἴδια, — οὔτε τὰ πλούτη καὶ αἱ ἐπιτηδεύματα κομψότητες τῆς

ἐκδόσεως, οὔτε καὶ ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως ὡς γνωστὸν, τὸ πρωτότυπον εἶνε γερμανικόν, — διὰ τὴν ὁποίαν ὁμολογουμένως πολὺ-πολὺ ἐκοπίασεν ὁ κ. Χρηστομάνος, ἐπιχειρήσας τὸν ἄθλον νὰ ἐκφράσῃ τὴν πλέον λεπτὴν, γυμνασμένην καὶ ἀκροβάτιδα σκέψιν εἰς τὴν πλέον σκληρὰν, ἀγύμναστον καὶ δυσκίνητον γλῶσσαν, χωρὶς βέβαια νὰποφύγῃ παντοῦ τὸ ἐξάρνημα τῆς ἀκοῆς καὶ τὸ πλήγωμα τῆς γλωσσικῆς καλαισθησίας. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε, — ὀμιλῶ πάντοτε διὰ τὴν ὠραῖαν μετάφρασιν — ὅτι οἱ σκόπελοι τοὺς ὁποῖους ὑπερέκαμψε θεριαμβευτικῶς ὁ καλλιτέχνης, εἶνε πολὺ περισσότεροὶ ἀπὸ ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποῖους συνετρίβη ἡ ἡρωϊκὴ του προσπάθεια.

Ἡ Χειραφετημένη, δράμα σὲ μέρη τρία, ὑπὸ Χρηστομάνου Παπαζαφειροπούλου. Ἀλεξάνδρεια.

Ἡ «Χειραφετημένη» εἶνε ἀρχαιότερα κάπως ἀπὸ τὴν «Νέαν Γυναῖκα» τῆς Κας Παρρὲν καὶ ἐντελῶς διαφοροποιητὴ. Ὁ κ. Παπαζαφειροπούλος ἠθέλησε νὰ δείξῃ τὴν παθαινομένην μίαν γυναῖκα, διὰν ἐπιμένη νὰ ἐφαρμόσῃ νεορομαντικῶς θεωρίας χειραφετησεως εἰς μίαν προληπτικὴν κοινωνίαν, ἢ ὁποία κανὲν τοιοῦτο δικαίωμα δὲν τῆς ἀναγνωρίζει. Καὶ ὁμολογουμένως παθαίνει τόσα πολλὰ ἢ δυστυχῆ, ὥστε εἰς τὸ τέλος ἀναγκάζεται νὰ ὑποκύβῃ, νὰ μετανοήσῃ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι «ἦταν τρέλλα». Ἐν τούτοις ὁ ἀναγνώστης τὴν συμπάθει, καὶ ἴσως περισσότερον ἀπ' ὅσον συμπάθει τὴν ἀκαμπτον ἡρωίδα τῆς Κας Παρρὲν. Δὲν ἤξεύρω ἀκριβῶς διατί, ἀλλ' ἠμπορῶ νὰ τὸ ἀποδώσω εἰς δεξιότητα τοῦ συγγραφέως, ὁ ὁποῖος ἠδυνήθη νὰ πλάσῃ πλέον ἀληθινὴν γυναῖκα τὴν Μαρίαν του καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου πρὸς τὰς δραματικὰς της περιπέτειας. Ἀπεναντίας ἡ Μαρία Μύρτου, ἀντιθέτως πρὸς τὰ ἄλλα πρόσωπα τῆς Κας Παρρὲν, δὲν εἶνε ἀντιγραμμένη ἐκ τοῦ πραγματικοῦ καὶ ὡς ἡρωὶς δράματος κινεῖ μὲν τὴν σκέψιν μας, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ καὶ νὰ μᾶς συγκινήσῃ ἀναλόγως. Ἐν γένει ἡ «Χειραφετημένη» τοῦ κ. Παπαζαφειροπούλου εἶνε ἀπὸ τὰ καλὰ νεοελληνικὰ κοινωνικὰ δράματα, μετὰ ἀρκετὰ ὠραῖαν πλοκὴν καὶ φυσικώτατον διάλογον. Παρεστάθη κάποτε εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπιτυχῶς, καὶ ὁ συγγραφεὺς της προσεπάθησε νὰ τὴν παραστήσῃ καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλὰ μίαν ἐξαιρετικὴν κακοτυχίαν τὸν ἐστέρησεν ὡς τώρα αὐτῆς τῆς εὐχαριστήσεως. Τελειωτικῶς, — πρέπει νὰ τὸ ἀναφέρω, — εἶχε παραδοθῆ τὸ χειρόγραφον εἰς τὸν κ. Οἰκονόμου. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ κακοτυχία. Ὁ κ. Οἰκονόμου ἔκρινε καλὸν νὰ φυλάξῃ τὴν «Χειραφετημένην» γὰρ πάρα ἔπειτα. «Ἐρερετε, μοῦ εἶπε, ἀν ἀρχίσω μετὰ τὴν κινδυνεύω καὶ νὰ χαντακωθῶ». Κ' ἐπρότιμῆσε, διὰ νὰ μὴ χαντακωθῇ, νάρχησιν μετὰ τῆς «Ἀλωσίδος» τοῦ κ. Ταγκοπούλου!! Ἀλλὰ κανεὶς δὲν θά ἤξευρε νὰ εἴπῃ ἂν ἡ προτίμησις τοῦ ἀκαταλληλοτέρου διὰ μίαν ἐναρξίν ἦτο κακοτυχία τοῦ κ. Παπαζαφειροπούλου ἢ μάλλον τοῦ κ. Οἰκονόμου.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Ἐχομεν ἀναγνώσῃ καὶ μερικὰ ἄλλα νέα βιβλία, διὰ τὰ ὁποῖα θά ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ προσεχές: «Γράμματα» ὑπὸ Κωστῆ Παλαμά — De profundis, ὑπὸ Πλάτωνος Σουλῆτη-Ροδοκανάκη. — Ἀπομνημονεύματα Ἀνδρέου Συγγροῦ, κλ.

Κ. Φ. Σκόκου. — Ἐθνικὸν Ἡμερολόγιον, 1908.

ΤΑΣΙΑΔΕΥΩΝ πέρου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἐσημείωσα ἕνα γεγονός. Ὅτι ὅλη μας ἡ νεώτερα φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησις — αὐτὴ πού ὑπάρχει τελοσπάντων — εἶνε ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον γνωστὴ ἀπὸ τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου. Εἰς τόπους

δπου δέν φθάνει ἑλληνικὸν βιβλίον ἢ περιοδικόν, φθάνει μόνον τὸ Ἡμερολόγιον αὐτό. Ἐάν ἕνας ἑλληνὸς συγγραφεὺς εὐρεθῇ ποτὲ εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ αὐτὰ κέντρα, νὰ εἶνε βέβαιος, ὅτι εἰς τὸ ἀκουσμα τοῦ ὀνόματός του θὰ τοῦ εἰποῦν: « Ἰσοεῖς εἰσθε ποῦ ἐγγράψατε εἰς τοῦ Σκόκου τὸ ὄραϊον διήγημα, τὸ ὄραϊον ποιήμα, τὸ ὄραϊον ἄρθρον... » Ἐάν ἔχη ἐκδόσει δέκα τόμους, εἰς συνεργάζεται εἰς ὅλα τὰ περιοδικὰ καὶ τὰς ἐφημερίδας, ἢ δόξα του θὰ εἶνε ἑλληνικῆς χωρὶς τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου. Κανένας δέν θὰ τὸν ἀναγκασίῃ.

Ἐπὶ τὴν ἔποψιν αὐτὴν εἶν' εὐχάριστος, διὰ τὸ ἐτίθειον αὐτὸ λεύκωμα τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, μετὰ τὴν μεγάλην του διάδοσιν, εἶνε τὸ φιλολογικώτερον καὶ ἀξιωματικώτερον τοῦ εἶδους. Βεβαίως ἀπὸ ἓνα ἡμερολόγιον δέν εἰμποροῦν νὰ λείψουν αἱ νεκρολογίαι — ὧ! αὐταὶ πρὸ πάντων — αἱ εἰκονογραφημέναι ἀσμοὶ ἐπιστημῆς ἢ συναγωγῆς τῶν ἐπισημοτέρων, ἀφοῦ κατὰ κανόνα πᾶς ἑλληνὸς ἀγοράζων βιβλίον, εἶνε ἀπαρατήτως καὶ συγγραφεὺς. Ἄλλ' ὁ κ. Σκόκος κατ' ἄνωγον νὰ περιορίσῃ εἰς τὸ δυνατόν, διὰ τοιοῦτου εἶδους ἐπιχειρήσῃ, τὴν φιλολογικὴν συνάλλαγην. Ἰσως μάλιστα κάμνει κατὰ περισσότερον ἀπὸ τὸ Κράτος. Εἰς κάθε τόμον του ἀντιπροσωπεύεται πάντοτε εἰς ἀρκετὴν ἔκτασιν ἢ γνησία παραγωγή. Καὶ δέν ὑπάρχει σχεδὸν ἑλληνὸς συγγραφεὺς ἢ ποιητὴς, ἀξίος λόγου, ποῦ νὰ μὴ συνειργάσῃ ἢ νὰ μὴ συνεργάζεται εἰς τὴν ἐτίθειον αὐτὴν ἐκδόσιν. Ἐπὶ τὸν σημερινὸν λογογράφου τῆς πρώτης γραμμῆς, οἱ ὅποιοι, ἀν ἀναδιψήσουν τὸν Σκόκου, θὰ εὐρύνουν μέσα του τὰ πρῶτα τῶν δοκιμῶν. Καὶ ὑπάρχουν ἄλλοι ποῦ ἐμφανίζονται δευτέρωθεν ἐκεῖ μέσα καὶ οἱ ὅποιοι αἴτιον θὰ ἔχουν τὸνομά των καὶ τοὺς τίτλους των. Ἔτσι τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου εἶνε ταυτοχρόνως ποιητικόν, παραδεισος καί... κόλασος. Καὶ τοῦτο εἶνε ἂν ὅχι ἄλλο τίποτε, πάντοτε ὅμως μία εὐχάριστος καὶ ἐνδιαφέρουσα ποικιλία.

Ὁ φετινὸς τόμος ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς τῶν προκατόχων του. Δέν θὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν κρίσιν τῶν περιεχομένων του. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ποῦ διαβάσουν, τὸν κρατοῦν εἰς τὰ χεῖρα των. Καὶ τὸν κρίνουν. Δέν εἶνε τρόπος τοῦ λέγειν Ὁ κ. Σκόκος, ὁ ὅποιος εὐρίσκει εἰς ἀλληλογραφίαν μετὰ τὰ δύο τρίτα τῶν ἀναγνωστῶν του, λαμβάνει ἑκατοντάδας μακροσκελῶν γραμμάτων, ὅπου ὅλοι μας κρινόμεθα μετὰ ἀσθητικὴν καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἀνεπίσημον αὐτὴν κριτικὴν δέν θὰ εἰμποροῦσαν νὰ χωρέσουν ὀλόκληρα τεύχη τῶν « Παναθηναίων ». Ὁ ἀγαπητὸς ἐκδότης, ζητῶν τὴν συνεργασίαν μου ἀπὸ τὸν παρελθόντα Δεκεμβρίου 1907 διὰ τὸν τόμον τοῦ 1909 (τόσον ἐνωρὶς ἀρχίζει ὁ προβλεπτικὸς φίλος) μ' ἐβεβαίωσε, διὰ νὰ μ' εὐχαριστήσῃ, ὅτι ἔχει ἐμπρὸς του διακόσια γράμματα μ' εὐμενεῖς κρίσεις δι' ἓνα διήγημά μου. Νὰ μὴ δόξα ποῦ δέν τὴν ἔλαβα ποτὲ οὔτε ἀπὸ τὰ « Παναθηναία », οὔτε ἀπὸ τὰ βιβλία μου. Καὶ ὑποθέτω δι' ὅλους τοὺς συνεργάτας του συμβαίνει τὸ ἴδιον. Ὁ κ. Σκόκος μὲς δίδει τὴν ἀθανασία. Καὶ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του δίδει μίαν εὐχαριστήριον, ἐπισημομένην ἀπὸ τὴν διάδοσιν τοῦ βιβλίου. Καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν μας τὰ μέσα νὰ ταξιδεύσῃ, νὰ γνωριθῇ, νὰ γαληθῇ. Δέν εἰμπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ τοῦ σφιξῇ τὸ χεῖρ. Ἰσως κάμνει τὴν πρακτικώτερον ὑπηρεσίαν εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους ἐκδότας.

Π. ΝΒ.

ΘΕΑΤΡΟΝ

Βασιλικόν: « Ο Πτωχοπρόδρομος » ὑπὸ Ι. Πολέμη

Ὁ κ. Πολέμης ἐξακολουθεῖ νὰ ἀνεβάξῃ εἰς τὴν σκηνὴν τὸν μεσαιῶνα μας, εἰς ἔργα μετὰ ὄραϊους στίχους καὶ μετὰ σκηνὰς ἐντυπωτικὰς. Ἐπειτα ἀπὸ τὸ

« Μαγευμένο ποτήρι » τὸ « Τοῦ βίγκας » παρέστησε τὴν περασμένην ἑβδομάδα εἰς τὸ Βασιλικὸν Θεάτρον τὴν δραματικὴν κωμῆδιαν « Πτωχοπρόδρομος ».

Ὁ « Πτωχοπρόδρομος » ἐλήφθη ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦ Βυζαντινοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα ἐκολλήθη εἰς κάθε εὐτέλειαν καὶ εἰς κάθε ἐπαιτίαν ἐξ ἀξιοθρηνητοῦ συγχύσεως μετὰ ἄλλον Πτωχοπρόδρομον ἀπρόσδοτον καὶ εὐτελέστατον καλὸν ἄνθρωπον, μιμητὴν τοῦ πρώτου. Ὁ κ. Πολέμης πρὶν γράψῃ τὴν κωμῆδιαν του ἐδιάβασε ὅλα τὰ σχετικὰ, καὶ ἐδιάβασε πολλὰ διότι ὁ Πτωχοπρόδρομος ὡς ποιητὴς ὑπῆρξεν ἐπιφανὴς εἰς τὴν ἐποχὴν του καὶ ἀπασχόλησε πολὺ τοὺς μελετητὰς.

Ἡ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ, κναινομένη διαρκῶς μεταξὺ ποιητικῆς φτώχειας καὶ τῆς οἰκογενειακῆς τυραννίας τῆς συζύγου του Βαρβάρας δίδει στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὅποια νὰ συναρμολογηθῇ μία κωμῆδιὰ μετὰ ἐνδιαφέρον. Ὁ κ. Πολέμης, δέν φαίνεται νὰ τὸ πιστεύῃ καὶ παρενέβαλε τὸν ἔρωτα τοῦ Μαρίνου ἀξιοματικῶς καὶ αὐλικῶς πρὸς τὴν κόρην τοῦ ποιητοῦ Δομνίκην. Ὁ αὐλικὸς κατ' ἀρχὰς ἀδιάφορος καὶ διαφθορεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος, ἔπειτα ὑποδουλῶνεται πραγματικῶς ἀπὸ τὸ πάθος μετὰ τὸ ὅποιον ἤρχισε παίξων. Εἰς τὸ κωμικὸν βῆθος τοῦ ἔργου προστίθεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τρυφερότης καὶ δραματικὸν ἐνδιαφέρον. Προστίθεται ὅμως καὶ μελοδραματισμὸς. Ἀλλὰ μελοδραματισμὸς εὐχάριστος καὶ ὄχι ἀνάμοστος πρὸς τὸ μεσαιωνικὸν Πλαίσιον.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποσον διακρίνει τὸ ἔργον τοῦ Πολέμη εἶνε φυσικώτατα οἱ στίχοι. Ὁ τρυφερὸς ποιητὴς τῶν « Ἀλαβαστρῶν » μετεχειρίσθη μετὰ τέχνην τὸν δεκαπεντασύλλαβον καὶ κατάρθωσε νὰ τὸν κάμῃ ἀπαλὸν ὥστε νὰ μὴ κουράξῃ, καὶ ἄδρον ὥστε νὰ μᾶς παρουσιάσῃται ἀρμονικώτερος.

Ὁ « Πτωχοπρόδρομος » ἐδόθη τέσσαρας φορὰς τὴν παρελθούσαν ἑβδομάδα, ἢ πρώτη του δὲ συνεκέντρωσε ἑκλεκτὸν ἀκροατήριον τὸ ὅποιον ἐπανειλημμένως ἐκάλεσε τὸν ποιητὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Νέαι φιλολογικαὶ ἀνακαλύψεις. Πινδαρος — Θεόπομπος — Εὐριπίδης

ΚΑΘ' ὃν χρόνον ἐρευνητικοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν φιλολόγων ἀγρυπνοῦν τὰς μακρὰς νύκτας τοῦ Δεκεμβρίου ἐπάνω εἰς τὸ κείμενον τῶν νέων ἀποσπασμάτων τοῦ Μενάνδρου, οἱ εὐτυχεῖς καὶ ἀκαταλόγητοι Ἄγγλοι πατυρολόγοι Grenfell καὶ Hunt ἀποστέλλουν ἀπὸ τὴν Ὁξφόρδην εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα πολῦτιμον Χριστογεννητικὸν δῶρον, τὸν βον τόμον τῶν « Πατέρων τῆς Ὁξφόρδης ». Ὁ τόμος οὗτος δέν εἶνε πολυμυθὴς ὡς οἱ τέσσαρες πρώτοι, ἀλλ' ἀπληθύνει ἀπὸ νομικὸς πατύρος, ἀναφορὰς, ἐπιστολάς καὶ λοιπὰ τοιαῦτα ἰδιόγραφα, ἔχει ἀρισθερῆ ὀλόκληρον εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν, καὶ τὸ περιεχόμενον του ἀποτελεῖται ἀπὸ ὁ μόνον φιλολογικὸς πατύρος.

Ὅπως πάντοτε, οὕτω καὶ τώρα οἱ σοφοὶ ἐκδόται ἀκολουθοῦντες τὸ « Ἀπὸ Θεοῦ ἀρχοῦσα » προτάσουσιν ἐν θεολογικῶν κείμενον. Τὸ μικρὸν τοῦτο ἐπὶ φύλλον περιγραμμῆς ἀπόσπασμα ἀνήκει εἰς ἀγνωστον συγγραφεὴ τῆς Νέας Διαθήκης, καὶ δέν ἔχει μὲν τὴν σπουδαιότητα ποῦ ἔχουν τὰ περιφραγμένα « Λόγια Ἰησοῦ », ἀλλὰ περιέχον διάλογον τοῦ Κυρίου μετὰ τινος Φαρισαίου περὶ τῆς ἐνοίας τοῦ καθαρισμοῦ, ἀποτελεῖ οὐχ ἥττον ἀξιόλογον συμβολὴν εἰς τὴν γνώσιν τῆς πρώτης χριστιανικῆς διδασκαλίας, καὶ μᾶς παρέχει οὐσιασθὰ διδάγματα περὶ τῶν συγγραμμάτων τὰ ὅποια

ἀπετέλουν κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα τὸν λεγόμενον Κανόνα τῆς Ν. Διαθήκης.

Σπουδαιότερα εἶνε ἡ προσφορὰ τοῦ δευτέρου πατύρου, περιέχοντες ἀποσπάσματα ἐξ ἑννέα Πινδαρικῶν « παιάνων ». Ὡς γνωστὸν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος λυρικοῦ μᾶς παρεδόθησαν μόνον αἱ ἐπινίκιοι αὐτοῦ φθαί: ἐκ τῶν ἕμνων, διθυράμβων, θρηνηνῶν καὶ τῆς ἄλλης πολυειδοῦς καὶ πολυμῶρου ποιήσεως τοῦ Πινδαρου, δέν ἐσώθησαν παρὰ μόνον μικρὰ ἀποσπάσματα. Ἄλλ' ἡ γῆ τῆς Αἰγύπτου, ἢ ὅποια δεικνύει μίαν ἐξαιρετικὴν εὐμένειαν εἰς τοὺς ἀρχαίους λυρικοὺς, ἀφοῦ μᾶς ἔδωκε πρὸ τινων ἐτῶν μικρὸν ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Πινδαρικῶν « παρθενείων », μᾶς προσφέρει τώρα μεγαλύτερα καὶ περισσώτερα ἐκ τῶν « παιάνων ». Δυστυχῶς ὁ περιέχων τοὺς παιάνας πατύρος εἶνε πολὺ ἐσθραμμένος, ὥστε ἡ χαρὰ διὰ τὸ νέον φιλολογικὸν ἀπόκτημα εἶνε ἴση πρὸς τὴν λύπην τὴν ὅποιαν προξενεῖ ἡ κατὰ τὴν ἀθεράπευτος κατάστασις τοῦ εἰς ῥάκη εὐρεθέντος χειρογράφου. Ἐκ τῶν 750 στίχων ποῦ περιεῖχεν ὁ πατύρος, μόνον τὸ ἐν τρίτον καταρθῶθη ν' ἀναγνωσθῇ. Καὶ ὅμως ἡ κροσσὸς αὐτῆ, ὅσον ἀτέλης καὶ ἂν εἶνε, πλουτεῖ ἐν σηματικῶς τὰς ἑσῶσις τῆς ἐπιστήμης περὶ τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως. Διὰ τῶν « παιάνων » λαμβάνομεν πληροστέραν καὶ ἐν πολλοῖς τελειότεραν ἰδέαν τῆς Πινδαρικῆς Μούσης. Οἱ ἐπινίκιοι, ἕμνωσιντες συνήθως θητόσιν καὶ κατὰ παραγωγίαν, εἶχον ἐντελῶς ἀντικειμενικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐκρησάζοντο ἀπὸ διαφόρων ἔσθρατικῶν λόγων, δεσμευόμενος πολλὰκις τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐμπνεύσεως: ἐν ᾧ εἰς τοὺς παιάνας, ποιήσιν καθαρῶς θρησκευτικῆν, γίνεται περισσώτερον καταφανὴς ἢ βαθεῖα σκέψις τοῦ ποιητοῦ, ὅστις εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως εὐρίσκει καλυτέραν ἔνκαιρίαν διὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἰδίων αὐτοῦ αἰσθημάτων. Ἡ γλώσσα τῶν παιάνων εἶνε ἡ γνωστὴ πινδαρικὴ, ῥέουσα ἀπὸ τὰ ἴδια ἐκεῖνα χεῖλη εἰς τὰ ὅποια ἡ μέλισσα τοῦ Ἐλικῆος εἶχεν ἀποθεσεῖ τὸ μέλι τῆς, τὰ μέτρα ὅμως εἶνε ἐν πολλοῖς πρωτοφανῆ, καὶ οἱ εὐρῶμοι παρουσιάζουσιν ἐν ἀγνωστον καὶ νέον μεγαλεῖον τοῦ ὁποῖου τὸ μουσικὸν κάλλος ἀδυνατεῖ νὰ καθορίσῃ τὴν γνώσιν τοῦ σημερινῷ ἀνθρώπου. Ἐκ τῶν ἑννέα παιάνων ὁ καλύτερον σχετικῶς διατηρηθεὶς εἶνε ὁ 6ος ποιητῆς διὰ τοὺς κατοίκους τῶν Δελφῶν « εἰς Πινθῶ », ἀλλ' ὁ ὠραιότερος, ἀληθινὸν μαργαριτῆρι τῆς λυρικῆς ποιήσεως, εἶνε ὁ 4ος τῶν Κείων « εἰς Ἀήλον ». Ὁ παιάν οὗτος, συνθεθεὶς διὰ τοὺς κατοίκους τῆς μικρῆς νήσου Κέω, ἔμνει τὴν χαρὰν τῆς ἀπλής καὶ ἡσυχου ζωῆς καὶ μετὰ ὠραία λόγια τὰ ὅποια ὁ ποιητὴς θέτει εἰς τὸ στόμα τῆς προσωποποιουμένης νήσου, διδάσκει τὸν ἀνθρώπον νὰ μὴ ζητῇ τὰ μεγάλα ἀλλὰ νὰ ἀρτῆται εἰς ὅτι ἔχει. Τὰ Πινδαρικὰ ταῦτα ποιήματα εἶνε γραμμένα κατὰ τὸν 2ον μ. Χ. αἰῶνα ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς πατυρίνου ἐγγράφου ὑπὸ δύο διαφόρων χειρῶν, καὶ συνοδεύονται μετὰ σχόλια λογίου τινός, ὅστις ἀναφέρει τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων Ἀλεξανδρινῶν γραμματικῶν Ἀριστάρχου, Ζηνοδότου καὶ Ἀριστοφάνους.

Ὁ τρίτος πατύρος περιέχει 800 στίχους ἀγνωστον ἱστορικῶν συγγραμμάτων, τὸ ὅποιον οἱ ἐκδόται, ἔχοντες σύμφωνον καὶ τὴν γνώμην τῶν μεγαλυτέρων Γερμανῶν φιλολόγων, ταυτίζουσιν πρὸς τὰ « ἑλληνικὰ » τοῦ Χίου ἱστορικοῦ Θεοπόμπου, ἀμαρσάντος κατὰ τὸν 4ον π. Χ. αἰῶνα. Τὸ νέον ἱστορικὸν ἀπόσπασμα μᾶς παρέχει εἰδήσεις περὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ Ἀθηναίου εἰς τὴν Ἀσίαν, περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ροδίων καὶ ἐν γένει περὶ τῶν συμβάντων κατὰ τὴν 396 καὶ 395 π. Χ. ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, μᾶς διδάσκει πολλὰ νέα πράγματα περὶ τοῦ Βασιλικῶν πολιτεύματος καὶ διαφορετικῆς πολλὰ σημαία ὡς πρὸς τὰς πηγὰς ἐξ ὧν ἤντησαν οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ τὰς εἰδήσεις των. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ φαίνεται ἐμπειρὸς ἱστορικὸς

ἐμβριθῶν μετὰ ἀσφαλῆ κρίσιν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀφορμὴν τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια διηγείται βραχυλογικῶς καὶ ἀμερολήπτως. Ἡ συγχρονιστικὴ μέθοδος τὴν ὅποιαν ἀκολουθεῖ, μαρτυρεῖ τὴν ἐξάρτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου, τὸ ἔργο του ὅμως εἶνε ἐντελῶς διάφορον. Περὶ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου τοῦ ὀποῖου ἡ ἀνακάλυψις χαρακτηρίζεται ὡς « ἀνατολῆ νέου ἀστερός εἰς τὸν ὄριζοντα τῆς ἑλληνικῆς ἱστοριογραφίας » ἀναμένεται μετ' ἐνδιαφέροντος ἢ ἀναγγελεῖσθαι μελέτη τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Eduard Meyer.

Ὁ τέταρτος πατύρος περιέχει τὸ ἥμισυ « Συμπόσιον » τοῦ Πλάτωνος καὶ ὁ πέμπτος μὲγα μέρος ἐκ τοῦ « Πανηγυρικοῦ » τοῦ Ἰσοκράτους. Οἱ δύο οὗτοι πατύροι ἂν καὶ περιέχουν γνωστὰ πράγματα, δέν στεροῦνται ὅμως ἀξίας, διότι προερχόμενοι ἀπὸ παλαιὰ καὶ ἀληθῶς ἐξόχα χειρόγραφα, μᾶς χρησιμεύουσιν πολὺ εἰς τὴν κριτικὴν τῶν κειμένων.

Αὐτὸ εἶνε τὸ πολῦτιμον περιεχόμενον τοῦ βον τόμου τῶν Πατέρων τῆς Ὁξφόρδης. Εἰς τὸν πρόλογόν των οἱ ἀκούραστοι ἐρευνηταὶ μᾶς ὑποσχετοῦνται ὅτι τὸν δ' ἀκολουθήσῃ ταχέως καὶ ὁ 6ος, ὅπου θὰ δημοσιεύουσιν ἐπίσης σπουδαίον φιλολογικὸν πατύρον περιέχοντες νέα σχόλια εἰς τὸ Β' βιβλίον τοῦ Θουκυδίδου καὶ μὲγα μέρος ἐκ τῆς ἀπολοσθείσης τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου « Ὑψιπύλης ». Περὶ τοῦ νέου τούτου Εὐριπίδειου ἀποσπάσματος ἀνεκώινωσε σπουδαίως λεπτομερῆς ὁ Grenfell εἰς τὴν τελευταίαν ἐν Λονδίῳ ἐτησίαν συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς « Ἀρχαιολογικῆς καὶ ἀνασκαφικῆς Ἐταιρείας » καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκ τῶν 300 στίχων τοῦ ἀποσπάσματος, ολίτινες δέν εἶνε συνεχεῖς ἀλλ' ἀνήκουσιν εἰς διάφορα μέρη τοῦ δράματος, καθίσταται ἐνκόλος ἢ ἀναπαράστασις ὀλοκληροῦ τῆς τραγωδίας τῆς ὁποίας τὸ ὄλικόν μέγεθος ὑπολογίζει ὁ ἐπιφανὴς φιλόλογος εἰς 1700 στίχους. Ὁ μῦθος τῆς Ὑψιπύλης ἐκ τοῦ ὀποῖου ὁ Εὐριπίδης ἤντησε τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὁμωνύμου τραγωδίας παραδίδεται ὡς ἐξῆς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μυθογράφων.

Ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες τῆς νήσου Λήμνου δέν ἐτίμων τὴν Ἀφροδίτην, ἢ ἐκδικητικὴ θεὰ ἔδωκεν εἰς αὐτὰς δυσσομίαν ἕνεκα τῆς ὀποίας δέν τῆς ἐπληροῦσαν οἱ ἄνδρες. Μὴ ὑπαφέρουσαι τὴν ἀτιμίαν ταύτην αἱ Λήμνιοι, ἔκαμαν συνωμοσίαν καθ' ἣν ὅλοι οἱ ἄνδρες τῆς νήσου εὐρον εἰς μίαν νύκταν τὸν θάνατον ὑπὸ γυναικείας χειρός. Ἀπὸ τῆς φοβερᾶν αὐτὴν ἀνδροφονίαν ἐσώθη μόνον ὁ βασιλεὺς τῆς Λήμνου Θόας τὸν ὀποῖον ἐκρυπεν ὁ θυγάτηρ αὐτοῦ Ὑψιπύλη μόλις ὄντας ἀνεκάλυψαν τοῦτο αἱ συνωμοτίδες, τὸν μετὰ Θόας ἐφόνευσαν, τὴν δὲ ἐπίορκον Ὑψιπύλην ἐπώλησαν εἰς τὸν βασιλεῆ τῆς Νεμέας Λυκούργον εἰς τὸ ὀποῖον τὴν αὐλὴν ἐδοῦλεν ἀνατρέφουσα τὸν μικρὸν αὐτοῦ υἱὸν Ὁφέλτην. Ἐνῶ μίαν ἡμέραν ἢ εὐγενῆς δούλη εἶχεν ἐξέλθει μετὰ τὸν μικρὸν βασιλοπούλον εἰς περιπάτον, συναντᾷ τοὺς ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας οἱ ὀποῖοι ἐξεστράτεον ἐναντίον τῶν Θηβῶν, καὶ εἰς τὴν ἐρώτησιν των ποῦ θὰ εὐρίσκον ὀλίγον νερόν, ἢ Ὑψιπύλη ἀφίηκει κατὰ γῆς τὸ παιδίον καὶ σπεύδει μετὰ προθυμίαν νὰ διηγήσῃ τοὺς διψασμένους ἠρώτας εἰς τὴν πλησίον εὐρισκομένην πηρῶν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως τῆς ἀπομακρυνσεως τῆς ἑνας φαρμακρῆς ὄφιος διαγκάνει τὸ παιδίον καὶ ἐπανελθούσα ἢ ἐπιμένει εὐρίσκει τοῦτο νερόν. Εἰς τοὺς θρήνους τῆς τρέχουσαν ὁ ἠρώας οἱ ὀποῖοι τὸν μὲν ὄφιν φονεύουσιν τὸ δὲ παιδίον θάπτουν καὶ διοργανῶνουν πρὸς τιμὴν του τοὺς πρώτους ἀγῶνας τῶν Νεμέων. Ἄλλ' ἢ Ὑψιπύλη ὄφειλε νὰ τιμωρηθῇ ὑπὸ τῶν πενθοῦντων βασιλέων μετὰ θάνατον. Τότε ἐπεμβαίνει ὁ μάντις Ἀμφιάροσ, ὅστις ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Θήβας, χαρακτηρίζει τὸν θάνατον τοῦ μετονομασθέντος εἰς Ἀρχέμορον μικροῦ Ὁφέλτου ὡς οἰωνὸν τῶν θεῶν, πείθει τὴν βασιλισσαν Εὐριπίδην καὶ τὸν βασιλεῆ Λυκούργον ὅτι ἡ Ὑψι-

πόλη είναι άδωα και κατορθώνει να παραμείνη αθη εως την ύπηρεσίαν των.

Όπως πολλά άλλα δράματα του Εδριπίδου, ούτω και η «Υψιπύλη» τελειώνει με τον από μηχανής θεόν δους αυτήν την φοράν είναι ο Διδόνυσος εις τον οποίον η ήρωίς της τραγωδίας άνάγει το γένος της. Τα νέα αποσπάσματα περιέχουν, καθ' ε άνακονοί ο Grenfell, στίχους ύψιστου λυρικού κάλλους και μεγάλης δραματικής δυνάμεως. Έκ της «Υψιπύλης» έγνωρίζομεν μικρότερα τινά αποσπάσματα τα όποια είχαν ευρύτατην διάδοσιν παρὰ τοις αρχαίοις ως γνωμικά ως π. χ. οι στίχοι: «Έφν μὲν οὐδέεις δοσις οὐ ποσι βροτῶν», «κακοίς τὸ κέρδος τῆς δίχης ὑπέριον», «ἀσπλον οὐδέν, πάντα δ' ἐλάειν χρῶν».

Σ. Β. ΚΟΥΓΕΑΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Η Γ' συναυλία του «Παρνασσού»

ΠΡΟΧΘΕΣ έδόθη εις τον «Παρνασσόν» η τρίτη συναυλία υπό των καθηγητῶν του Ψδειου Λόττνερ, της Δος von Hörsehmann και των κ. κ. Bemmer και Schulze. Το πρόγραμμα περιλαμβάνον το Τρίο του Μότσαρτ, το Τρίο του Μέντελσον και μίαν σονάταν του Γκρήγκ διά τετραχορδον και κλειδοκύμβαλον, εξετελέστη άμέμπτως.

Η Δίς φων Χέρσελιμαν με την χαρακτηρίζουσαν αυτήν ευχέρειαν και έκφρασιν συνώδευσε το τρίο του Μότσαρτ με μίαν άριβειαν και με ένα τάκτ ιδεώδες. Η διακεκριμένη πιανίστα κατέχει προσέτι ένα εξαιρετικόν προσόν, τον χρωματισμόν και την άριστοτεχνικήν χρήση των pedale. Ο κ. Σουλτς εις το Τρίο του Μότσαρτ μάς έδειξε ότι γνωρίζει να διεκμηνεύη τας ουρανίους μελωδίας του γίγαντος τούτου της μουσικής κατά τρόπον άξιοθαύμαστον. Τα δύο πρώτα μέρη του Τρίο του Μότσαρτ τα εξετέλεσε με άοκατά δυνατήν έκφρασιν και μόνον εις το allegro finale η δοξαριά του ήτο όπωσδήποτε έπιφυλακτική, ενώ έπρεπε να ήτο περισσότερο διαχυτική και εύλωπτος. (Έδώ δέν κρίνω όποπον να παρατηρήσω ότι τον κ. Σουλτς άδικεί πολύ και η κακή άκουστική της αιδούσης).

Έκείνο όμως το όποτον έσημείωσεν έπιτυχίαν πρώτης τάξεως ήτο το Τρίο του Μέντελσον, το όποτον έπαίχθη και κατά την πρώτην συναυλίαν του «Παρνασσού». Και έκαμαν πολύ καλά να το έπαναλάβουν, διότι τοιαύται γλυκεία και μεταρρωτικά μελωδία πρέπει να άκούονται συχνότερα. Ο Μέντελσον είναι πάντοτε γλυκός, μελωδικός, γόης και εύληπτος συνάμα. Ο κ. Μπέμμερ έδω άνεδείχθη άληθινός καλλιτέχνης. Σπανίως ήκούσαμεν ένα τέτοιο μάγον βιολοντσέλον, το δοξαρι του όποιου θα έλεγε κανείς ότι δέν κινείται υπό της χειρός του καλλιτέχνου άλλ' υπό της καρδίας του. Όμοιοιουμένως το Ψδειον Λόττνερ δύναται να κωχάται ότι έχει ένα καθηγητήν της περιούτης του κ. Μπέμμερ.

Έπίσης και η σονάτα του Γκρήγκ έπαίχθη καθ' όλα τα σημεία καλά.

Η αιδούσα ήτο κατάμετος. Και είναι πολύ ευχάριστον και παρηγορον συνάμα να βλέπη τις μίαν εκλεκτήν μεριδα της κοινωνίας μας να έντρυφά εις τοιαύτας πνευματικές απολαύσεις και να ένταρσύνη συχνόνας έν φιλόπατρι σωματείον και μίαν φιλότιμον Μουσικήν Σχολήν.

Θ. Ι. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Υ. Γ. Με όλον το προσήκον σέβας υποβάλλω μίαν ερώτησιν. Δέν θα ήτο καλόν αν παρεντίθετο κάποτε κάποτε εις το πρόγραμμα και κανέν ζωμα; Η Κα Φωκά έχει τόσοσς καλούς καρπούς!.

Θ. Ι. Σ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Δημήτριος Φίλιος

ΜΕΤΑ πολύμυνον χαροπάλεμα, νοσταλγός άτηνυδημένος πλέον από την ζωή, έσβησε την 15ην του παρελθόντος Ιανουαρίου ο γλυκός και ήρεμος του αρχαίου βίου έρευνητής, ο άληθινός — ως προσφώς έπωνομάσθη — έρωφάντης της Έλευσίνος και των μυσηρίων της. Παθόντες μετά πόνου το θλιβερόν τουτο άγγελμα εις τους φιλαρχαίους άναγνώστας μάς άπευθύνομεν άμα εκ μέρους ήμων και των «Παναθηναίων» το ύστατον χαιρε προς τον άοιδιμον διδάσκαλον και στολιζομέν με κλάδους δλυμιακού κοτινού και με άνθη άθηναίας δάφνης τον άπεριττον τάφον εκείνου, δστις εις μέν την ψυχήν του περιέλειπε τον άγγόν προς την αρχαίαν Ελλάδα έρωτα των υπερόψων φύσεων, διά δε της ελλικρινούς πολυετούς εργασίας του ήνοιξεν ευρείαν όυμνην προς το φώς και την άνάστασιν.

Και όντως η ζωή του Δημητρίου Φιλίου, προσηρομομένη καιρώς και άσφαλός έπι δύο άρχων, του laboremus και του λάβε βιώσας, ύπηρξε καθ' όλην την έκτασιν αυτής ώραιοπαθής ζωής ειδωλολάτρου, παλλομένη από τα πλέον άδρα, άκέραια, έπιβλητικά και άνευπηθέματα αισθήματα, ζωή διάρκους προσουχής προς τον Μέγαν Πάνα, συγκοινωνούσα άδιαπτώτως προς το Αρχαίον Πνεύμα και τον κόσμον των άφθιτων όνείρων. Και της ώραιάς και παραδειγματικής αυτής ζωής αιδώνιον έσσει μνημείον θα ύποθνται τα πολλά κ' εδυνειδήτα του άνδρός δημοσιεύματα, αλ διάφοροι άνα την Ελλάδα ακαφικαί του έρευνη κ' αλ λουκαί ποικίλης φύσεως αρχαιολογικά έργασία αυτού, έξ άν πρώτευσουσι βεβαίως αλ άνασκαφαί της Έλευσίνος. Ως γνωστόν, έπι πολλά — πλέον των δώδεκα — και συνεχή έτη μετ' ιδιαιζούσης άγάπης και φαινού ένδοσιασμού ειργάσθη ο άκάματος αρχαιοδίφης, όπως άποκαλύπη την τόσον ένδιαφέρουσαν διά τον αρχαίον βίον ιερών της Δήμητρος πόλιν. Η δόξα της άποκαλύψεως ταύτης άνηκε σχεδόν άποκλειστικώς εις τον Φίλιον, διότι μικρόν όμολογουμένως μέρος των Έλευσινίων άνασκαφών διεξήχθη ύπ' άλλων. Από χρόνον δε μακρόν ήδη το μόνον φρόντισμα και σχεδόν όνειροπόλημα του κομηθέντος σοφού ήτο έν έργον διεξοδικόν περι Έλευσίνος, των έρειπίων και των μυσηρίων αυτής, έργον πολύτιμον ίσως, ένθα θα έξέθετε όλα τα σχετικά πορίσματα της πολυχρονίου έρεύνης και μελέτης του Δυστυχώς κατήλθεν εις τον τάφον με την άφατον πικρίαν ότι δέν κατορθώσε να φέρη εις πέρας το μυριοπόθητον τουτο έργον. Έν τουτοίς — είναι βεβαίως και τουτο χαρακτηριστικόν του άνδρός και των πόθων του — και κατ' αυτά έτι τα παραληρήματα του θανάτου τόνομα της Έλευσίνος έπετρούγιζεν εις τα χείλη του γαληνού ειδωλολάτρου και την Έλευσίνα του ψιθυρίζων εξέπνευσεν ήρέμα. Και εις τον άσποδελών λιμῶνα, όπου πλέον άναπαύεται, τίς σδεν αν και εκείθεν δέν φαντάζεται συχνά την φεγγοβόλον Έλευσίνα του και τα εις ύπνον λυρικόν βυθισμένα έρείπια της.

ΝΙΚΟΣ Α ΒΕΗΣ

Γερμανική Σχολή. Συνεδρία της 9 Ιανουαρίου. — Παρισταντο και αλ ΑΑ. ΥΥ. ο Διάδοχος, η περιγίπτισσα Σοφία και ο πρίγκιψ Νικόλαος. Ο κ. Σ. Λάμπερς εύχερώς, ως γνωστόν, όμιλών την γερμανικήν γλώσσαν άνεκοίνωσε γερμανιστί ως δείγμα εκ της διά συνεργασίας πολλών έπιστημονικών Ακαδημιών και υπό την διεύθυνσιν αυτού παρασκευασμένης προς δημοσίευσιν Εικονογραφίας των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων μέρος τι έξ αυτής, ήτοι συναγωγήν των ύπαρχουσών εικώνων του αυτοκράτορος Ιωάννου Παλαιολόγου του

Η'. Ο αυτοκράτωρ ούτος περιελθών, ως γνωστόν, τής αβλός των Ισχυρών Ευρωπαϊών ήγεμόνων, ίνα ζητήση βοήθειαν κατά των άπειλούντων το κράτος αυτού Τούρκων, και ύπογράφας έν Φλωρεντία υπό συμφέροντας διά τους Λατινούς όρους την ένωσην των εκκλησιών, έχει άπεικονισθη όχι μόνον έν βυζαντινοίς χειρογράφοις και νομισμασιν, αλλά και υπό Ιταλών καλλιτεχνών έπισήμων, ιδίως του Πισάνου. Έκ της συγκρίσεως των βυζαντινών και των Ιταλικών άπεικονίσεων του αυτοκράτορος τουτου άποδεικνύεται σαφώς ότι όσον άφορά την πιστήν άναπαράστασιν των χαρακτηριστικών βυζαντιναί τινες εικόνες σδδαμός ύπολείπονται των Ιταλικών, και παρέχουσι έπαρκή έγγύγηνα περι της γνησιότητος των βυζαντινών άπεικονίσεων και άλλων αυτοκρατόρων. Το εικόν τας έκδοθησομένης εικονογραφίας των Βυζαντινών αυτοκρατόρων, όπερ μέλλει να άνακοινωθη δλόκληρον κατά το προσεχές αρχαιολογικόν συνέδριον έν Καίρω, θα εινε άφθονώτατον ύπερ πάσαν προσδοκίαν, αλλά και η δαπάνη της δημοσιεύσεως θα εινε λίαν δγκώδης άνερχομένη τούλάχιστον εις 100,000 φράγκων.

Κατόπιν ο κ. Κάρο διέλαβε περι των θολωτών προϊστορικών τάφων της Κρήτης κατά παραβολήν προς τους έν τη χέρσφ. Ελλάδα ευρεθέντας όμοίους τάφους. Μέχρι πρό μικρού ένομίζετο ότι οι θολωτοί τάφοι κατεοκείοντο έν Ελλάδα μόνον κατά τους ύστερωτέρους μυκηναίους χρόνους, έξήγοντο δε και συμπεράσματα έν το βεβαίον νομισμομένου τουτου γεγονότος. Έσχατως όμως άνεκαλύφθη έν Όρχομενφ της Βοιωτίας τοιοϋτος τάφος αρχαιότατος, κτισμένος προφανώς κατ' άπομίμησην των άνεκαθεν και μέχρι σήμερα έν Ελλάδα τε και άλλαχού κατασκευασμένων άχυρίων καλυβών των ποιμένων, εκ τουτου δε άπεδείχθη ότι ήδη και έν προμυκηναίους χρόνους κατασκευάζοντο τοιοϋτοι θολωτοί τάφοι και έν τη χέρσφ. Ελλάδα; όπως και έν Κρήτη, όπου έχουσι εύρεθη πλέονες. Παρατηρείται όμως ότι ένφ έν Κρήτη οι τοιοϋτοι τάφοι καθ' άπαντας τους προϊστορικούς χρόνους εινε μικροί και εύτελείς, έν τη χέρσφ. Ελλάδα ο τρώπος της κατασκευής αυτών άνεπτύχθη εις βαθμόν άξιοθαύμαστον και κατεσκευάσθησαν μνημεία μεγαλοπρεπέτατα, ως ο λεγόμενος Θησαυρός του Ατρείας και ο γνωστός θησαυρός του Όρχομενού έν Βοιωτία. Το γεγονός τουτο έπιβάλλει να μη πιστεύομεν ότι η μυκηναϊκή τέχνη άνεπτύχθη μόνον έν Κρήτη η δε χερσαία Ελλάδα μόνον παραλάμβανε την τέχνην ταύτην εκείθεν χωρίς να άναπτύξη αυτήν οπουδαίως, ένδέχεται δε τουναντιον και εκ της χέρσου. Ελλάδας να εισήχθησαν πολλά τεχνικά πρόοδοι εις την Κρήτην.

ΦΙΛΕΤΑΙΡΟΣ ΦΡΑΣΙΑΔΗΜΟΥ

ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ

Ο κ. Νέγγης, συνεχίζων τας σπουδαίας αυτού περι γεωλογίας της Ελλάδος έρεύνας, δι' άν νέον επιχέεται φώς επί σπουδαιοτάτων ζητημάτων, έν τη συνεδριάσει της 18 Ιανουαρίου της Φυσιολογιστικής τμήματος του Παρνασσού άνεκοίνωσε παρατηρησεις αυτού έν Μεσσηνίη, έπιβεβαιούσας την εμφάνισιν της θαλάσσης εις προσφάτους σχετικώς χρόνους εις ύψη μεγάλα.

Αδται συνίστανται εις σειράν όπών λιθοφάγων μαλακίων εις διάφορα ύψη επί των παλαιότερων πλειοκαίνων διαστρώσεων εις ύψη 90 — 122,50 — 125 — 135 — 165 μέτρων επί των παλαιότερων δε ήσκαίνων η και μεσοζωϊκών διαστρώσεων, εις ύψη 105 — 120 — 145 — 170 — 180 — 195 — 300 — 330.

Έτέρας δ' άποδείξεις φέρει ο κ. Νέγγης σειράν βαθμίδων κλιμακωσών άναφανομένων επί των μαλα-

κοτέρων πλειοκαίνων διαστρώσεων, μετ' ύψους άλλων μέτρων, έστιν ότε δε και έλάσσονος του μέτρου. Αλ βαθμίδες αδται άρχονται από της έπιφανείας της πεδιάδος ήτοι από ύψους άλλων μέτρων από της θαλάσσης και έξικνούνται μέχρι 300 μέτρων, ίσως δε και πλέον.

Έξ άπασών των παρατηρήσεων τουτων, ως και των άνακοινωθεισών προηγουμένως ύπ' αυτού έξ άλλων μερών της Ελλάδος, ο κ. Νέγγης έξάγει και πάλιν το συμπέρασμα ότι η θαλάσσα κατήλθεν από πολλών εκατοντάδων μέτρων, δι' ύποχωρήσεων συνήθως άποτόμων, άλλ' επί μικρόν εκάστοτε βάθος, ένίστε δε δι' ύποχωρήσεως συνεχούς, άπεργαζομένης τότε έπίπεδα όμαλα, άλλον κεκλιμένα προς την πεδιάδα, επί των μαλακωτέρων διαστρώσεων.

Ότι δε δέν πρόκειται περι έξάρσεως του έδάφους, αλλά περι ταπεινώσεως της θαλάσσης, άποδεικνύεται τοπικώς μεν εκ του άναλλοιώτου της όριζοντιότητος των γραμμών διαστρώσεως, περι άν προηγουμένως έγένετο λόγος, επί έκτασιν μεγάλην γενικώτερον δε διά της ύπάρξεως όμοιον ίχνών της θαλάσσης εις διάφορα ύψη καθ' άπασαν την οικουμένην. Αναφέρει δε ο κ. Νέγγης ιδίως την Σικελίαν, Άλγερίαν, το Γιβραλτάρ, την Ερυθράν Θάλασσαν, την Αγγλίαν, την Σκανδιναυικήν χερσόνησον, την Βόρειον Ρωσίαν, την Βόρειον Αμερικήν, την Κούβαν, την Παταγονίαν, τας κοραλλιογενείς νήσους του Ειρηνικού Ωκεανού, την Νέαν Ζελανδίαν, την Ινδικήν και την μεσημβριτήν Αφρικήν.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΙΝΑΙ γεγονός σημαντικόν εις την φιλολογίαν μας η έκδοσις του Βιον και Έργων του Αριστοτέλους Βαλαωρίτου εις την Βιβλιοθήκην Μαρασλή. Να άκόμα ένα από τα λίγα καλά βιβλία που έξαγνίζον την συχωρεμένην.

Την έκδοσιν άποτελούν τρεις μεγάλοι τόμοι με την προσωπογραφίαν του ποιητου και των γονέων του, με την Μαδουρήν, με αυτόγραφον κλπ. Ο πρώτος τόμος περιέχει βιογραφικά σημειώσεις και έπιστολάς του Βαλαωρίτη, μελέτας περι αυτού, άφορεύσεις του, άλληλογραφίαν του με τον Δαοκαρέτον και άλλα πεζά. Εις τον πρόλογον ο υίός του ποιητου κ. Ι. Βαλαωρίτης, μιά ευγενική φροσωνομία των Αθηνών, εκδέται τα κατά την έκδοσιν αυτήν, εις την όποιαν περιελήφθησαν και άνέκδοτα ποιήματα του Βαλαωρίτη η Σαρδούλα και μερικά άλλα. Οι δύο άλλοι τόμοι περιλαμβάνουν το έργον του δλόκληρον.

Έπειτα από την έκδοσιν του Σολωμού έπεβάλλετο η έκδοσις του Βαλαωρίτη, του διεκδικούντος κατά τινας τα σκήπτρα της ποιήσεως με τον Ζακύνθιον ποιητήν. Εις ιδιαίτερον μελέτην ο κ. Νιρβάνας θα όμηλήση έκτεταμένως περι της ποιητικής αυτής κορυφής της νέας Ελλάδος.

ΕΝΑ κομψόν βιβλιαράκι και καλοτυπωμένον μάς ήλθεν από την Κωνσταντινούπολην, Τραγοδία του Βλάμη. Είναι δεκαεπτά λαϊκά τραγοδία. Εις την μικράν συλλογήν ήμπορεί να εύρη κανείς μερικά που θα ήμποροσαν να έχουν κάποιαν ήχω στα χείλη του λαου, για να έκφράση τα αισθήματα του. Αλλ' εινα πολύ όλιγα αυτά, δύο η τρία. Διαβάσετε :

1

Και καλοντυμένο μ' είδες, μά με περιφρόνησες — τίγρισες μου' όλες είστε, τίγρισες και φρόνισες.

Γὰ λυπήσου με λιγάκι,
μὴ μοῦ δελχῆσαι ἀπονη
— Πορτ — Ἀρθούρ ἐν' ἡ καρδιά μου,
ποῦκάσαν οἱ Γιάπωνι.

Ξέρεις ποῦ εἶμαι καὶ βλαμᾶμι
καὶ δὲν ξέρω ψέματα
— γιὰ σὲν πόρτα θὰ κατέβης
γὰ θὰ μὰ πῶ σὰ γαίματα.

2

Κόψ' ἓνα μῆλο ἀφ' τῆ μηλιά,
ποῦ κάνει κόκκινα μῆλινια,
κι ἂ θές, τὸ τρώω ἀπὸ μού,
νὰ πᾶν κάτω τὰ φαρμάκια.

ΠΕΝΗΝΤΑ περίπου ἐτῶν ἀπέθανε πρὸ δύο ἔβδο-
μάδων εἰς τὸ Ναύπλιο, τελώνης, ἓνας Ζακυν-
θινὸς ποιητὴς ὁ Ἰωάννης Τσακασιάνος. Εἴκοσι ἐτῶν,
ἐργαζόμενος ἀκόμα εἰς τὸ οἰκογενειακὸν τῶν κουρείων
εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἴδρως τὸν Ζακύνθιον Ἀρθούρ, πε-
ριοδικὸν τὸ ὁποῖον ἔζησε τρία ἢ τέσσαρα ἔτη. Καὶ
ἀπὸ τῆς ἐξαρκινῆς αὐτῆς ἐμφανίσσεως ἐξηκολού-
θησε νὰ γράφῃ ἐρωτικά τραγούδια τὰ ὅποια καὶ
ἐτόνιζε ὁ ἴδιος εἰς τὴν καθάραν του. Ὅ,τι ἀπο-
τελεῖ τὴν προσωπικότητα τοῦ Τσακασιάνου εἶναι μὰ
συλλογὴ ποιημάτων σατυρικῶν μὲ τὸν τίτλον Σπουρ-
γίτες. Ὁρατὶ χαρακτηρίζει τὸν Τσακασιάνον ὁ κ. Τσο-
κόπουλος εἰς τὰς Ἀθήνας:

Ἦτον ὁ εὐθύμος τραγουδιστὴς τοῦ ἔρωτος, ὁ ἄ-
κακος σαρκαστὴς τῶν μικρῶν γελοίων, ὁ φαιδρὸς
καυτηριαστὴς τῶν μικρῶν πληγῶν. Τὸ ποίημα του
ἔχει ἀπὸ τὴν ἐπιτιμητικὴν κριτικὴν κατὰ τὴν ἡ-
ποία καὶ ὅταν εἶνε τρυφερὰ εὐφρονεῖται, καὶ ὅταν
εὐφρονεῖται εἶνε τρυφερὰ.

Ἐπιτιμητικὴ εἰς τὸν «Σπουργίτην», ἐκράτησε
τοῦ σπουργίτη τὴν ἐλαφρότητα καὶ τὴν κομψότητα.
Τὸ τραγούδι του περὶ ἀρθούρῶν καὶ ἐλαφρῶν εἰς τὰ
κεραμίδια ἀπὸ στέγης εἰς στέγην.

Ἦλθε μία ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν τετραστίχα του
ἔτρεχαν εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, καὶ οἱ παλαι-
ότεροι κάτοικοι τῆς συνοικίας Νεαπόλεως θὰ ἐνθυ-
μοῦνται τὸν Ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος, πρὶν ἀκόμη νὰ γίνῃ
δόξα, ἐτραγουδοῦσεν ἐκεῖ παρὰ τὰ Ἐξάρχεια, τέσσα-
ρας στίχους τοῦ Τσακασιάνου, οἱ ὁποῖοι ἤρχιζαν ὡς
ἡ λεπτοτέρα τρυφερότης καὶ ἐτελειωνόταν εἰς ἓνα σαρ-
κασμὸν ζετινακτικὸν τῆς ὁραίας ποῦ ὑπότιθεται ὅτι
ἦκουε μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Ὅ,τι οἱ στίχοι του ἔχουν κάποτε πίκραν δακρύου. Ὁ
εὐθύμος τραγουδιστὴς ἤμποροῦσε καλλίτερα ἀπὸ τὸν
τραγικώτερον ποιητὴν νὰ σᾶς κάμῃ νὰ κλαῖτε. Εἰς
τὸν κόντε Σπουργίτην ὑπάρχει κάποια στιγμὴ ἀνθρω-
πίνης δυστυχίας. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ Τσακασιάνος
εἶνε εὐθύμος καὶ ἐλαφρὸς καὶ χαριτωμένος. Ἡ ἱστο-
ρία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ
γίνῃ ἱστορία καὶ παύσῃ νὰ εἶνε συστηματικὸς λιβε-
λος καὶ δέλτος περιφρονησεως, θὰ σημειώσῃ τὸν Τσα-
κασιάνον μαζὶ μὲ τὰς σπανίας καὶ ὠραιοτάτας γαλα-
νάς διακοπὰς τῆς κλάρας καὶ τοῦ θρήνου. Ὁ ποιη-
τὴς ἐγέλασεν, εὐφρονεῖται, εἴλικυσε καὶ ἀπέθανεν.

ΕΙΣ τὴν στήλην *Στὴ Φιλολογία* τῆς παρισίνης *Αἰθῆς*
ὁ κ. Ἀρῦ Ρενέ δ' Ὑβερόν ὀμιλεῖ διὰ τὴν μελέ-
την τοῦ κ. Κίμωνος Μιχαηλίδου, περὶ τοῦ μεγάλου
γλύπτου τῆς Γαλλίας Ροντέν, ἡ ὁποία δημοσιευ-
θεῖσα εἰς τὰ «Παναθηναία» πρὸ μηνῶν, μετεφράσθη
εἰς διάφορα γαλλικά περιοδικά. Κατόπιν γράφει διὰ
τὸν τόμον διηγημάτων του *Σὺν Ζωῇ καὶ σὺν Παρα-
μύθῳ* καὶ λέγει: «Καὶ αἱ μικρότεροι ζωγραφίαι ποῦ μᾶς
δίδει ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, εἶναι ἐργα-
σμένα ἀπλά, μὲ τέχνην καὶ μὲ λεπτότητα. Δὲν θέλει

νὰ μᾶς καταπλήξῃ μὲ ματαιὰν ἐπίδειξιν γνώσεως,
ἀλλ' ἀπλῶς νὰ μᾶς συγκινήσῃ μὲ τὸν πραγματικὸν τῶν
ἀφηγησέων του. Οἱ *Ἄνο Ἀνοτυχίες* εἶναι μὴ τέτοια
σημῆ πολὺ δυνατὰ γραμμένη. Πολὺ ἐπίσης μοῦ ἀρέ-
σει ὁ τόνος καὶ ἡ τεχνολογία τοῦ *Πορτραίτου*. Τὸ
ἔπος τοῦ συγγραφεὺς εἶναι σύντομον, καθαρὸν καὶ
ὄχι ἐξεζητημένον· ξεῦρε νὰ δώσῃ εἰς τὰ θέματά του
τὰ στολίδια ποῦ τοὺς ταιριάζουν».

ΜΕ τὸν Φεβρουάριον ἀρχίζουν αἱ ἀνακινώσεις
τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρίας εἰς τὸ μέγαρον
τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν ἀπὸ τὰ πλεονέκτημα
φέροντα θέματα θὰ εἶναι αἱ ζωγραφίαι τῶν Παγασῶν,
τὰς ὁποίας ἀνεκάλυψε ὁ κ. Ἀ. Σ. Ἀρβανιτόπουλος
καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἐγράψαμεν ὀλίγα. Μία ἀπὸ τὰς
ζωγραφίας αὐτὰς ἔχει ἐπιγραφὴν ἀνδρός ὁ ὁποῖος ἐ-
φρονεῖται εἰς τὸν πόλεμον Αἰτωλῶν κατὰ τοῦ Φιλίππου
Γ' τῆς Μακεδονίας. Ὁ πόλεμος αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἔγινε
τὸ 217 π. Χ. χρησιμεῖται ὡς βραχίονας χρονολογίας τῶν
ἐν λόγῳ ἔργων, ὁποῦ τότε συμπίπτει ἡ ἐποχὴ τῶν με-
γάλων ζωγράφων Ἀπελλοῦ καὶ λοιπῶν. Εἴκοσι ἢ
τριάντα ἀπὸ τὰς ζωγραφίας τῶν Παγασῶν διατηροῦν-
ται πολὺ καλὰ μὲ ἐλαχίστην μόνον βλάβην τῶν χρω-
μάτων.

ΕΙΣ τὸ Παράρτημα τῶν «Ἀθηνῶν» τοῦ Δεκεμβρίου
πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ τρυφὴν εἶναι τὸ περὶ Συν-
ταγματικῶν καὶ Κοινωνικῶν βίον τῶν Ζώων τοῦ κ. Ν.
Γερμανοῦ. Τὰ ζῶα συνεταίριζονται εἴτε πρὸς εὐφρο-
νιστὰς ὅσον τὸ δυνατόν ἐπαρκεστέρως δι' αὐτὰ καὶ
τὰ μικρὰ τῶν εἴτε πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ διαφόρων
κινδύνων ἕνα παράδειγμα ἀμοιβαίας συνεργασίας,
τῶν γερανῶν, μᾶς δείχνει μὲ πόσην τάξιν διοργαν-
νοῦνται καὶ ἐκτελοῦνται αἱ συνεργασίαι αὐταί:

Οἱ γέρανοι ἴστανται εἰς μεγάλα ὄψη, λέγει ὁ Βυ-
φον, καὶ ὅταν ταξιδεύουσι, διατάσσονται κατὰ τάξιν
τοιαύτην, ὥστε νὰ σχηματίζουσι τρίγωνον σχεδὸν ἰσο-
σκελές, τοῦ ὁποίου ἡ μία κορυφὴ διευθύνεται πρὸς
τὰ ἔμπροσ, ὅπως διασχίξῃ εὐκολότερον τὸν ἀέρα.
Ὅταν ὁ ἀνεμος γίνεται ἰσχυρότερος καὶ ἀπειλῇ νὰ
διασπᾶσθαι τὴν γραμμὴν, συμπιέζονται τὰ πτηνὰ καὶ
σχηματίζουσι πυκνὸν κύκλον, τὸ αὐτὸ πράττουσι καὶ
ὅταν προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ ἀέτου. Ἡ διάβασις αὐ-
τῶν γίνεται συνηθέστερον τὴν νύκτα, ἀλλ' ὅμως προ-
δίδεται ὑπὸ τῶν διαφόρων φωνῶν τῶν. Τὸ πτηνὸν τὸ
κατέχον ἐκάστοτε τὴν κορυφὴν τοῦ τριγώνου ἐκπέμ-
πει κατὰ συχνὰ διαλείμματα ἰδιάζουσαν ἀναφώνησιν,
δι' ἧς πληροφορεῖ τοὺς συντρόφους του περὶ τῆς δι-
ευθύνσεως ἣν ἀκολουθεῖ τὴν ἀναφώνησιν ταύτην
ἐπαναλαμβάνουσι πάντα τὰ άτομα τῆς ἀγέλης, ἀνα-
πορρῶνόμενα ὡτὼς εἰπεῖν εἰς τὴν καθοδήγησιν τοῦ
ἀρχηγοῦ καὶ οἰνεῖ δηλοῦντα ὅτι καλῶς παρακολου-
θοῦσι καὶ φυλάττουσι τὴν γραμμὴν. Ἀπὸ καιροῦ εἰς
καιρὸν παρατηρεῖται μετακίνησις τῆς ἐν τῇ ὁμάδῃ τὸ
προπορευόμενον πτηνὸν παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς
ἕτερον καὶ τάσσεται εἰς τὰ ὀπίσθια τῆς ὁμάδος, ἵνα
ἀναπαυθῇ, καθόσον ἐκεῖ ἡ πτήσις εἶνε εὐκολώτερα
ὡς ἐκ τῆς πολλῆς μικροτέρας ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος.
Εἰς τὸ ἴδιον τεύχος ὁ κ. Ν. Λάσκαρης ἐξακολουθεῖ
τὴν μελέτην του τὸ *Θεῖον ἀνά τοὺς αἰῶνας*, καὶ ἐξε-
τάζει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θεάτρου κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς
χρόνους.

Ο κ. Χαρ. Ἀνδρεάδης γράφει εἰς τὴν *Ἀκρόπολιν*
τῆς 12 Ἰανουαρίου γιὰ μίαν Ἑλληνοπούλα Ὀδη-
σιασὴ ἡ ὁποία, ὅπως ἡ ρωσικὴ ἀριστοκρατία ἢ ἄλ-
λοτε ἐγοιστικὴ καὶ σήμερα φυσιαζομένη διὰ τὴν τύ-
χην τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ἐπῆγε νὰ ἐργασθῇ μὲ αὐτα-
παρνήσιν καὶ φιλανθρωπίαν διὰ τὸν ἴδιον αὐτὸν λαόν.
Ὁ πατέρας τῆς εἶναι πολὺ πλούσιος ἀν δὲν εἶνε ἓνα.

τομνηροῦχος. Ἴδου πῶς διηγείται τὴν ἱστορίαν αὐτὴν
ὁ κ. Ἀνδρεάδης.

Ἡ Ἑλληνοπούλα αὐτὴ γεννήθη καὶ μεγάλωσε
μέσα στὴ μεγαλειότερη πολυτέλεια καὶ καλοπέρασι καὶ
δὲν τῆς ἔλειπε τίποτα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ θέλουσι οἱ ἀρι-
στοκράταις γιὰ νὰ ζοῦν εὐτυχισμένα καὶ καλὰ. Ἄν
ἤθελε νὰ παντρευθῇ, μποροῦσε νὰ βρῇ τὸν καλλίτερον
γαμπρό. Κι' ὡς τόσο δὲν ἤταν εὐχαιριστὴ μὲ τὴ
θέσιν τῆς, μήτε γύρηνε ν' ἀποκατασταθῇ ὅπως ἤθελεν
βέβαια τὰ πατρικά της, παρὰ ἀφῆσεν ὅλα, ἐφυγε κρυφά
καὶ μῆκε σ' ἓνα φιλανθρωπικὸν κατὰστημα γιὰ νὰ
ἐργάζεται γιὰ τοὺς φτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς.

Τὴν βρήκαν τελευταία οἱ δικοὶ τῆς, τὴν ἔβγαλαν
ἀπὸ κεῖ, δὲν μπόρεσαν ὅμως καὶ νὰ τὴν κρατοῦν σὺν
αὐτῇ. Ἐφυγεν ἡ νέα γιὰ τὴν Πετρούπολιν ὅπου σπου-
δάζει τῶρα ἰατρικῇ, γιὰ νὰ κάμῃ κατόπι ἐπιστημονικὰ
ἐκεῖνο ποῦ πρὶν ἤθελε νὰ κάμῃ πρακτικὰ.

Ἡ μητέρα τῆς, καθὼς καὶ ὅλες βέβαια ἡ κυρία
τῆς ἀριστοκρατίας, ἔχει καὶ εἴκοσι καὶ τριάντα φορέ-
ματα αὐτῇ ὅμως ἔχει ἓνα ἢ δύο τὸ πολὺ, καὶ τί τὰ
θέλει τὰ περισσότερα, ἀφοῦ μὲ τὰ ρούχα καὶ μὲ τὴν
καλοπέρασιν δὲν γυρνεῖ νὰ βρῇ τὴν εὐτυχίαν. Ἡ εὐτυ-
χία τῆς εἶναι νὰ γιατρέψῃ καὶ γιάνῃ τὴν δυστυχίαν τῶν
ἄλλων.

Δὲν γράφω τὸνομά της γιὰ νὰ μὴ δυσαρεστήσω
καὶ τὴν ἴδια καὶ τοὺς δικούς της. Τὴν ἴδια γιὰτὶ δὲν
θέλει βέβαια νὰ μάθῃ ὁ κόσμος τὴν ἀπαρνήσιν τῆς
καὶ τοὺς δικούς της γιὰτὶ τῶν ἴσως ἐντροπῆ ποῦ
ἔχουν τέτοια εὐγενικὴ κόρη καὶ ἀδελφῆ.

Ἐτέτοιους σάν κι' αὐτὴ ἔχει χιλιάδες ἡ Ρωσσία καὶ
νέους καὶ νέας, καὶ μακάρι νὰ εἶχαμε καὶ μῆς μερι-
κὰς ἑκατοντάδες γιὰτὶ ἀλλοιωτικὴ θὰ ἦταν τότε ἡ
τύχη τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ποῦ ἐλευθερώθηκε ἀπὸ
τοὺς Τούρκους, ὄχι ὅμως καὶ ἀπὸ τοὺς τυράννους».

ΕΙΣ τὸν «Ἐρμῆν τῆς Γαλλίας» ὁ κ. Ἀλμπέρτ ἀφι-
εράνει, εἰς τὸ δεκαπενθήμερον ἄρθρον του περὶ
Γερμαντικῆς φιλολογίας, μακρὰν καὶ ὄραϊαν ἀνάλησιν
τοῦ μυθιστοριογράφου τοῦ Γεωργίου Βάσσορ τὸ «Μοι-
ραῖον». Ὁ Γερμανὸς μυθιστοριογράφος ὅστις θεω-
ρεῖται ἀπὸ τοὺς καλλίτερους σήμερον εἰς τὴν Γερμα-
νίαν, εἰς τὸ ἔργον του αὐτὸ πραγματεύεται μὲ σπάνι-
ον τάλαντον καὶ ἀσυνήθη δύναμιν ἐκφράσεως, ἓνα
θέμα ἀρχαῖον καὶ αἰώνιον. Ἀναπτύσσει κατὰ τὸν ἴδι-
κόν του τρόπον τὸν θρόνον τοῦ Οἰδίου καὶ ἐξ αὐτοῦ
κάμνει ἓνα νεωτεριστικὸν μυθιστόρημα τοῦ ὁποίου αἱ
περιπέτειαι δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπίθανότητά. Τὸ μυ-
θιστόρημα ἔχει ὡς ἐξῆς.

Ὁ φοιτητὴς Φελίξ Λέγκ διάγει εἰς μίαν παραθα-
λασσίαν πόλιν τῆς βορείου Γερμανίας τὴν μονότονον
ἀλλὰ καὶ πολυσύνθετον ζωὴν τοῦ σπουδαστοῦ. Ἡ
τύχη του θὰ ὀμισίαι μὲ ἐκείνην τῶν συναδέλφων
του, δηλαδὴ μετὰ τὰ τρελλὰ τῆς νεότητος ἔτη, θὰ ἐ-
γίνετο ὑπάλληλος, ἴσως ὀλίγον μέθυσος, ἀλλ' ἡ ζωὴ
του θὰ ἦτο μεθοδικὴ καὶ ἀνευ συγκινήσεων, ἀν δὲν
συνήντα εἰς τὸν δρόμον του τὴν γυναῖκα ἧτις τὸν ἔ-
καμε νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς. Ἡ κυρία Χάννα
πλήττει παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ ὠκεανοῦ καὶ ἐνῶ ὁ σύ-
ζυγος τῆς ταξιδεύει εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολήν αὐτὴ
εὐρίσκει κάποιον θάλαττον εἰς τὸ ὠραῖον βλέμμα αὐ-
τοῦ τοῦ νέου φοιτητοῦ ὅστις τὴν παρατηρεῖ μὲ κά-
ποιαν ἀσθάδειαν. Τὸ εἰδύλλιον τοιουτοτρόπως ἀφοῦ
ἐπὶ μακρὸν ἦτο πλατωνικὸν μετατρέπεται εἰς σαρκι-
κὸν τὴν στιγμὴν ὅπου ἡ ὄρα του ἔξαφαινετο πλησιάζει
νὰ σημᾶν καὶ ἡ ἀγαπημένη του ἔξαφανίζεται χωρὶς
ποτέ ὁ πτωχὸς φοιτητὴς νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπανεύρῃ
τὰ ἴχνη τῆς.

Εἴκοσι ἔτη βραδύτερον ἐπαναβλέπομεν τὸν καθη-
γητὴν Φελίξ Λέγκ, κουρασμένον ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ
Βερολίνου νὰ ἐγκαθίσταται εἰς ἓνα μεταωρολο-
γικὸν σταθμόν, ὅπου προτίθεται νὰ ζῆσῃ ἐν τῇ

μονώσει, ἀσχολούμενος μόνον εἰς τὰς ἐπιστη-
μονικὰς του ἐργασίας. Ἀλλ' ἐδῶ ἓνας νέος ἔσως
γεννᾶται εἰς τὴν καρδίαν του εἰς ἡλικίαν τεσσα-
ράκοντα ἐτῶν. Ἡ Λίτσα εἶνε κόρη ἑνὸς γαιοκτημό-
νου συνειδητομένη νὰ ζῆ μὲ τὴν φύσιν. Πρῶτη
αὐτῆ ἐρωτεύεται αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον ὅστις ἔχει τὰ
διπλά της χροῖα. Ὁ Λέγκ κατορθώνει νὰ πείσῃ τοὺς
γονεῖς ποῦ ἀντίστανται εἰς αὐτὸν τὸν γάμον καὶ ἴδιως
τὴν μητέρα, ἧτις μαντεύει ὅτι κάποια καταστροφή
προετοιμάζεται. Διότι ἡ Λίτσα εἶνε ἡ θετὴ κόρη τῶν
καλῶν αὐτῶν ἀγροτῶν. Ὅταν ὅμως ὁ πολιτικὸς γά-
μος ἔγινεν, ὁ Λέγκ παρατηρεῖ τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία
καὶ βλέπει μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ἡ κόρη ποῦ ἐνυμφεῖται
ἦτο θυγατέρα του. Δὲν τοῦ μένει πλέον παρὰ ν' αὐτα-
κτονήσῃ.

Ο κ. Ἀρναὶ καθηγητὴς τῆς θεολογίας εἰς τὸ Πα-
νεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου καὶ ἀρχηγὸς τῆς
Λουθηρανικῆς θεολογίας, μετ' ὅλας τὰς φιλελευθέρους
ιδέας του ἐρχεται νὰ δώσῃ μίαν σοβαρὰν ἐνίσχυσιν
εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν διὰ τῆς τελευταίας δημοσιευθείσης
μελέτης του περὶ τοῦ Ἁγίου Λουκά. Διότι εἶνε γνω-
στὸν ὅτι ἡ βιβλικὴ κριτικὴ δὲν ἤθελε ν' ἀναγνωρίσῃ
τὸν Ἅγιον Λουκᾶν ὡς συγγραφεὴ τοῦ τρίτου Εὐαγγε-
λίου, οὔτε τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων.

Ἡ φιλολογικὴ ὅμως καὶ κριτικὴ αὐτῆ μελέτη τοῦ
Ἀρναὶ καθ' ὀλοκληρίαν καὶ ὀριστικῶς πλέον ἀποδι-
δει εἰς τὸν Ἅγιον Λουκᾶν ὅτι τὸν ἀνήκει. Καὶ ὅμως
ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θὰ μείνῃ τελείως εὐχαρι-
στημένη μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτὴν ἐργασίαν τοῦ
Ἀρναὶ διότι ὁ σοφὸς καθηγητὴς μέμφεται τὸν Ἅγιον
Λουκᾶν ὡς ὀλίγον μυθοπλαστήν, τελείως ἐλαφρὸν ὡς
θεολόγον καὶ πολὺ Ἑλληνα εἰς τὴν φαντασίαν.

ΕΙΣ τὰς ἀναμνήσεις τὰς ὁποίας διηγείται περὶ τοῦ
συζύγου τῆς Καρόλου Ριγκῶ καθηγητοῦ τῆς φι-
λολογίας ἡ κ. Ριγκῶ, ἡ ὁποία καὶ αὐτὴ εἶνε παιδιαν-
στος εἰς τὰ γαλλικά γράμματα ἀπὸ τοῦ ψευδώνυμου τῆς
Ζάν Μαίρε, περιγράφει μὲ πολλὴν χάριν τὰς ἀπαρ-
χὰς τοῦ Ἰουλλίου Λεμαίτε.

Κατὰ τὸ 1879, λέγει ἡ κ. Ριγκῶ, ὁ Λεμαίτε νεώ-
τατος ἦτο ἀκόμη καθηγητὴς τῆς ρητορικῆς εἰς ἓνα
λύκειον τῆς Χάρβης, ὅτε ἀπέστειλεν ἓνα φιλολογικὸν
ἄρθρον τὸν εἰς τὸν σύζυγον τῆς καὶ τὸν παρεκάλει νὰ
τὸν συστήσῃ εἰς τὸν Ἄμποι ποῦ διηθῆνε τότε τὸ
περιοδικὸν ὁ 19ος Αἰών. Ὁ Ριγκῶ ὅστις ἦτο ἓνας
πολὺ καλὸς κριτικὸς ἀνεγνώρισε τὸ τάλαντον τοῦ
νεαροῦ Λεμαίτε καὶ ἐμάντευσε τὸ μέλλον του. Χωρὶς
νὰ χάσῃ καιρὸν τὸν συνέστησεν εἰς τὸν Ἄμποι καὶ τὸ
ἄρθρον ἐδημοσιεύθη.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον ὁ Λεμαίτε ἀπέστειλε νέον ἄρ-
θρον εἰς τὸν Ριγκῶ μὲ μίαν χαριτωμένην ἐπιστολὴν
ἐντὸς τῆς ὁποίας τοῦ ἔλεγεν ὅτι γνωρίζει ὅτι γίνεται
ἐνοχλητικὸς, δὲν εἶνε ὅμως τοιοῦτος ἐκ φύσεως ἀλλ'
ἐκ προμελέτης καὶ διότι ἔχει καὶ συμφέρον νὰ εἶνε
τέτοιος. Ὁ Ριγκῶ φυσικὰ δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ
τὴν ὑποστήριξιν του καὶ ἐγράψεν εἰς τὴν «Κυανὴν
Ἐπιθεώρησιν» νὰ τὸν δεχθῇ ὡς τακτικὸν συνεργάτην
τῆς ἡ ὁποία καὶ τὸν ἐδέχθη. Τότε ὁ Λεμαίτε ἐδημο-
σίευσε τὸ περίφημον ἄρθρον του περὶ τοῦ Ρενάν καὶ
ἠνοιξε τοιουτοτρόπως τὸν φιλολογικὸν του δρόμον.

Ὁ Ριγκῶ, ἐκτὸς τοῦ Λεμαίτε, ἦτο ὁ πρῶτος ὅστις
παρουσίασε εἰς τὴν δημοσιότητα καὶ ἓνα νέον μυθι-
στοριογράφον ἀγνωστον ἀκόμη τότε, τὸν Αἰμίλιον
Ζολᾶ.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἐμίλ Μπουνταρντέ ἢ «Κορέα»
εἶνε ἓνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα βιβλία ποῦ ἐξεδόθη-
σαν περὶ τῆς χώρας τῆς «Πρωίνης Δρόσου» τὴν ὁ-
ποίαν τόσον διεξέδειξαν τελευταίως ἡ Ἰαπωνία καὶ

ἡ Ρωσσία καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ πρώτη κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις ὀριστικῶς πλέον ἐγκατεστάθη. Τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ κ. Μπουνταρντέ, γραμμένον πρὸ τοῦ Ρωσοῖαπωνικοῦ πολέμου, μᾶς παρουσιάζει τὴν Κορέαν ἀνεξάρτητον σχεδὸν καὶ εἰνε γεμάτο ἀπὸ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τῶν Κορεατῶν, καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ μαγγανειῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀφιερῶναι μακρὰς καὶ ἐνδιαφερούσας σελίδας.

Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ ὑπάρχουν ἐπίσης πλείστα πληροφοροῖα ἐπὶ τῶν χορευτικῶν καὶ τῶν ἑορτῶν τῆς μνηστείας καὶ τοῦ γάμου — ὅπου ὁ γαμβρὸς γονατίζει ἐμπροσθεν εἰς μίαν χάρτινην Χήναν ἣτις θεωρεῖται σύμβολον τῆς συγγυλικῆς πίστεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὅλης αὐτῆς τῆς τελετῆς ἡ νύμφη ἔχει τὰ μάτια κλειστά.

Ἡ μέθη ἐπίσης δὲν θεωρεῖται ὡς μέγα ἀμάρτημα εἰς τὴν Κορέαν. Ὡς ἐκ τούτου συχνάκις διασταυροῦνται κανεῖς εἰς τοὺς δρόμους τῆς Λεοῦλ μὲ μεθύουσους οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ λύσουν τὸ δύσκολον πρόβλημα πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰ σπῖτια των. Θεωρεῖται μάλιστα τιμητικὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀριστοκρατίαν ἀκόμη οἱ προσκεκλημένοι νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν κατὰ κόρον.

Τὸ κυνήγι εἶνε ἀφθονον εἰς τὴν Κορέαν καὶ οἱ Κορεᾶται τὸ τρώγουν μὲ τὸ ἐντόσθια χωρὶς νὰ λάβουν τὸν κόπον νὰ τὸ καθαρίσουν. Τρώγουν ἐπίσης καὶ σκυλιὰ ἀλλὰ τοῦτο γίνεται μόνον ὅταν ὁ σκύλος ὑπερβῆ τὰ τρία χρόνια ἐκ φόβου μήπως βλέπῃ τὰ πνεύματα ποῦ εἰσέρχονται εἰς τὸ σπιτι. Ὅσον ἀφορὰ τὰ ψάρια οἱ ψαράδες τὰ ρωτίζουν μὲ μίαν σάλτσαν ποῦ φέρουν πάντοτε μαζί τὸν καιὶ τὰ τρώγουν μόλις τὰ βγάλουν ἀπὸ τὴν θαλάσσαν σχεδὸν μισοζωντανά ἀκόμη.

Ἄλλως τε ὁ Κορεάτης γευματίζει πεντάκις τῆς ἡμέρας. Τρώγει πάντοτε μέχρις ἀηδίας, εἰς τὴν πολυφαγίαν δὲ αὐτὴν εἶνε συνειδημένοι ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας. Ἡ μητέρα ὅταν τρέφει τὸ παιδί τῆς μὲ ρύζι καὶ αὐτὸ δὲν εἰμπορεῖ οὔτε ἓνα κόκκον νὰ δεχθῆ πλεόν, τότε τὸ ἀπλώνει ἔς τὰ γονάτα τῆς καὶ μὲ τὸ κουτάλι ποῦ κρατεῖ ἔς τὰ χέρια τῆς πιεῖται τὸ στομάχι τοῦ μικροῦ γιὰ νὰ πάῃ ἡ τροφή παρακάτω.

Πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς Κορέας ὑπὸ τῶν Ἰαπώνων οἱ Κορεᾶται δὲν ἐξήρχοντο τὸ βράδν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως. Μίαν ὥραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ὁ κώδων τῆς πόλεως ἐσήμαινε διὰ εἰκοσιοντὴ κτηνημάτων τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐξόδου τῶν ἀνδρῶν ἀπὸ τὰ σπῖτια των καὶ κάθε παραβάτης τῆς διατάξεως ταύτης συνελαμβάνετο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ ἐφυλάκιζετο ἕως τὸ πρῶο ὅπου ἀφίεντο ἐλευθέρως ἀφοῦ τοῦ ἔδιδον δέκα ραβδιᾶς εἰς τὴν ράχη. Τὸ μέτρον αὐτὸ ἐλήφθη χάριν τῶν γυναικῶν αἱ ὅποιαί μόναι εἶχον τὸ δικαίωμα τῆς ἐξόδου καὶ αἱ ὅποιαί μέχρι τοῦ μεσονυκτίου κατέκτον τὴν κόλιν.

Ο κατηγητῆς Πόε ὅστις ἀπὸ τριακονταετίας καταγίνεται μὲ τὸ ζήτημα τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς, κατεσκεύασε τελευταίως ἓνα τεχνητὸν ἀναπνευστήρα τοῦ ὁποίου τὰ πειράματα ἀπέδειξαν τὴν θαυμασίαν ἐνέργειαν. Ὁ ἀναπνευστήρ οὗτος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μικροὺς κυλινδρούς τῶν ὁποίων τὰ ἔμβολα εἶνε τοιουτοτρόπως τοποθετημένα ὥστε νὰ κινῶνται συγχρόνως. Ὁ ἓνας τῶν κυλινδρῶν τούτων ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸ ὀξυγόνον ποῦ ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του ὁ λατρὸς, ἐνῶ ὁ ἄλλος κυλινδρὸς ἐπικοινωνεῖ μὲ τὸν καθαρὸν ἀέρα. Ἐνας σωλὴν προσαρμοσμένους εἰς ἐκάτερον τῶν δύο κυλινδρῶν τοποθετεῖται εἰς τοὺς ῥῶθωνας καὶ τὸ στόμα τοῦ πάσχοντος καὶ τότε εἰς κάθε ἀναπνευστικὴν κίνησιν τοῦ ὀργάνου, ἐνῶ ἀπ' ἐνός ἀπὸ τῶν ἓνα κυλινδρῶν εἰσέρχεται τὸ ὀξυγόνον, ἀπὸ τὸν ἄλλον ἐξέρχεται ὄλος ὁ ἀέρας ποῦ ἐκκυκλοφόρησεν ἐντὸς τῶν πνευμόνων.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς ἂν ἀμέσως κἀμὴ κανεῖς χρῆσιν τοῦ ἀναπνευστήρος αὐτοῦ, εἰς περιπτώσεις ἀσφυξίας ἢ σωτηρία ἀπὸ τὸν θάνατον εἶνε βεβαιοτάτη.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Τὸ «Journal of Hellenic Studies», ἐν ἀπὸ τὰ σοβαρώτερα ἀρχαιολογικὰ καὶ φιλολογικὰ περιοδικὰ παραλαμβάνει ἀπὸ τὰ «Παναθηναῖα» τῆς 15 Ὀκτωβρίου τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Στεφάνου Ξανθοῦδιδη περιγραφὴν τῶν ἀνασκαφῶν Κουμάσας.

Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ἔδωκε προχθὲς τὸν *Πρωχοπρόδρομον* τοῦ Ι. Πολέμη. Ἦτον ἡ 51η παράστασις τῆς ἐφετηνῆς περιόδου τοῦ Βασιλικοῦ καὶ ἦτο καὶ τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν ἔργον ποῦ εὐδόκησε νὰ δώσῃ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Καλλιτεχνικὴ Ἐταιρεία προκηρύττει ἔκθεσιν διὰ τὴν 25 Μαρτίου προσεχούς.

Εἰς τὸν τελευταῖον XIII τόμον τῶν «*Byzantiniskij Vremennik*» τῆς Πετρούπολεως, ποῦ ἐξεβόδη κατ' αὐτὰς, γίνεται μακρὸς καὶ λίαν ἐπαινετικὸς λόγος περὶ τῶν διαφόρων δημοσιευμάτων τοῦ συνεγγάτου μας κ. Νίκου Ἀ. Βεῆ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀναφέρονται καὶ τὰ εἰς τοὺς δύο τελευταίους τόμους τῶν «*Παναθηναίων*» ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθέντα.

Εἰς τὸ θέατρον τοῦ Κοκλὲν ἐδόθη πρὸς μελέτην νέον ἔργον τοῦ Ροστόν *Σαρκλαίρ*. Τὰ πρόσωπα τῆς κωμωδίας εἶναι ζῶα. Ὁ Κοκλὲν παίζει τὸ ρόλον τοῦ πετεινοῦ.

Εἰς τὸ Τόκιο, τὸ 1912, παγκόσμιος ἔκθεσις. Ἐναρξίς τὴν πρώτην Ἀπριλίου.

Ἐνας Σουηδός, θαυμαστής τοῦ Νίτσε, ἐκληροδότησε σπουδαίον ποσόν εἰς τὴν κυρίαν Φέροστερ, ἀδελφὴν τοῦ γεγραμένου συγγραφέως, διὰ νὰ ἐκδοθῶν τὰ Ἀπάντά του.

Ἡ κυρία Φέροστερ διαθέτουσα τὸ ἴδιον ποσόν, τὸ ὁποῖον ἀπέφεραν αἱ ἐκδόσεις τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, σκοπεύει τὴν ἴδουσαν Νίτσείου βραβείου. Δι' αὐτὸ 4—5 συγγραφεῖς, ἀξιωματικοί, δικασταὶ ἢ καλλιτέχναι θὰ ἐκλέγονται κατ' ἔτος μεταξὺ τῶν μεταλλοχρῆστικῶν καὶ καταπονημένων ἀπὸ τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς, διὰ νὰ ταξειδεύουν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Αἱ Θρησκείαι Δημ. Σίμου Μπαλάνου. Σύλλογος ὠφελίμων βιβλίων. Ἀθῆναι δρ. 0.40.

Τραγοῦδι τῆς τάβλας Μάρκου Αὔγουστου. Ἀθῆναι. Ἐκδόση τῆς Ἠγησῶς.

Μακεδονικὴ κρίσις (Ἡ τουρκικὴ διακοινωνία καὶ ἡ διακοινωνία τῶν δύο 1904—1907) Γνωσίου Μακεδόνου. Ἀθῆναι τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Βίος καὶ ἔργα Ἀριστοτέλους Βυλαωρίτου. Ἀθῆναι, Βιβλιοθήκη Μαρσαλή, Τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου, τόμοι τρεῖς, δρ. 12.

Γράμματα τόμος Β'. Κωστή Παλαμά. Ἀθῆναι, τυπογρ. «Ἐστία» δρ.—φρ. 3.

Τραγοῦδι τοῦ Βλάμη. Ἀθῆναι, γραφεῖα «Νουμᾶ» ὀδὸς Ζήνωνος 2, φρ. 1.

De Profundis Πλάτωνος Σουλιώτη Ροδοκάνκη, Ἀθῆναι, τυπογρ. «Ἐστία» δρ.—φρ. 3.